Bln. lat. fol. 445 . f. 2ra

inſula diomedia · int̄ peopolos ītos · ꝑaxa uolitanteſ · ludicant int̄
ſuos · aduenas · nā ꝓſpiciunt · ꝓpius accedunt · tolandunt · gialiem
ſena mo ꝑcutiunt · ꝑcutiunt · uulnerant · lacerant · oris ꝗ uocib; dolentes ·
t ꝑua mutatione · t preſtis · intepretū · nā diomedes abilliſſ int̄ emtus ÷ hae
ſ auer latine diomidie uocant · ⁊ · ⁊ hesperios dñe · memnonides auer
ſ ſtice appellate a loco · ubi mēnon pcrit · nā catepultatim aduolare
dñs exſtipto adiliū · iuxta mēnonis · repulerū · ꝑinde eas ilienſes mē
nonias uocant · ⁊ · ⁊ anno adiliū ueniunt · ſcū biduo circū uolauerunt ·
ceptia · ineuntes pugnā uicissim ſe ſunguib; rostris ꝙ delacerant · Cre
nie auer dioce ab extremo saltu germanie · ubi nascunt · quas penne
adeo pobscurū · emicant · ut g uix nox obtenta densis tenebris ꝑ · adſ
pidiū · t · ⁊ nequis dispensi facta int̄ luciant · cuiusq; ꝙ ſ ꝙ ſ patefant · in
dtio plumas fulgentiū · Onocrotolon greci uocant · ꝑcrocorax longo ; ibis
auis nili pluminis ꝙ reme ipſa m pungat · porro · ⁊ anū aquā rumpens ·

Memnonides

Crenie 7
Onocrotolon
ide ee dnr

Ibis

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher
ehmigung erlaubt; Reproduktionen für
le Zwecke sind honorarpflichtig.

Preußischer

h ꝓpetiu ouaueret. ꝺratissima ꝺceip erca nidiꝰ ruiꝰ deportanꝰ
meroper eordemq; ꝥaulos. quipapenter. puos. pecendepe atq; alepe-
dñs copedulos ꝺenuꝰ uolatile. qꝝ copedenꝰ; monedula auiꝰ qꝝmo
nedula. q cũ auꝝ ĩuento auꝝpt. occultat; cicho pualepio plac
co; ñplus auꝝ tibi q monedulę commitendũ. Vespuio ꝓpopę nñ
accipit. eoq; lucę fuziens crepusculo uesꝑtino circum uolatꝫ ꝑcipi
ti motu acta. tenuiꝰ primiꝰ brachioñ. mꝫbręꝫ ꝰuꝰpenꝺa animal. mu
riũ ꝓmile ĩtta uoce peronanꝰ q ꝓtinꝺope ꝓpecieq; uolatilis ꝓmul
tiquadrupeꝺ. q. inalis auib; peꝓpeꝓpi ñpoleꝫ. lumia auiꝰ. inde ñn
rumpꝫ. q cantu suo ꝓsignificape poleꝫ diei. ruptũ exoꝓtũ qꝝ
lucinia. de ꝥacpedula; de qua cicho inꝓsnoꝰticis; maturinoꝰ ꝺeceꝑ
acpedula cantuꝰ; ulula auiꝰ ꝺicto no uouꝰ ꝫ. q uid÷ aplanctu ꝥluctu
nominata; cũꝫ clamat aut flectu imꝰtat aut gemitu. unde ꝥapud au
gusteꝰ lamꝫtat. ꝰpiritia. tacenꝰ ostendepe ꝑsonꝫ. ꝓpetuitatem.

Meropes ꝥaulus
Copedula. et
Monedula
Vespulio
Lusciniam ante
7 Acpedula
Vlula.
Lat. apocriphum.

Ben. Lat. fol. 445. f. 2^

kommerziell
Creditline:
**Berlin ~~(West)~~, Staatsbibliothek
Kulturbesitz, Handschriftenabteilung**
Foto:
Signatur: ms. lat. fol. 445
Bl 2r

norcia quam noxae tam dipe immunia labi
corpum ac pizidum pueua ceu morte zpiaictum
requelcit placidum capiunt dum pectora somnum
plexile iam tota corpur compaze uidetur
Hec mi pop eximiae pontebat zpatia uertip
incorrupta polo prop quae texerat artup
hanc pindi placuit medium pia membra receptant
reuiatur mechum pizi memorabiler index:

Celbenctae porta quam prepum miracula dizip
laudibur extulerat uerpu memorabur utoli
Illiup ezpezit properent antipter actup
pebribur excoquitur placidumque adridera flatum
emotenp patquam conrendit corpore redem
deripet at celpae pplendop componitur arcae
in noctale decur cohibenp quae mutrypur ulmi
prae pulzet mirum caelestibur inclyta pizip
Morbopum peziunt luber pupop impiur aegri

Bln. StB. Grimm Nachl. 132 Nr. 1

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ

Signatur: Nachl. Grimm 13a,1

Bl. 1r

daemonis ebrius — inventaque solebat in unto —
signorum monstrique iubet modo sic quoque pessim
spargitur et functor vivitur mir..ndu persolvens

Vir quidam nati misero quem caeca furore
daemonis inter tenens saevus effundere voces
compulit et propior consumere morsibus artus
membra per almorum portans sacra busta ferebat
reddere nec petitum sci voluere salutem
cud berecti potior vivitur ut excelsa micarent
Tum pueri quidam fletus vagitumque per horas
ad patris auxilium fidus concurrit amici
noverat alma sacri functor quae laverat artus
pectoris quondam terris ubi reddita limpha
inde sap. grandem modico deripe salutem
inde mixto latici dictis sacraverat almis
dat potum puero stridor mox cedit amarus
nec mora plena salus redit ipse superna ven

Bln. StB. Grimm-Nachl. 132 Nr. 1

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ

Signatur Nachl. Grimm 132,1

Bl. 1v

ltēr morbizem conſumtur abizne cunctꝰ
uix pumilꝰ manibuꝰ ꝓcūm deducitur alti
maſtygiꝰ adtumbum ꝛenu ponensꝰ obrecipit illiꝰ
uſpiat uinclꝰ tanti uoꝛ alme pietatiꝰ
ꝛiꝛte tuetheſui ſipmictuꝰ munere dolꝰ
beſtia roſſtibuꝰ ponte uertizia plantis
que dieꝰ ſpuraꝛ preciptium dona ſalutiꝛa

ꝛgmiax quin etiam conſortia corpoꝛuꝰ alm
munere ſuſtacipi medica uiꝛtute redunda
lumina nam eundum dolꝰ ocaliꝛo peſtifeꝛuaꝛ
ſtremeſtꝫ ꝛei accipienꝰ oꝛgana uatis
orber tanꝛtꝫ ꝛeminoꝰ reducemque ſalutꝫ
callem uenerandaꝛ ꝛuctiꝫ uertiſſe

Bln. StB. Grimm Nachl. 132 Nr. 1

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ

Nachl. Grimm 130,1

Bl. 2[F]

Scriptorium 14 (1960)

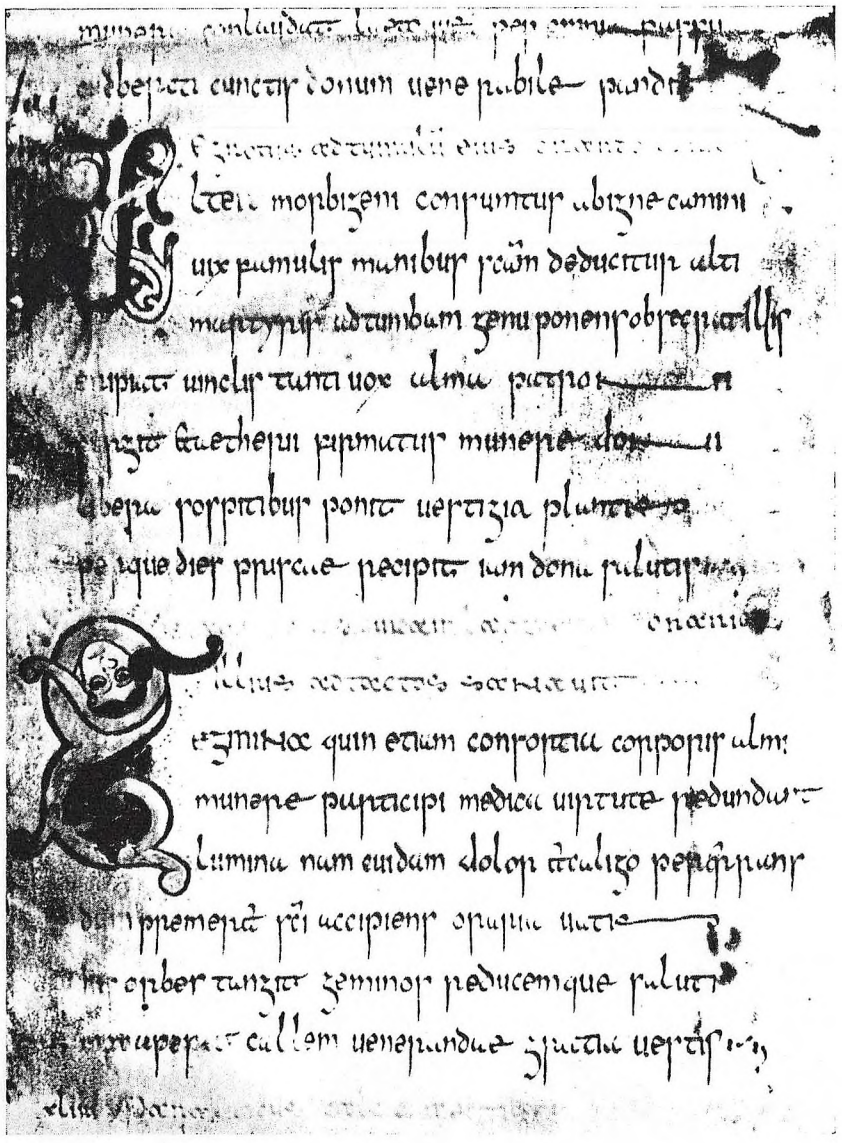

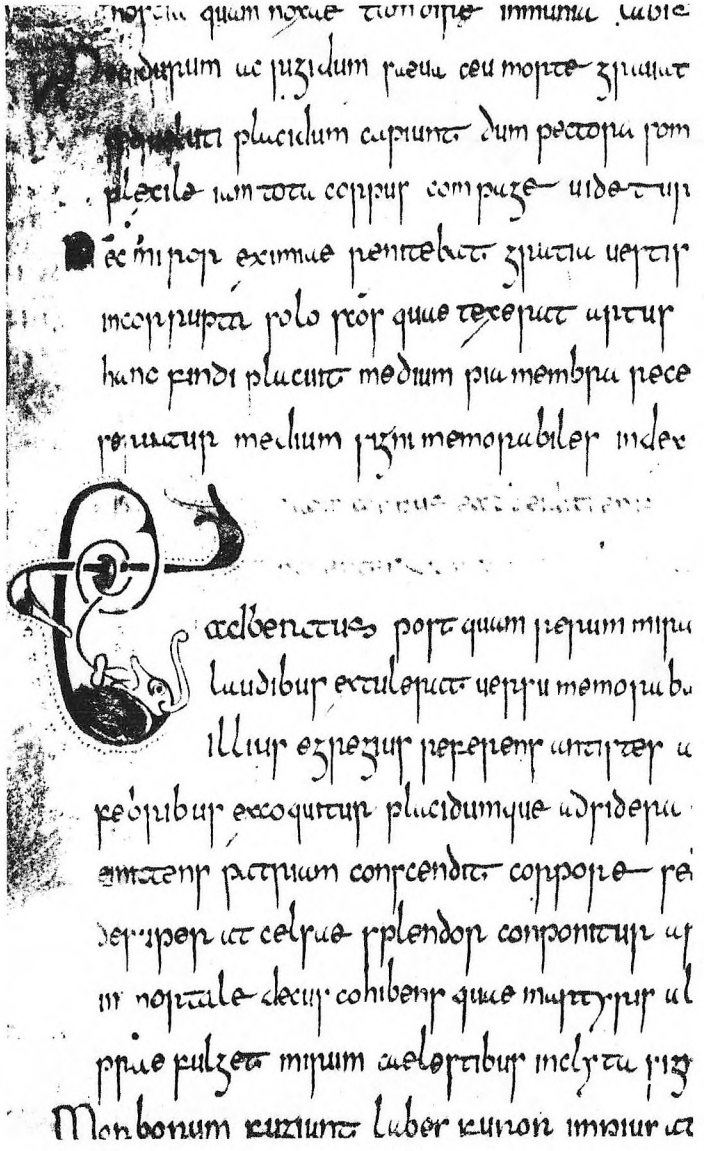

Pl. 32. — Tübingen, Universitätsbibl., Depot der ehem. Preuss. Staatsbibl., Grimm-Nachlass, Konvolut 132 Nr. 1, fragment de parchemin (voir p. 344-346).

mort de Camariotès (1490) : *Ricc.* 70; III. Livres de Camariotès venus en Occident au XVIIe s. : *Paris. gr.* 1214, olim Colbert. 4724 (15), *Voss. gr.* Q. 36; IV. Livres de Camariotès venus en Occident au XIXe s. : *Paris. Suppl. gr.* 652, *Paris. Suppl. gr.* 1248. Ceci nous prouve que tous les fonds de manuscrits sont susceptibles de contenir des manuscrits de Camariotès et que seul le hasard permettra petit à petit de les rapprocher les uns des autres.

Le Saulchoir
Soisy-sur-Seine (S.-et-O.)

H. D. SAFFREY

EIN FRAGMENT DER METRISCHEN ST. CUTHBERT-VITA DES BEDA IM NACHLASS DER BRÜDER GRIMM

Vor mehr als 20 Jahren hat Paul Lehmann (1) auf ein in Budapest verwahrtes Bruchstück der hexametrischen Vita Sancti Cuthberti des Beda Venerabilis aufmerksam gemacht. Das aus einem Einband gelöste Pergament-Doppelblatt, von Lehmann als Teil eines um 780 in York entstandenen Codex angesprochen (2), muß bis heute als frühestes greifbares Glied in der handschriftlichen Überlieferung des Bedaschen Gedichtes gelten (3). Der Fund eines ergänzenden Seitenstücks dazu — eines weiteren Doppelblattes aus derselben Handschrift — dürfte also nicht ohne Bedeutung sein.

Das Konvolut Nr. 132 (4) des derzeit im Depot der ehemaligen Preußischen Staatsbibliothek an der Universitätsbibliothek Tübingen befindlichen Grimm-Nachlasses enthält außer einigen Zetteln mit Notizen und Abschriften — Zeugnissen der philologischen Arbeit der Brüder Grimm — eine Anzahl alter Urkunden und wohl durchweg von Einbänden stammender Handschriftenfragmente verschiedenster Art. Das Beda-Fragment, auf welches hier das Interesse gelenkt werden soll, liegt in einem von Jakob Grimm beschrifteten Umschlag aus blaßblauem Papier; die Aufschrift lautet : „ Schöngeschriebenes Bruchstück aus den Gedichten eines angelsächs. Mönchs, in Hexametern. (Seculi IX[i]) näher bei Turner (5) zu sehen : welches Dichters? Vielleicht Ealdhelms? vom alten Hassenpflug geschenkt erhalten. Gr." Mit dem „alten Hassenpflug", von welchem Jakob das Fragment bekommen hatte, dürfte Johann Hassenpflug, Stadtschultheiß in Hanau, später Regierungsdirektor in

(15) Ce manuscrit contient, on le sait, deux autographes de Camariotès : ff. 1-11, *Homélie sur les trois Hiérarques*, et ff. 356-377, *Antirrhetica* I, Le filigrane du papier est identique au type ciseaux, Zonchi, planche 49, n° 640, daté de 1470. D'autre part au f. 9, dans la marge supérieure, on peut lire l'ex-libris suivant : τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου σάββα τῶν ἱεροσολύμων; ce même ex-libris est répété au f. 357[v]. Avant de venir en Occident, ce manuscrit a donc appartenu au monastère de S. Sabbas à Jérusalem.

(1) *Mitteilungen aus Handschriften* V (Sitzungsber. d. Bayer. Akad. d. Wiss., Phil.-hist. Abt., Jg. 1938, Heft 4), S. 4-6 und Tafel I.

(2) Diese Bestimmung von Entstehungszeit und -ort sei hier nicht diskutiert. Herrn Professor Bischoff, München, verdanke ich den Hinweis auf den Wolfenbütteler Codex Helmst. 496a (Angelsächsische Minuskel, 8.-9. Jahrhundert. — s. LOWE, E. A. : *Codices Latini antiquiores IX*, 1959, Nr. 1381), der in Deutschland, vielleicht in Fulda entstanden ist und eine nah verwandte Schrift aufweist.

(3) LAISTNER, M. L. W. und H. H. KING : *A Hand-List of Bede Manuscripts* (1943), S. 88-89. WERNER JAAGER (*Bedas metrische Vita sancti Cuthberti*. Palaestra 198, 1935) kannte das Fragment noch nicht.

(4) s. DAFFIS, HANS : *Inventar der Grimm-Schränke* (Mitt. a. d. Preuss. Staatsbibl. 5, 1923), S. 62.

(5) Vermutlich TURNER, SHARON : *The History of the Anglo-Saxons* (1799 ff.).

Scriptorium 14 (1960)

Ausgabe von Werner Jaager (12) — umfaßt ein geschlossenes Stück der Cuthbert-Vita; es handelt sich bei dem Fragment also um das innere Doppelblatt einer Lage.

Paul Lehmann hielt es für möglich, daß das Budapester Fragment den Rest einer ehemals in Fulda befindlichen Handschrift darstelle. Die Tatsache, daß das Berlin-Tübinger Schwesterfragment im mitteldeutsch-hessischen Raum — in Hassenpflugs Besitz — aufgetaucht ist, paßt nicht schlecht zu dieser Vermutung (13).

Schließlich seien noch die Textabweichungen (die Lesarten bei JAAGER sind voran–, die Varianten des Fragments nachgestellt), sowie die vorkommenden Abkürzungen (gekennzeichnet durch *Abbr.*) notiert :

830 conpage] compage
831 minor] miror
832 *Abbr.* : sc̄os
834 memorabilis] memorabiles
Überschrift zu Abschnitt XXXIX
episcopi] (*Abbr.* :) epīs
Abbr. : quōm, dī, sarcofagū
835 Eadberhtus] Eadberctus
837 egregios] egregius
antistitis] antistes
842 inclita] inclyta
Überschr. zu XL
daemoniacus] demoniacus
est *om.*
misso sanatur] sanatur misso
Abbr. : ꝫ (*insulare* eius-*Sigle*), infusū
849 *Abbr.* : morsib;
851 *Abbr.* : sc̄i
852 Cuthberti] cudbercti
celsa] excelsa
micaret] micarent
858 inmiscet] inde miscet
862 Cuthberti] cudbercti
Überschr. zu XLI
Aegrotus] Egrotus
Abbr. : tumulū, curat-
863 consumptus] consumtus
864 *Abbr.* : sc̄ām
867 aetherei] aetherii
Überschr. zu XLII
languentes] languentis
873 *Abbr.* : sc̄i
Überschr. zu XLIII
sanatur] sanatus
880 aegris] egris
882 medelae] medellae
883 robore] roboro
Überschr. zu XLIV
Abbr. : ꝫ (=eius)
891 *Abbr.* : sc̄m
892 exsangue] exsaungue
reliquit] reliquid
893 medelam] (*Abbr.* :) medellā
Abbr. : solitā, ubiq;

Tübingen
Universitätsbibliothek.

Hans HORNUNG.

"CHRISTE FAVE VOTIS"

In a previous number of *Scriptorium*, Dom M. Huglo drew attention to the use of the invocation *Christe fave votis* by early medieval scribes : (1) the oldest surviving manuscript in which it occurs is the Echternach "Martyrology of Jerome" written at the beginning of the eighth century; (2) but Dom Huglo suggested that, like the more common *Christe fave*, it was already used for the headings of Biblical and conciliar texts in the mid-sixth century in South Italy, was taken from there to the British Isles and was thence transmitted

(12) s. o. Anm. 3.
(13) Zur möglichen Entstehung in Fulda s. o. Anm. 2.

(1) Vol. VIII, 1954, pp. 108-11.
(2) Paris B. N. lat. 10837 (*CLA.* V 605).

Est alius preterea genus cui pondere membra
officiunt lucisque suis deserpit cuique
imputa longaeuos auxerit medicina dolores
calcamenta placuit tandem quae martyrius almi
uestigauerunt plantas plantas circumdedit ex[illegible]
Mox primas primum tenebras mittere copit somnus
repsit enim celsae inclusit pectora donec medel[illegible]
recta deorsum rigescit robora nervi[illegible]
pulsatus alterno lustra inter somnia gressu
aequore deserti ludunt ceu litore circe
et uigilans baculo prodiuus equis artu[illegible]
ac matutinas fundo pernoctans laudes
incipit et puro roboratur membra uigore
diuinam conlaudat opem iurgatque tonanti
offensa fridesteo runus promunere gaudet:

Haec rem aethereo uacuatur munere [illegible]
quo fuerat artus petens corpus exruunt[illegible]
nunc quoque redolitam pugnatur ubique [illegible]

Bln. StB. Grimm Nachl. 132. Nr. 1

Nachl. Grimm 13d,1
2v

Ben. lat. fol. 263 . f. 8

mescens. interrogauit saram ut diceret & ipsa que cet. & ille q eam adduxerat. Qui
cu ueritate audisset: excusabat se apud abraham. dicens putasse sororem & non
uxorem. & festinasse circa eam cognationem sibi facere. & non mutue causam suum deside
rium ppetrare. Cui multa quoq munera condonauit. & ut esset inter sapientissimos
aegyptiorum institutum. iurisq; eius & gtam ex hoc ee contigit clariorem. Ha cu essent
aegyptii diuersis moribus co placentes. & admixte leges ppias respuentes. & ase
ppter ea dissidentes. simul & eos conparans. & unu quemq despiciens. uerba eorum mani
nihil q habentia demonstrabat. Erat igit admiratione cunctorum tamqua uersa
piens. atq paratus: non solu ad intellegendu sed & ad astatus faciendu. & ad loquendu
quecunq docere niteret. Arithmetica ei quoq contulit. & que de astrologia sunt.
ipse contradixit. Ham ante aduentu abrahae in aegyptu. haec aegyptii penitus ignora
bant. Achaldei enim haec plantata noscunt in aegypto. unde & ea puenisse nos
cunt ad grecos; & cu uenisset inchana nea. partitus e terra cu loth. Du pastores ex
titerse uirgia facerent ppter loca pasture. electione tunc atq conditione concessit
loth. Sumens itaq ipse partem abeo relicta. habitauit inciuitate nabroch. que
est antiquor annis. vii. ciuitate aegyptia. ptanie. loth hi terra que e posita inca po
circa iordanen fluuiu habitauit. non longe aciuitate sodomoru. que tunc ea erat
bona. nunc aut pbat exterminata uolumtate di. qua causa loco ppio designabo.
Illo naq tepore assyrius asiam optinentibus: rex sodomitaru ualde florebat diui
tiis. & iuuentute multa. Quibus erant reges quinq. eoru. puncta gubernantes:
ballas: baleas: sinnabaris: sinoboris: & ballinoru rex. Singuli naq eoru habebat
ppriu principatu; aduersus quos congressi assyrii. & quatuor partes sui exercitus
facientes: obsidebant eos. Dux aut erat unus quisq donatus ordinans; co missiu aut
pluuiu uincentes assyrii. tributu inposuerunt regibus sodomoru. Duodecim siquide annis
isti seruientes: tributu sibi & inpositu soluere passi sunt. xiiimo aut abstinuerunt.
qua ppter exercitus assyrioru sup eos aduenit. ducentibus simul exercitu. rabsidon
arioch. codolamor. thadallon. isti naq & uniuersa diripuerunt asia. & gigantu
sobole subuerterunt. Qui cu uenissent sodomis castra posuerunt inualle que dicit
bitu minis; illo naq; tepore putea erant ineo loco. nunc aut exterminata ciuitate sodomo
uallis illa palus effecta e. que dr aspaltus. ide bituminalis. Dehac itaq palude rur
sus non post multa dicemus; sodomitas aut cu assyrius egressis. & pluui forte comisso
multa quide eoru mortua. reliq uero captiui sunt ducti. cu quib; & loth ducebatur.
quiuenerat adauxiliu sodomoru. Abraha aut cu audisset calamitate ei. timor

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. theol. lat. 2° 263
Bl. 8r

Abb. 2a

Bln. lat. fol. 263 . f. 8ra

meȝcans. interrogauit saȝram ut diceret & ipsa quę cet. & ille q eā adduxerat. Qui cū ueritatē audisset: excusabat se apud abraham. dicens putasse sororē & non cā uxorē. & festinasse ea ra cā cognationē sibi facere. & non mulieris causȝ suā desiderū ꝑparare. Cum multa quoq munera condonauit. & ut esset inter sapientissimos aegyptiorū institutū. uir tutēq; causȝ & gām ex hoc ēe contigit clariorē. Hā cū essent aegyptii diuersis moribus cōplacentes. & admice leges ꝑpetuas reꝑbantes. & ase ꝑpter ea dissidentes. simē eos cōparans. & unū quēq despiciens. uerba eorū manu. nihil q habentia demonstrabat. Erat igit admiratione cunctorū tamq ua uisa piens. atq paratus. non solū ad intellegendū sed & ea adsiduus faciendū. & adloquendū quęrēq docere uideret. Arithmeticā eis quoq contulit. & quę de astrologia sunt. ipse contradicit. Nam ante aduentū abrahā in aegyptū. haec aegyptii penitꝰ ignorabant. Chaldęis enī haec plantata noscunt in aegypto. unde & ea ꝑuenisse noscunt ad grecos; & cū uenisset in chanaā. partitus ē terrā cū loth. Dū pastores exterse uirgia facerent ꝑpter loca pastuȝ electionē tunc atq conditionē concessit loth. Sumens itaq ipse partē abeo relictā. habitauit in ciuitate iabroch. quę est antiquor annus. vii. ciuitate aegyptia. ꝑtanię; loth in terrā quę ē posita in ea ra cā iordanen fluuiū habitauit. non longe a ciuitate sodomorū. quę tunc iā erat bona. nunc aūt ꝑbat ē exterminata uolumate dī. qua causa loco ꝑpetuo designabo. Illo nāq tēpore assyrius asiam optinentibus: rex sodomitarū ualde florebat diui tiis. & iuuentute multa. Quibus erant reges quinq. eorū ꝑuincia gubernantes: balla. balea. sinnabaris. sinoborus. & ballinorū rex. Singuli nāq eorū habebat ꝑpriū principatū; aduersus quos congressi assyrii. & quatuor partes sui exercitꝰ facientes. obsidebant eos. Dux aūt erat unus quisq donatus ordinatus; cōmissiū aūt ꝑ uincentes assyrii. tributū imposuerunt regibus sodomorū. Duodecī siquidē annis isti seruientes. tributū sibi & imposituꝰ soluere passi sunt. xiiimo aūt abstinuerunt. Qua ꝑpter exercitus assyriorū sup eos aduenit. ducentibus simul exercitū. ariocho. codolamoro. thadallo. isti nāq & uniuersā diripuerunt asiā. & gigantū sobolē subuertere. Qui cū uenissent sodomis. castra posuere in ualle quę dicit bitu minis; illo nāq tēpore putea erant in eo loco. nunc aūt exterminata ciuitate sodomo. ualles illa palus effecta ē. quę dr asphaltites. idē bitumalis. Dehac itaq paluide rur sus non post multa dicemus; sodomitę aūt cū assyrios ē gressis. & ꝑ uincentes forte cōmisso multa quidē eorū mortui. seliq uero captiui sunt ducti. cū quib; & loth ducebatur. qui uenerat ad auxiliū sodomorū. Abraha aūt cū audisset calamitatē ei. timo

Blu. lat. fol. 263

rerum principis huc uenisse. et esse fris. et unus patris filios de quo dicitis. hec
ita esse mihi manifestabitis. si relinquentes quidem unum ex uobis apud me
nihil inuriabile passiuri. portantesq; pabulu genitori. denuo reuersi fuerit is ad
me. fratre que reliquisse uos dicitis uobiscum parit adducentes. Hoc enim erit sig
nu credibile ueritatis. Illi uero in maiorib; malis adducti flebant inalterutros. et
de calamitate ioseph frequent ingemiscebant. tamqua ppt id quod in illu cogita
uerant do inillis ulciscente talia sustinerent. Ruben aut nimius erat. et eos inhuius
pnitentiaq; sermonibus increpabat. ex qua nulla quidem de ioseph generaretur
utilitas. illos uero quecquid male sustinerent. punicta illius faciente do fortiter
tollerare poscebat. Hec aut dicebant adinuce. incredentes suam linguam ioseph
intelligere. Oms aut habebat ruben increpante delectio et pnitentia rerum gestarum.
carnis incognitas sente illo tpore. pquib; cu tunc punirent iudicabant dm ee ius
tissimu. videns aut eos sic estuantes ioseph. pc passione cessit in lacrimas. No
lensq; fribus apparere discessit. Et postqua reliquit eos. iterum uenit ad eos. Et
retinens obside symeon. preuersione frm. illos sumtes mercimoniu tritici abire
pcepit. Jubens ministro ut pecunia qua pfruiti emptione detulerant. oneribus
eorum latenter immittens dimitteret eos. illa pecunia parit portaturos. Et ille qde
impata pfecit. Jacob aut filii uenientes in chananeam. nuntiauert patri. qd eis
in egypto contigisset. et qua quasi exploratores regis illic uenissent credti. Di
centibusq; se fris ee et undecimu apud patre domi reliquisse. credtu eis nisi sit
Et quomodo symeon reliquerint apud principe multaq; donec beniamin iret
et fide debis que ase apud eu fuerant dicta pficeret. Rogabantq; patre nihil
mouente. ut cu eis iuuenculu destinaret. Jacob aut nihil omnino placebat. ex

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. fol. 263
Bl. 22r (obere Hälfte)

quã etiã beniamin reuocarentes. sicut p̃ miserat̃ patri. Qui dũ abirent. insequebant̃ eos equites. ducentes famulũ a quo in sacco beniamin poculũ uidebatur inmissũ. et inopinabili equestrũ inuasione turbatos. causãq; scisciantes. p̃ quas sic uenissent. Illi maliuolos appellabant. qui dudũ honore et muneribꝫ; potius abeorũ domino fuissent. neq; munera. neq; hospitalitate ioseph memoriã retinentes. p̃ supserunt in eũ unquã cõmutet̃. et scaphũ quo ille in cũuiuio bibere cõ gauderet. auferentes. in usta secũ lucra portarent. amictumq; ioseph suũq; periculũ sibi uenirent̃ in fraude. secundo loco ponentes. Minabant̃q; eis supplicũ ée uenturũ. quia nec dñm latuerunt. nec cũ furto fugientes euaserunt. Licet ministerii famulũ latuissent. Cognoscentes igit̃ dicebant. q̃d ignorantes de poculo passi fuerimus. scituri tamen repente uos esse puniendos. Hæc et his maiora meos dicens famulus increpabat. Illi uero nescientes factũ. eius irridebant uerba. leuitatemq; uerborũ dlius famuli mirabant̃. quod talem causam p̃ sumeret uiris inferre. Qui dum p̃ cium in sius saccis inuentũ nequaquã retinuissent. sed quod gestum fuerat nullo sciente reuocassent. multo potius ab huius maleficii uoluntate recederent. et qua rei p̃ scrutationẽ negatione iudicabant esse fideliorẽ. requirere famulũ imperabant. et si quisquã rapuisset cũ reperi

Bln. lat. fol. 263, f. 23r

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. lat. 2° 263

23r

laudabant ducē q̄si eī uirtute cuncta eis pspere orsisset. Et ragahel qui
dē multa pconia plebis apud moysen de eoy fortitudine dixit. qa pcunc
toy salute sic laborauerīt uniuersi. iii. Deinde uidens ragahel moysen in
rerū multitudine oppressū cunctis adeū cunctos ualuas decideret. postu
lantiū. et tantūmodo se iusticiā imperare credentiū. ille eis arbīt iudicaret.
frīnāq; q̄ incebant̄ leuiū ēē pdere uidebant̄ p iusticiā moysi seos q, uictores
sententiā cuīlibet auaritia sustinere. Tunc equidē tacuit. nolens impedire
uolentib; ducis uā uirtute. Cū ū quieuisset turba. sumens eū solū secū.
docebatq; eū oportere facere cīliūq; dabat q̄tenī minorē q̄dē rerū curā
alios cōmitteret. De maioribus aūt salute aut plebis ipse tantūmodo pude
ret. Hā adiudicandū etiā alios hebreoy dignos inuenire docebat. Cogitare
ū psalute tantoy non q̄ndā aliū nisi moysen posse solūmodo. Sciens inquit
uirtutē tuā et q̄lis fueris in ministerio di adsaluandū pplm. Rerū arbi
trū cōmitte alios examinandū. tu ū adsolū di ministeriū retine temet
ipsū. incogitando et req̄rendo quē admodū pplm abhac possis inopia libe
rare. Meis g̃ consiliis uere dereb; humanis. et exercitū pfecte dispone
pdenamilia uros. deinde pmille. inde p̄ hec duicdes eos pquingentēs. et
rursus incentū. Deinde q̄n q̄genos. et iudices ostituens sup eos. q̄ pxxx.
rursū duuisi. et pquicenos et denos habebunt ppios iudices. eoy negotia
finientes. Si aut̄ aliq̄s sup istos un̄ uocabulū apicipio numero sumens. et

Bln. lat. fol. 263, f. 38r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. Lat. Fol. 263
Bl. 38r (obere Hälfte)

biſſo contorto texturū ingredientib; pedū pedib; uelut deuaſtrapiſ. Succinḡitur
autē ultra medietatē deorſū et uſq; adlūbos adſtringit. Sup hoc autē lineo
indumēto duplicis ſindonis byſſine ueſtit. qđ cethomone quidē uocat hebra
ica lingua ſignificat autē lineū. Hoſ enī lineū cethon appellam. Est autē hęc ueſ
tis tunica uſq; adtalos corpis omē ꝓplectens. manicis brachia ualde ſtringens.
Accingunt circa pectus modice ſup tullū mitrā. honā circū ducentes latā q̄ſi digitus
unius. uarie ita texturā ut uideat pellis ee uperea. inq; flores intexti ſunt. coccinei
purpurei. cū iacincto byſſo cōmixti. Stamen autē eius hone ē ſolūmodo byſſ
ſus. ſumens initiū anchorię apectore. et circūdare dicit reū ante pectis.
et uſq; adcrura dimittit. donec ſacerdos nihil operiat. Pro decore nāq;
uidentiū ē ita ꝓpoſitū. Cū ū adſtudia ſacrificioꝝ ministeriū ꝓparat. ne
impediat opis. inleuiū humerū eā portat. Quod moyſes qdē arrabanech ap
pellauit. nos autē ababyloniis dēſcentes hemſan eā uocam. Sic enī hęc apud
eos tunica nuncupat; ſinū ū nuſquā habet hęc ueſtis. ſ larga ē adcollū et
apura. naſtuli exutraq; parte orā eidē ueſtimēti aparte pectoris. ſcapu
larū adſtringunt. hoc etiā maſſa bahan uocat; ſup capiit autē geſtat pilleū
immodū paruulū calamahei aut caſſidis. qđ extendit ſup ſūmitatē capitis.
et modice uerticis medietatē excedit. Vocatq; maſnēpthyſ. tale ē ut uide
atur exlini textura ofecti. habens uittas q; inuolute ſepius conectunt. ne fa

Blu. lat. fol. 263, f. 42r

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. lat. 2° 263

42r

Abb. 3a

rā amplius omniū ad humanā notitiā uenientiū effulgere. Dū g̃ er sacrificiis
dī ad ēē. ater qui in dextro humero portabat micabat. et ex eo tā splendor exi
liebat. ut etiā p̄cul positis appareret. cū prius hoc lapidi non inesset. Et hoc tā q;
mirabile ē. his tamen q̄ sapientiā nā ab iectionē diuinorū operū nanciscuntur, q̄d ē
uero mirabilius dicā. p̄xii. enī lapides quos supra pectus pontifex suos in essin
idē in rationale portat. ba uictoriā pugnatoris dī p̄nuntiabat. Tantus enī
splendor fulgebat ut eis cū nondū exercitus moueretur. ut omni fieret mul
titudini manifestū. eorū auxilius ad ēē dn̄m. Vnde greci quinās solēnitates
honorant. eoq̄d nihil in his ētra dicere ualeant. essin rationale uocant. Ces
sauit tā q; et essin et sardonix splendescere. annis. cc. antequā ego hęc ēscribe
rē. cū dī moleste ferret transgressiones legū. de quib; sub oportunitate dicem.
Nunc autē adēsequentia uerba conūtar, tabernaculo scilicet iam dicato. et
ornatus sacerdotū reb;. p̄pīs dn̄m apud se ēē cū tabernaculo iudicauit. et ad sa
crificia simul et requiē ē conuersus. quasi omnē iā molestiā respuisset. et de
futuris meliora desiderantes. munera dō alia quidē cōmunit. alia ū seorsū
de singulis tribub; offerebant; p̄ncipes enī tribuū. binibini ē uenientes. ue
hiculū et duos boues offerebant. erantq; uehicula sex. et tā tabernaculū intrinsecus
deuehebant. Ad hęc autē unūquisq; eorū p̄hialā turibulūq; portabat. et capsam
capientē daricos decē. plenā thimiamatib;. turibula ū et fialę argentea erant.
habentes utraq; sicl̄os. cc. In fiala tam̄. lxx solū modo fī expensi. Hęc erant plena
farina oleo aspersa. quibus utunt ad sacrificia; sup illas aū oblationes. utulū
et arietes. v. cū agno anniculo ad holocaustū idē totū incendendū. et cū his
hircū p̄ oblatione peccatorū offerebant singuli p̄ncipū. sed et alia sacrificia quę salutares
appellabant. p̄ singulos dies boues duos. et arietes. v. cū agnis anniculis et hedis.
Ista enī sacrificabant p̄xii dies. un̄ in toto die. Moyses aū nequaquā ascen
debat in montē sina. sed ingrediens tabernaculū ēsulebat dn̄m de actu legū q;
quę dispositione. quas humana sapientia p̄cellentes oporterer firmissime
omi tēpore custodire. et deorū dī esse cunctis ostendi. talesq; fore. ut eas hebrei
nec in pace p̄pulas. nec in bellica necessitate transcendere nec. sed de his quidē
legibus discere sup pono. aliā ēscriptionē facturus. Nunc tamen quarundā
memorabo paucarū. de purgatione et sacrificiis positarū. Et enī sermo mihi ¶ t p̄prius
de sacrificiis faciendus ē. Duo fī enim sacrificia. quorū aliud q̄dē ab uno q̄q p̄riore.
alia uero celebrant aplebe. et hęc quidē duob; modis efficiunt. Aliud q̄dē

Ber. lat. fol. 263, f. 45ª

ATSBIBLIOTHEK
SISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Ms. lat. 20 263,
Bl. 45r

rẽs infontem mittentes et hysopum baptizantes. et hoc cinere spargentes ter-
cia et septima dierum. erant in reliquo mundi. Hoc etiam uenturos ad pro
missam sortem seruare precepit. Post quã uero ꝓpter luctum sororis mexer
citu huiusmodi purgatio facta est. duxit populum per desertũ. et per arabiã.
uenitq; ad locum quem arabes metropolim suã putant. Primo quidem arcem
nominatũ. qui nunc petra uocitatur. Hic itaque cum esset excelsus mons. as
cendens in eum aaron. morse ibi manifestante qua morituꝰ esset. uiden
te cuncto exercitu. erat enĩ eduerso locus ubi erat populus constitutus. ex
tus pontificali stola. tradens eam eleazaro filio illius. ad quem ꝓpter ætatem
pontificatus aduenit. mortuus est. populo eum uidente. ipso quidem anno
quo soror ei uidebat esse defuncta. cum uixisset annis tribus. et. xxx. etc.
Defunctus autẽ est secundum lunam unicio mensis. qui apud athenienses quidem
ecatombeon. apud macedones autẽ loüs. apud hebreos uero sedebat. apud
romanos nuncupat augustus. Cumq; luctus super eum populi. xxx. diebus fu
isset expletus. post hec cessauit. iii.

SUMENS IGITUR MOYSES EXINDE EXERCITUM.
uenit ad fluuium arnon. qui de montibus arabie descendens. et per totum
desertũ fluens in stagnum asphaltiten erupit. diuidens moabitidem. et armon
eã. Hec autẽ terra est fructifera. et hominũ multitudine bonis ibi nascen
tium alere copiosa. Ad seon regem itaque regem eius regionis misit. populo uam pe
tens. ut federibus quibus uellet ille crederet factis, in nullo ledereꝰ. neque
terra. neq; qui sub eo constituti esse uidebant. Sed etiam uenalia populo sub
precio fore uendenda. sicut illorũ procuraret utilitas. et aquam peregrinus ut
uellent eos uenundare deposcens; Seon autẽ hec negans. pprium armauit ex
ercitum. ut hebreos arnon fluuiũ transire phiberet. Tunc morses uidens
hostiliter amorreũ insistere. non passus ut hebreis per inerciã puenuret inopia.
primitus adeos accessit. Et cum esset difficile ut ꝑualeret contra seon regem consulun
dum si eum pugnare permitteret. Cumq; dñs uictoriã ꝓmisisset. fiducialiter ipse
ad certam aduenit. et exercitũ totum exacuit. dicens eos bellandi nunc desi
derio potituros. quod diuinitus uti iubebat. Iiu uero ut desiderabant potes
tate percepta. sumentes arma. ad plum repente profecti sunt. Amorreos trans
insistentibus. populus cum iam non esset equalis. ipse quidem hebreos obstipu
it. exercitus autẽ eius fortẽ esse se non opere sed timore respondit. Primam ergo

Bibl. lat. fol. 263, f. 54v

STAATSBIBLIO
PREUSSISCHER KULTU
BERLIN
Signatur: Ms. Cat.
Bl. 5

Blu. lat. qᵒ. 263

nec ornatus equoꝝ quib; rebus sibi collatis. ultra leges supbus erit. Prohibe
at autē etiā siquis horū studiū habuerit fieri ultra modū utilitatis urę po
tentior. Terminos terrę mouere nūlicet. nec ꝑprię nec alienę. ꝑquos uobis ser
uabit pax. sed habeant firmi inęterno positi. sicut diuina sententia tāq̄ lam statuit. Nam
plus ex hoc ꝛ seditionib; mundus. dū accedere ultra terminos auari uolue agitatur
rint; nā neq; ꝑcul est ut transcendat leges. qui terminos uoluerit ꝑmutare;
qui intra plantauerit. si ante quartū annū folia fructū attulerit. neq; dō ex
hoc primitias offerat. nec ipse commendat. Non enī secundū tempus hoc in latū
est. dū natura ꝓpter tempus um fecisse uideatur. Unde hoc neq; dō. neq;
ꝑprio dño concepit ad utendū. Quarto uero anno. undemiā. & omne qđ dómino cōperit
nascat. Tunc enī maturē. et colligens ad sacra deponent urbē. Et cū
decimis alia frugū expendat. cū amicis propriis epulando. et cū pupillis. &
uiduis. Quinto autē anno sit dominus. utquę fuerint nata fructificæ.
qui terrā uineis plantat. non seminet eā. sat ē enī hanc hoc enutrire germen.
minę & laboribus aratri esse priuatā. Bobus terra aranda ē. & nulla cū eis altera
animalia sunt iungenda. sed ꝑpriā hoc genus sit ad arandū. Semina uero
sint munda. et in permixta. et non duabus. aut tribus generibus semitur. ne
Non enī cōmunione dissimiliū natura lętetur; neq; iumenta ꝑmisceantur.
quęcūq; cognata non sunt; metuebat enī tunc legis lator. ne ꝑ hoc iniuria
transiret ad homines. initiū aminoribus & turpibus primo sumens. Nihil enī
huiusmodo debet esse licitū. ex quo persimilitudinē conuersio quędam
incōmunib; rebus habere possę accessiū. Qua ꝑtē de rebus uilibus leges negli
gentiā non habuerunt. quanto cōmunibus nudere nequaquo uidebitur

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. fol. 263
Bl. 62r (obere Hälfte)

dine portabat. quā ad iudicia rerū q; cogitationes distribuet. ut possent
apere ppli magnitudinē ad iudicia uenientē. Cuius longitudinis magnu
udo erat cubitorū centū. latitudinis. L. altitudinis uero. xxx. columnasq;
uadrangulatas oms habebat. tegebatq; cedro. opere corinthio. phialis equalib;.
sumptus mira arte celatis. Cratq; robusta uarijs decoribus exornata. ttē alia
silica in medio totius amplitudinis constituta. habens latitudinē cubitorū
xx. et ex contra tēplū ualidis columnis extensū. eratq; inea solium valde decorū in
o sedens rex iudicia p ferebat. Huic erat iuncta alia quoq; reginę basilica.
reliqua habitacula. sedilia. ubi post causas explicatas residebant. strata omā
abulis cedrinis. aliasq; quidem edificauit ex marmoribus. decem cubitorum.
ualis tabulis uestita sectilib; ipreciosissimis exornauit. secundū decus tēplox
miraculū habitationū regaliū. cuius pulchritudo tribus ordinib; opere intexta
apidū. Quarta uero pars celaturis ornata. miraculū aris uidentib; offerebat. Crant
illuc sculpte arbores. uniuersa poma quasi ramis ex eis pendentib; foliis obumbra
ta. ut ppt miraculū subtilitatis. agitari quodammodo putarent. Alia ū pars
palbata erat. et uarijs ualde picta coloribus. Aedificauit aut suphex domus alias;
aut omnino pclara adregū conuiuia necessaria. undiq; deaurata. nec non
uasa quecūq; sunt epulis oportuna. omā fecit ex auro. Difficile náq; ē enu
erare magnitudinē uarietatē domuū aularūq; regaliū. quanta erant
exima. quanta horū inferiora. quanta subtra quę uidere n̄ poterant.
non
et pulchritudinē solariū. turridiorū quę erant facta dilectabilit ad
pectū. quo excusta corpora possent abestus ardore refugere. et ut breuit
eam. tota regia domū. ex lapide albo. et cedro. et auro argento q splendide
mus.

Blu. lat. qo. 263, f. 135r

Mss. Lat. fol. 263

Bl. 135^ (obere Hälfte)

ime portabat. quā ad iudicia rerū q; cogitationes distribuet. ut possent
pere ppli magnitudinē ad iudicia uenientē. Cuius longitudinis magni
do erat cubitorū centū. latitudinis. l. altitudinis uero. xxx. columnasq;
angulatas oms habebat. tegebatq; cedro, opere corinthio, phialis equalib;
ntibus mira arte celatis. Cratq; robusta uarius decoribus exornata, tē alia
silica in medio totius amplitudinis constructa. habens latitudinē cubitorū
r. ex contra tēplū ualidis colūnis extensū. eratq; inea soliū valde decorū in
sedens rex iudicia p ferebat. Huic erat iuncta alia quoq; reginę basilica.
quā habitacula. sedilia. ubi post causas explicatas residebant. strata omā
ulis cedrinis; aliaś quidem ędificauit ex marmoribus; decem cubitorum.
ū tabulis uestita sectilibus; pretiosissimis exornauit. secundū decus tēplox
raculū habitationū regaliū. cuius pulchritudo tribus; ordinibus; opere intexta
onū. Quarta uero pars celaturis ornata. miraculū aras uidentibus; offerebat. Cran
llic sculptę arbores uniuersa poma quasi ramis exeis pendentibus; foliis obumbra
ta ut ppt miraculū subtilitatis. agitari quodammodo putarent. Alia ū pars
alboma erat. et uarius ualde picta coloribus. Aedificauit aut suphex domus alias;
omnino pclara adregū conuiuia necessaria. undiq; deaurata. nec non
uasa quęcūq; sunt epulis oportuna. omā fecit ex auro. Difficilenāq; ē enu
rare magnitudinē uarietatē domuū aularūq; regaliū. quanta erant
ma, quanta horū inferiora. quanta subtus quęuidere n̄ poterant.
non
pulchritudinē solariū. urundiarū quę erant facta dilectabilit ad
orum
ectū. quo excusta corpora possent abestus ardore refugere, ut breuit
am tota regia domū. ex lapide albo. cedro. auro argento splendide
inus

Bln. lat. qo. 263. f. 135r

cognoscere te morturū. Et ille siquidē tēpore transacto sicut p̄dixerat
helias ꝯfestim⁹ ē. Cui successit in regnū frater ioram. nam sine fi
lio mortuus ē. Hic uero ioram. par fuit achab malignitate, regnauit
annis. xii. homo iniquitate circa dñm et impietate plenus. Nam relinquens
cultura suū deos ueneratur extraneos. Erat enim malus nimis acer
bus et pessimus. Illo siquidē ꝯpore. helias ab hominibus ē abla
tus. et usq; ad hodiernū diē nullus finē eius agnouit. discipulū uero sicut p̄
diximus reliquit ꝥ eliseū; de helia tamē et enoch qui fuit ante diluuiū in libris
sacris scriptū est quia sublati sunt. quorū mortē nemo cognouit; suscipiens
itaq; regnū ioram contra regē moabitarū mouit exercitū. qui sicut supra
diximus abeius frat se recesserat. dū patri eorū achab tributa soluerat
ouium cū lanis suis. cc. milia. Congregans ergo ioram exercitū. misit
etiam ad iosaphat rogans eū olim eius patris amicū. ut ei solacium ē
tra ām̄ manitas pugnatorū p̄beret. quia beius regni cessassent imperio.
Tunc ille non solū se adiutorē esse p̄misit. sed et cū ipm̄ ꝯpulsurū. ut eo quoq; pugnaturus occurreret ioram ā̄m̄ hr̄alib; p̄mis
sionib; a b iosaphat rege p̄ceptis. sumpto exercitu uenit in hierusolimā.
et clare nimis ab hierusolimorū rege susceptus ē. Placuit q; eis ut trinera
ad hostes p̄ deserta facerent idumeę. non credentib; inimicis quia eorum
de eis fieri potuisset inuasio. Tres ergo reges ab hierosolimis p̄perabant.
hoc est rex hierosolimorū. et israhelitarū. et idumeę; et dū septē dieb; p̄ agras
sent terr. ad inopiā aquę exercitus et iumenta ueneruntꝰ. eū duces eorum ignoran
tia tameri s oberrassent. et omīs hac quidē eram in angustia ē strictī; p̄ spirauit
iorā quo nimiā tristitiā facientē clamauit ad dñm. q̄d male facientes deduxisti
tres reges. ut sine bello tradantur regi moabitarū. quē iosaphat ē forta
bat eū eēt iustus. et qui mittens in omnē exercitū requirere p̄cepit. si ꝑ quis
meo eēt p̄pheta dñi. ut per eū uoluntatē dī cognoscere t. et quid faciendū
eēt audiret; et dū quidā famulus iorā dixisset. audisse se ille helię dis
cipulū heliseū filiū iosaphat. tunc. iii. reges monente iosaphat ad eū
pariter uenerunt, dūq; ad p̄phetę castra uenissent. habebat enī habita
culū suū extra tabernaculū ē stratū. ē sulabant eū de futura milita
ꝑ cipue tamē iorā; quidū diceret ut illi molestus non eēt. sed potius ad
p̄phetas patris sui matrisq; p̄perasset. quasi illi ueri eēnt. rogabat

Ben. lat. fol. 263, f. 152²

STA[illegible]EK
PR[illegible]SS[illegible]
Signatur: Ms. lat. 20 263,
Bl. 152r

Cvm iam uero quadraginta minus triginta dies imperentur. moyses ec
clesiam congregans ad iordanē. ubi nunc ciuitas est abilal. locusq; palma
rū. conuenientē unuerso populo ita locutus est. Ouri con multones. et sicut
dō placuit calamitatis longę participes. cxx. annis senectute cōfectū. opoꝑ
tet me ab hac uita discedere. In his uero quę gerenda sunt transiordanē
iā uero nō ero uester adiutor. neq; pugnabo uobiscū. adō phibitus. Justū ere
didi. neq; nunc meā deponere pūra felicitate curā. sed ꝑpriā iudicare uręꝫ
ubertatis adeptionē. et memoriā meā in abundantia bonoꝝ referre uīroꝝ. Nunc
igit̄ explanans. quēadmodū uos felices. eritis filius uīris bonoꝝ uīroꝝ relicturi
possessionē. ab hac uita discedo. dignusq; sū ut mihi fides habeat̄. et ꝑpter
pristinas uirtutes. et eo qđ animę ad utręꝫ huius tēmunū uenientes. cū omi in
tegritate loquant̄. O filii israhel. cunctis hominib; causa bonę possessionis
ꝑpetuus dns ē. hic enī solus. dignus hoc distribuere. et auferre in se delinquen
tib; potest. Cui uos exhibere quales uos ipse uult ēē. simul et ego uoluntatē eius
scienś. aperte uos moneo. Non enī eritis bene altissimi et omib; imitabiles aut
felices. siꝙ illius mandatis aliquando cessaueritis. possessio nāq; bonoꝝ quā nunc
teneatis firma manebit. et p̄sentiū rerū celerrimā securitatē habebitis. si solūmodo
quos dns sequi uult. his obediatis. et neq; legū alienarū ordinē ꝑponatis. neq; pie
tatē quā nunc circa dm̄ geritis spernentes. admodū aliū cūcertaminu. hęc aut
agentes. fortissimi cunctoꝝ eritis. bella ferre. et inimicoꝝ nulli succūbere. Dō enī

Bln. lat. fol. 263, f. 59v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur:
Ms. lat. 20 263
59v

castigati hebreos qui non bene seducuntur: me in his que tyrannice im
perat. non habebat obnoxiu. Non enim aliud quicqua hactenus sub figmto
legu. et di. qua iugu seruitutis nobis inferre machinaris. Et tibimet defende
re principiu. auferendo nobis desiderium. & ppriu uiuendi arbitriu. Q d
est liberoru & dominu non habentiu crudelissi. Itaq; circa hebreos tu
solus eris egyptioru. castigare nos uolens. & secm leges tibi placitas sin
guloru uoluntates astringere. Sed multo iustius e. ut tu potius puniaris.
quando ea que omnibus indubitanter bene se habere uidentur. solus exterminare
contendis. Et contra omnium placita tua ualere sentia. Mulierem itaq;
pegrina sicut ais. duxisse me fateor. A me enim audies meos actos. sicut alibero.
Non enim latere pposui. nec p me. alter delator erit. Et sacrificaui dis quibus
sacrificandu non iudicatis. iustu existimans. p multos me debere adquirere
ueritate. Et n uelud sub tyranno uiuere. omne spe semp ex uniuus conuersatio
ne pendere. Du hec ait zamarias. De his que & ipse. & alii male gesserant edix
isset. Populus equide quiescebat. formidine futuroru. legis latore intendens.
nolente illius superbia. ex aduerso litigio p uocare. Mouebat enim ne multi po
puli luxuria uerboru ei imitatores facti. multitudine p turbarent. Et in
his quide dimisere cuentu. sed causa mali potius augebat. Cumq; zamarias
ex

Bln. lat. fol. 263, f. 58r

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. lat. 2° 263, 58 r

trauerſ. Cūq, rex capte ȝelato reſ̣derſt. et filii intertū in gemiscerēt. introuit ad
eū ioab et cōsolatus ē eū dicens. Odomine rex. apte demonstras ex hisq; que agis. quā dilige
tes te. et pte pericula sustinentes. nec ñ et te tuāq; generationē. prius ab horres. adul
gis inimicos. et illos ē cupiscis potius. q; iuste pēnas soluentes obierī. Hāsi absalon uiue
ret. imperū firmissimū tenuisset. nullus nr̄m euadaer remaneret. homs ate pa
ratus filius incapientes. fuissem sine dubitatione pstrati. nullo nr̄or hostiū fleto
sed cunctis potius congaudentibus. insup etiā puniendis; eos. siq; forte nr̄or mise
rata fuissent. Tu ū hec agere sup maximo ñ cfunderis inimico. q; cū filius tuus eterne
quaquā uite impia cōmittere formidauit. Igit̄ recedens ab hac inuesta tristitia
pcede multis; temetipsū ostende. eisq; puidoria ilabore certaminis grās age
Ego nāq; optime nouīa in sihoc actū pmanseris. hodie ate oīs pplūs unuersus
abscedet. aliū regnū tradet. & tunc amarissimū ac uerū habebis luctū. Hec
dicens ioab. regē atristata reuocauit. ad causas rei publice utilitatis adduce
te. Transformat eū afletu dauid. et oportune cōposuit paspectu pplī sedē
ad portas. ita. ut audiens populus unuersus cōcurreret. & ōnes eū lubentissi
me salutarent. hec itaq; alia modo fr̄ gesta. Porro q; cū absalon fuerant
et de plio fugerant. reuertentes ad semetipsos. singuli mutebant pequntes
cunctos. dauid beneficia cōmemorantes. libertatē quā eis resistendo cunc
tis hostib; pbuerat educentes. culpantesq; semetipsos. quia eū expulisse

Bln. lat. fol. 263, fol. 118v

n ist nur nach schriftlicher
aubt; Reproduktionen für
cke sind honorarpflichtig.

atsbibliothek Preußischer
dschriftenabteilung

lat. 2° 263,

118v

cognoscens quia uenisset ad regē abner. & ante paululū dimissus ēēt foe
derib; celebratus p regō dd' metuens illū nē illū quidē unhonorē primi ordinis con
stitueret. aut haberet regni particeps. ēt cū in reb; alius ēēt astutus et puidus. ille
utilius p̄ficeret tēporib;. ipse uero decresceret. atq; militē amitteret princi
patū. uā pessimā et maligniss̄imā cogitauit; et primū quidē tēptauit. ut ei
detraheret apud regē. monens ut se custodiret. et p̄missiones n̄ respiceret ab
ner quę faceret. dicens qđ ut saul filio confirmaret imperiū. et quia p̄fallacis
atq; dolo uenisset adeū. et uellet dispensationē et spē regni eī agnoscere. et sic
ad p̄pria remeare. Cū uero his uerbis n̄ potuisset p̄suadere regi ne eū uideret.
qđue deteriore ruinā aggressus ē; et cū deliberasset ut abner ut timeret.
misit qui sequerent eū. et cōp̄hensū dd' nominis p̄ceptione reuocaret. tāquā
ēēt aliqua ei detecturus. quia ipso p̄sente uidebat collectus. Abner aut dū
hęc audisset ab nuncius. aplp̄henderant aut eū in quodā loco nomine uirara.
qui aberat abhebron stadius quasi uiginti. Nihil metuens futuroꝝ. Cui occurrens
ioab ante portā. et suscipiens eū quasi maxime deuotus pariter & amicus. sepi
us eū fingunt uere se ēē bonos. et maligne suspitiones extraneos. qui aliquid mi
qui tēptare p̄sumunt. segregauit quidē eū ab alius hominib;. tāquā in secreto
loquuturus; et in locū portę desertioré ductū. cū ēēt ipse solus & abisa frater
eū. euaginato gladio eī latus effodit. Et abner quidē hoc modo ioab dolo p̄
emptus ē. p̄ morte quidē sicut ipse ducebat asahel fratris sui. qui p̄sequentē

reuersus ē;

Bln. lat. fol. 263. f. 108a

e Reproduktion ist nur nach schriftlicher
ehmigung erlaubt; Reproduktionen für
merzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

ditline:
**n (West), Staatsbibliothek Preußischer
rbesitz, Handschriftenabteilung**

tur:
Ms. Lat. 20263,

108 r

Bln. lat. fol. 263, f. 149r

consulere dñm. siei victoriã aduersus ad adũ pugnandi concederet. rcapronẽ
eunuchus ppẽ quã bellũ inferret p̃ parasi. ret Pheas aũt ducentũ pugnare simul
iuncere. rsyrũ ee capiuandũ. sicut rprius. intellegens ineorũ sermonib; iosaphat
quia quesumt falsi pphe. requirebat achab regẽ. si alĩ aliquis eet pphe à dñi. cer
deinuris agnoscereret. Achab aũt ee quidẽ dixit. sed inuisũ sibimet homi
né eo qđ mala pphetaret. rp̃ dixisset cõmorituru à syrorũ rege deuictũ.
Aua pẽ tunc incusto dia teneret. cuius nomẽ erat michas filius obei, cũ q
peasset eũ iosaphat uocare. mittens eunuchũ eduxit eũ; rdũ eunuchus
isset, indicauit ei omẽs alios pphetas regi victoriã p̃ dixisse. Ille ũ dicens
nihil se aliud de rege fore dicturũ. nisi qđ dñs in eius ore potuisset. Cũ
uenisset ad achab, eũq; conuenisset ut id qđ uerũ eet diceret. at ostendit
disse sibi dñm fugientes israelitas. ree in psecutione syrorũ. rab eis
cunctos dispgi p montes sicut gregẽs pastorib; dissolutas; dicebatq; signifi
asse sibi eo qđ alii quidẽ reuerterentur ad ppria. ipsũ ũ solũ modo in pelio moriturũ.
Cũq michas hec dixisset, ad iosaphat achab aut. Nonne paulo ante sig
nificaui tibi qualis sit circa me hominis huius affectus. rquia pessima pphe
taret. rcũ michas hoc diceret isset quia eũ oportebat omia qđ p ado p̃ dicebant
audire. rquia falsi quidẽ pphe ex acuerent eũ. ut spe uictorie egrederet

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. Lat. 20 263, 149r

pontifex aurū. inuenit librū sacrū moysēs in templo positū; quē simul ecclesiā dedit scribę saphę; qui dū relegisset uenit adregē; et dū oīa terminū habere significasset. relegit ei librū illū; tunc ille cū uerba libri eius audisset. scissa ueste sua. uocauit pontificē helciam. et ipsū scribā. et necessarios simul et amicos. misitq; eos ad quandā mulierē pphetissā nomine oldā. uxorē salomi. cuiusdā insigni ueneri et nobilitate clari. iussitq; ut euntes cōsulerent eā. si ppicius fuerit dñs. cū metuerent. neprauricando moysēs legis et mandata maior. periculū transmigrationis incurrerent. et ad extraneas terras aīa agerent miserabilē; audiens aūt pphetissa quę fuerant a rege mandata. iussit ut remeantes dicerent regi. qđ diuinitas quidē decretū qđ iā ctra eos intulerat. pcib; infirmari nō posset. idē ut populus nō periret. ut n depuincia pelleret. aut bonis tunc pssentib; minime priuaretur. Trāsgressi fuissent leges et tanto tēpore pēnitentiā nō egissent. eoqđ transgre pphetis utq; monentib; ut sobrie uiuerent. et impietatis supplicia deuitarent. quę faci enda dicebat ut crederent qa dñs. Et nequaquā mentit in uerbis quę pphetas suos pnunciauit; ppt iusticiā tam regis. retinendas istas erūnas. et p. ē obitū dīffinita supplicia populis inferenda; igit illi qmissi fuerant. muliere pphetante remeantes nunciauerūt regi; tunc ille mittens ubiq. iussit populū ad hierusolimā cōuenire. et sacerdotes atq; leuitas. et omnē gtatē simul adēē pcepit; qb; cōgregatis. primū quidē eis sacro legit libros. erectus in tribunali in media multitudine. coegit cunctos fidē et iuramēta pbere. ut apud dm fierent et moysēs leges pomia custodirent; illi uero promptissime. et iurauerūt. et pcepta regis implere pmiserūt; mox utq; sacrificia celebrantes. dm sibi poscebant ee ppicū; rex aūt sacerdoti pcepit ut siqđ aliud uasa parentib; eni oblatū idolis aut diis post ei

Bln. lat. fol. 263, fol. 166r

ktion ist nur nach schriftlicher
erlaubt; Reproduktionen für
Zwecke sind honorarpflichtig.

Staatsbibliothek Preußischer
landschriftenabteilung

. lat. 20 263,

166r

calumniã faciens et quasi ad babilonios iret. Ille ũ mentiret quidẽ illũ et calum
ari sibi crim̃ inferre. se ũ ad patriã ꝓperare dicebat; qui ad hec uerba ñ flexus
uinctũ deduxit ad iudicẽ et magistrũ; aq̃b; omnia uerbera et torm̃ta ꝓpessus
ad necis supplicũ reseruabat; qui quod dã tẽpus. hec que p̃dixim̃ iniuste susta
nuit. Anno ũ nono sedechie regis. decima die mensis decimi. uicesima secunda.
babilonie rex ad hieruſolimã castra metat̃ é. et sedens circa eã. xc. et viii menses.
cũ studio magne uirtutis obsedit; obsessosq. hieruſolimitas. duo mala alia grauia et max
ima deprimebant. morbi languis et fames eis uehem̃t insistens. Hieremias uero
ppheta cũ ee incustodia. ñ cessabat. sed clamabat. et p̃dicabat. apte monendo populũ.
ut regem babilonios portas aperientes exciperent. Hoc enim facto eos cũ omi domo
posse saluari. alioquin radicit̃ adsereba. euelli; p̃dicabatq. parit̃. quo siq̃ manse
rint incuitate. omnino perirent. aut fame et supt̃is. aut gladius hostiũ; si ũ ad
hostes cõfugerent. et inimicos et mortẽ qdammodo declinarent. Principes aut
hec audientes. int̃ ipsa mala cõsistentes ñ patiebant eius uerba animo suo ꝓcipere.
sed cũ ira uenientes indicauere regi. et accussantes eũ. quasi ueri sanũ occiden
dũ ee. ppheta poscebant. q̃ eorũ animos frangeret. et malis. pmissionibus auda
cia populi ualde molliret. quando dũ parati eent omes. pro et patrie salute
pugnare. ille moneret ut ad hostes cõfugerent uniuersi. qua cuncta capi
enda foret. et omes in ea parte periturus. Rex ergo ipse q̃dẽ ꝓbonitate et iusti
tia uti ñ é. sed ne principib; tali tẽpore uideret ee ctrarius. pmisit eis ut
facerent ppheta q̃d uellent; q̃ hoc sibi agere cõcesso. mox ingredientes uincarce
rem. et sumptes eũ. in quendã lacũ pleñ ceno deposuert. ut morte ppria
suffocat̃ extingueret. Ille ũ usq. ad guttur in luto depositus. inhis degebat an
gustiis; quidã ũ seruus regis honorib; decorat̃. genere ethiops. audiuit ppha
tã regi nunciauit. dicens ñ recte amicos et principes ei fecisse. quia ppheta in ceno sub
mergerent. q̃d opus omi morte et unculis eet amarius. Hec cũ audisset rex.
pententia duct̃ qua ppheta principibus tradidisset. iussit ethiopi. ut sup
tis. xxx. regis ministris et funibus. et quicquid expediret ad salutem ei multi
plicitatẽ. cũ festinatione hieremiã abstraheret; ethiops aut sumens q̃d ꝑ
ceperat rex. ppheta de lacu eduxit. et sine custodia ee pmisit; euocan
te ũ eũ rege latent̃. et requirente siquid duumũ ei in rebus p̃sentibus posset
edicere. ille habere sq̃dẽ q̃d diceret adsereba. sed ñ sibi fore • credendũ
dũ. nec monere audiendũ. Quando iam quasi malũ aliquod agentẽ. ei amicis

Bln. lat. fol. 263. f. 168v

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. 20 263
Bl. 168

num alexandrum; Cōmotus ergo egreditur contra ely mai dam & obsēdebat eam; his uero qui in ea erant minime territis impetu eius neq; obsessione. sed pertinaciter repugnantibus: pene deceptus discessit; Nam exeuntes ciuitatē. fugauerunt & persequebantur eū usq; ad babiloniam; ubi cum post multa suos multū animi missionē uenisset: q dā nunc̄ia uit ei ducū p̄dictionē: Quos pugnare contra iudeos reliquerat: et creuisse fortitudinē iudeoꝝ. Sup priorē itaq; curā hoc crescente malo. incurrit in egritudinē; quo diu tenente. et crescentibus passionibus. intellexit qd̄ moriret. Conuocans itaq; amicos. morbū suū eis atrocē esse indicauit: Confessus hęc ideo se pati. qd̄ iudeoꝝ gentē aff̄ligens templū spoliasset. dñm; que cōtempsisset; Quo dicto. ilico expirauit. Vnde miror polibiū megalopolitā qd̄ uir bon⁹ existens. dicit ideo periisse antiochū. quia uoluit templū dianę inp sidā deuastare. Nā qui nullatenus egit peccatū. sed tantū cogitauit: nullo reatu tenet. Si aut polipio uidet ideo antiochū uitā finisse: multo plus ueri simile credit. ppt templi hierosolimitani sacrilegiū. regē periisse. Sed ob hoc nō resisto megalopolitę: cū nra opinio uera uideat. Antiochus aut priusq; moriret. conuocans philippū. unū exsocius suis: tutorē eū regni cōstituit: et dans ei dyadem

Blu. Lat. fol. 263, fol. 206v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. Lat. 2° 263, 206 v

INCIPIT BREVIARIVM QVATVOR EVANGELIORVM PER TOTVM ANNVM QVOD VNVSQVODQ; INVENIENDVM EST.

INuiglia natalis dñi scdm matheū capitulo m. Cū eēt desponsata mat̄ ihu vsq; Ipse enī saluū faciet populū suū apeccatis eorū.

Itē nocte scdm lucā capitulo m. Exiit edictū acęsare augusto. vsq; pax hominib; bonę uoluntatis.

Itē mane primo scdm lucā capit̄ m. Pastores loquebant̄ adinuicē. vsq; sic̄ dictum ē adillos.

Itē indie natat dñi scdm iohannē capitt i. Inprincipio erat ūbū. vsq; plenum gr̄ę & ueritatis.

INnatat sci Stephani capitt cc.xl. Diebat ihc turbis iudeorū & principibus sacerdotum. Ecce ego mitto aduos prophetas. vsq; benedict̄ qui uenit innomine dñi.

INnatat sci Iohannis euangelistę scdm iohannē capitt cc.xxx.n. Dixit ihc petro. Sequere me. vsq; qua ueru ē testimoniū ei.

INnatat innocentū scdm matth cap. vi. Angls dñi insōnis apparuit ioseph. vsq; & noluit consolari quia non sunt.

INnatat sci siluestri scdm matth capit̄. cc.lx.m. Dixit ihc discipulis suis. Vigilate quia nescitis. vsq; supra omnia bona sua constituet eum.

INoctaua dñi scdm lucē capit̄. m. Post quā consumati sunt dies octo. vsq; gloriam plebis tuę israhel.

Dominica post natat dñi scdm lucē capit̄ m. Erat ioseph & maria mat̄ ihu

Bln. theol. lat. fol. 18, f. 158v

Ben. Thes. Cat. fol. 18

f. 158v

cf. Auerbach, Ant. (FLA)

Schluß der 3

Augustin Civ. dei ?

fol 1ra !

Berl. theol. lat. fol. 336 W

Bibel 11. Jh. Werden

Rose Nr. 222, Verz. d. lat. Hss. 2, 1, S. 1-3

Wo hat man sie die Fuld. Annal. zu denken?

und wo Werdener Runde in Fulda?

Stützer GS. S. 70 Nr. 43: s. XI + XII

Blu. Fragm. var. 8,1

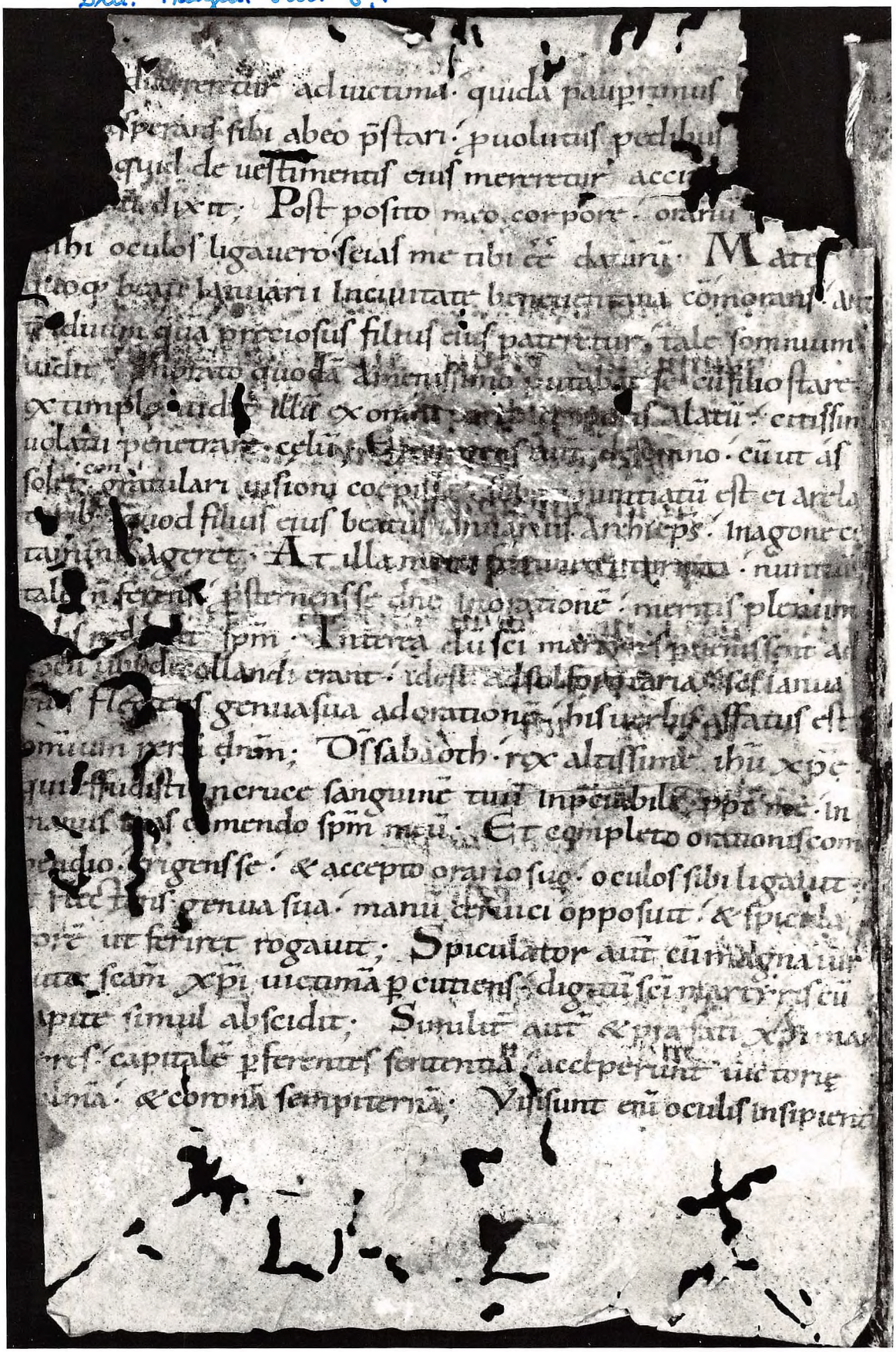

Signatur: Fragm. var. 8, 1

Blu. Fragm. var. 8,1

Fragm var. 8,1

[illegible] cus fnoleñ amicus. cū lngenti rugitu
[illegible] beato Ianuario. Ianuari. ferue
[illegible] pinclite. p̄ces tua. [illegible]
Tunc beatus archipsul Ianuarius. la[illegible]
p̄ corpore suo portans. ad ecclesiā incedit. cum [illegible]
bis. orsis sedē addrm. Cū ab ea dsisset. dsiscedē
grande clamore oratione mā. & restitue [illegible]
dignissimo oculos suos quesiuit. ut scirent [illegible]
quid circa eū statū. dixit tues dñe solus. & nēm alīm. p̄ter
uenī rex pessime. mandasti nobis nsolis manus & pe[illegible]
uerū etiā pmittis eos orare. & nunquā malu[illegible]
ratione completa. aperuerunt illico oculi amothei [illegible]
& versa facie. solito lxtior efficitur. Videns
mirabilia que p̄ catū Ianuariū diuinitus
miserat ex circūstantibus credideruntur
sunt & sc̄e & ferme quinq milia. clamare
eemodi uoces dantes. Quare nramur
actalis uiri. iudicet mortē. & nos omnes
rat equidē beatus Ianuarius multū uenustus. & [illegible]
sincer timus. Tunc impissimus amotheus
ingratus. audiens tanta multitudinē paganoru conuer
addrm. animo coepit angustiari. & omi pcipiet
insania acrius grassari. quia timuit nuser
princeps. & induratū est cor eius. Sciens
Ianuarius. corona martyrii fraudaretur. sicut
sēta diuina pdestinauit puidentia. [illegible]
latib. suis. ut sem dñ celeritet foras trahens

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Fragm. var. 8.1

...sumec̃ anno regni sui xxxvi. aut̃ sui viii. Jde aut̃ karolus
ex sorore adelstani regis anglor̃ filiũ p̃cepit nomine lũdewicum.
qui cũ p̃ui barones patris infantulus adhuc tran̄s maximus partib;
aduect⁹ ad auunculũ adelstanũ p̃ patris nec̃e & Rudolfi mort̃ patruũ
eor̃ regni impũ. Hic etiã exgergerga henrici saxonũ ducis & postea
regis filia sororẽ ottonis magni quã extincto Gisiberto ei uxorẽ cũgẽ
duxit lothariũ filiũ accepit qui eode regno patri successit.

Anno d. dccxcviii. Anno d. dccxcviiii. Magna fames homi
nes seinuicẽ comedere p̃suasit.

Anno d. dcccc. Arnolfus imp̃r longa egritudine dissolut⁹ ul'cer
quã sen̄ affect⁹ animitus ueg̃mib; qui pediculos uocant adeo in
corpore ei scatuerentib; ut a nullo medicor̃ minui possent. mor̃tuus
moxq; eode anno ungarii morte illi⁹ audita collecto p̃ magno exercitu
marauanor̃ gentẽ qua illor̃ auxilio arnolfus imp̃r sibi subdiderat
inuadit sibiq; uendicant. baioarior̃ q̃q; fines occupant. castella diru
unt. eccl'as igni c̃sumunt. pp̃los iugulant. & ut magis magisq; timeant̃
inter fector̃ se se sanguine potant. Hui⁹ arnolfi temporib; formosus
pp̃ uenerit affligebatur romanus. cui & hortatu arnolfus imperium
aduenerat. Qui ingressus urbẽ multos romanor̃ p̃ncipes obuia sibi
ppatres ulciscendo papẽ manu decollari p̃cepit. Causa aut̃ simul
tatis inter romanos & formosũ papã hec fuit. formosi decessore de
functo. romanor̃ quedã pars sergiũ quendã romanẽ diaconũ eccl'e
papã sibi elegerat. quedã ũ pars non infima natu formosũ por tu
ensis ciuitatis epm̃ pueris religione diuinarũq; scripturarum &
doctrinarũ scientia papã fieri anhelabat. Cũ aut̃ ineo esset ut
sergius ordinari debuisset. pars q̃ formoso fauebat ñ sine multari
multu & mutua Sergiũ abbatari expulit. & formosũ papã
c̃stituit. Vnde sergius descendit in tuciã quarum adelbẽti mar
chionis potentissimi tuitione p̃ potentiã. Qd & factum e.
Nã formoso defuncto. & arnolfo in patria miserabili morte
sublato uegmuũ qui pediculos dicit tanta scatur̃igine in nullis
medicor̃ curis minui possent extinct⁹ etc. Isq; nec̃e formosi
c̃stitut⁹ & expellitur. Sergiusq; p̃ adelbertũ pp̃ constituit. Qui con

Ben. Lat. fol. 295, f. 68r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. 2° 295
Bl. 68r

alexandrie studet. C cxii. Seuerus cum pace moritur in britannia.
Hic. p. cc.xiii. a urbe condita. dcccclxv. Marc antonius bassianus
caracalla filius seueri. xviii. ab augusto successit patri imperauit. regnauit annis. vi. mensibus q. ii. Hic bassianus a omnibus auus matris dictus. togatus
patris a senatu appellatus est antonius. et a plumas uestes gallus deferens
talares caracalles ex his factus. pplinq; his uestibus indutus ad salutandum
se ingredi precepit. caracalla nuncupatus est. Hic mortuo fere patre noxa paulo
fuit asperior & minax. impatiens fuit libidinis. in tantum ut nouerca
sua iulia duxisset uxorem. Hic despecto alexandri magni corpore. magnum
se atq; alexandrum iussit appellari. adulatum fallacissimo ducis in quem
fronte & a sleuum humerum causa cervice ad more alexandri notauerat
incedens. fide uultus similium persuaderet sibi. Is ad ultimum parthos molliens
expeditionem apud edessam secedens ad officia naturalia a militibus qui ei
custodiam sequebantur interfectus est anno etatis. xl.iii. Primo huius anno asclepiades epus. viii. antiochie ordinatus. Anno. p. cc.xiii. Alexander epus
cappadocie cum locorum scorum desiderio hierosolimam tenderet uenit ad
hunc narcissum eius dem urbis. xxx^mo presulis etatis uiro & ipse ibi ordinatus
est epus. dno ut id fieret per reuelationem perpetuam. Hic itaq; narcissus
uir sancte uitatis uir fuit. qui inter plurima uirtutum insignia in magni
huius pasche cum oleum luminaribus deesset. aquam infundi iussit. quam
benedicens oleum fecit. Postea aquibus male sibi esset cum ad iudicium
ei formidassent noxio quod crimine infamatus est. quorum ita ut ignis
consumeretur uega sedicere testabatur. Alius ne regio morbo corripueretur.
Ceus ne luminibus priuaretur. et quia nullus quanta ei noceret illis licet
iuratis credere. ille tamen molestias inferens & quotidiana diligens. subito fugit
& in secretioribus locis pannos delituit. primum autem ille testis expauit illa
nocturna domo sua succensa cum omni familia igni cesserunt. Alius regio morbo ape
deuastq; ad ultimum corruptus est. Ceus porro cernens extremum tandem confessus est. genus
suum. & eo usq; pstitit inferis quasq; luminibus orbaretur. Narcissus cum inuenire
necessarium iussum est ordinare pro eo alium cui nomen
duus. cui paruum tempus successit germanus. & huic gordius. Cum ecce subito
ille redimitus apparuit narcissus. rursusq; rogatus frem loco suo restitutus. cui iam cetum. & xvi. annos alexander diuino monitu uno

STAATS[illegible]
PREUSSISCH[illegible]
B[illegible]
Signatur: Ms. lat. 2° 295
Bd. 12 r

colonichsis epʒ ꝺ [illegible] ꝺeus succesit. Rapoto palatinus comes
& Ꝺalyꝛᵉ comes patruelis eius quē multū diuitē dicebant
defunctus est. Dū enī imp'r cū pncipib; colloq̄ū patis ponę haberet. mor-
talitas subito exorta pnominatos duos magnates. de inferioribus
ꝺ quā plures absūpsit. pcuratesq̄; atq; regiones non modicā uulgi stragē
fecit. Fames etiā impusa multis locis imalum. Vrbanꝰ papa obiit. Hic
sup ecclāꝝ hactenus heu manentē cōmotione ē cilia multa conggauit.
multa etiā decreta pmulgauit. inter que etiā ē uocatis ad placentinam
ciuitatē. cc. fere patrib;. Henricū impatorē tā a se. quā a pꝺecessoribus
suis cōmunione ꝑuatū ꝺeclarauit. maxime regina. a. ipsius cesaris ux-
ore astante. multaq; nefanda in illū ad alios tocius synodi testificante.
Sed ante quā ex hac urbe migraret. spū instructꝰ ꝺiuino Rainerium
cardinalem desco Clementē sce conuersationis & boni testimonii abba
tē nobilē romanū designauit in regnū aplicū diligendū. quē etiā reuela
tionib; aliis insup denotauit uniūsa romana ecclā pastorē sibi consecrari licet
inuitum. paschalem appellans eum.

Anno ꝺn̄i. M. Olll. c. Wigbꝰ archiepʒ q̄ sup Hildibꝛandū. GG.
positus clemens pp ꝺict⁹ ē obiit. uir utiq; satis ingenio. facundia.
nobilitate ꝑsone q̄; reuerentia clarus. nec forma tē nec patientia abene
usus. & qui sup unū papā uiuente quāuis coactus uti uidit ascendit. ipse
tribꝰ sibimet alternatim succedentib; sup uixit. extorris utiq; sedē
rome. a. rauenne malens uti ab ipsius ore ꝺiscimus aplici nomen nūq̄ā
suscepisse.

Anno ꝺn̄i. M. Olll. ci. Chūnradus rex adolescens. viii. postq̄ā a patris
palatio discesserat anno. mathildis magne illi & nobilissime. eius
quida ducis religiose femine sic sanguine tra & contubernio cōiunct⁹
& in reb; pticulā ꝺispondendis tā illius quā domini aplici. ceteraq; rū
diu ciuitatū ꝑsonarū consilio semp usus. immaturo ꝑuenit occasu.

plena fide & bona confessione a regno transitorio ad eternū
credit⁹ regnū migrasse. Sunt etiā qui eneno illū dicant interisse.
Testari solent q̄ ꝺeprauati in brachio cor poris exanimi crucis signacu
lū subito exortū esse uidisse. ipsiq; ei exequias q̄s ꝺā miraculis honorifica
tas fuisse. Visus ē anno q̄ꝺā familiari ab occidente in orientē uolans

Blu lat. fol. 295, fol. 94r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. 2095
Bl. 94r

tionē in qua maxime cōfidebat ipse capt amisit. sicq; inte cito direpta cus
tadit. Ibi luthowicō quise putabat bene in gā regis ēē iussu ei cōprehendit.
Postea mancipat. Quo; cū multos pncipū contra regē erat cum.
dnīcā. anno. cxuu. Ipse imp natalē dnī babenberg cū suma magnificentia
copiosa q; pncipū multitudine celebrat. Ex hoc n̄ simplicē gaudiū di ottonē inibi
epm ppt queda tā ofensa in regno scandala curiā frequentare renuentē ex par te
suspectū habebat. Ipse ū reb; transactis p̄cordia eccl'astica n̄ parcens. beneficiis in
defessis. animositatē regis glose deuicit. hinc inducto conuentu mogontie nuptias
p epiphaniā dnī augustissime instituit. ubi etiā uxē aliquē aut certe nullū de mag
natib; abēē uoluit. quo; consilio t assensu regis anglie filiā Mathildā no
mine dudū desponsatā legitime sibi cōiungens regni consortē constituit.
Deinde contra q̄sdā in locis paludib; ulteriā frisonū insulas habitantes imp nauale
expeditionē multo studio instituit. Quo dū tendit. coloniā agrippinā sibi rebellem.
et in hoc quā plures transrhenanos atq; westfalos consentientes inuenit. quos nu
meratē nominatissimus. Friderīc colonien̄sis archiepē. Godefrid dux de louene.
henrīc q̄ndā dux. et Friderīc comes de arnes burg. Inimissa utaq; p̄fectione. manū
in hostes p̄sentes exercere cupiens. colonie partib; assedit. ciuitatē ū mirifice mu
nitē n̄ pualens. regionē circūquaq; uastauit. tandēq; soluto exercitu reciduā ex
peditionē contra cōsdē rebelliones indixit. Quo circa k̄ oct conḡgata. Friderici pos
sessionē aggredit. Qua undiq; uastata. et in medio regionis illi castro firmo ēstruc
to. eoq; militib; armis atq; stipendiis instructo. hieme supueniente ab armis dis
cedit. Liudgerus dux saxonū expeditionē mouet sup Dumarū selauū ei q; filiū.
et eos ad deditionē coegit. Principē q̄q; ruinaq; ad se in bellū uenientē sagaci agili
tate circūuenit. Is ut circūuentus se uidit. pacē colloq̄ūq; ducis deposcit. germa
nū frem obsidē dat. pecuniā copiosā spondet. fidē sacramēto confirmat. Sicq; de
mū cū suis omib; illesus abire p̄mittit. Liudiger ū magnifica mia di comitatus.
uictor repatriat.
Anno dnī. mill. cxv. Considāns imp saxoniā manifeste iā a se deficere. contra eā ut irat
ta etiā armat uenit. et ex his q̄s ad duxerat. quos q̄s mibi sibi uoluntarios inueniat

Bln. lat. qu. 836, f. 1v

Signatur: Ms. lat. qu. 836,
fol. 1v

S cē Philippe ora
S cē Mathee ora
S cē Simon ora
S cē Dyonisi ora
S cē Quintane ora
S cē Firmine ora
S cē Luciane ora
S cē Uiccence ora
S cē Landberte ora
S cē Gereon ora
S cē Uedaste ora
S cē salui ora
S cē Piato ora
S cē medarde ora
S cē supplex ora

S cē Marciali ora
S cē Amiane ora
S cā columba ora
S cā Ge[illegible]rudis ora
S cā aldegundis ora
S cā eufemia ora
S cā luliana ora
S cā lufana ora
S cā Genouefa ora

O missa orate pnobis
G ratiā tuā concede pobis dne
S alute & sanitate cccede
pobis dne
A eri fte peri embonā
concede pobis dne

C audiū & pacem concede nobis dne Tre pobis;
F ilii di miserere nobis Tunc & inpps eius miserere

A gnus di qui tollis peccata mundi miserere pobis

S usca pe deprecationē nram quisedes ad dexteram
patris Agnus di qui tollis
G loria patri & filio & spūi scō Agnus di

E xaudidi Uocesnras Exaudi xpe.
miserere nobis Exaudidi Uocesnostras
S cē scorum di Miserere nobis
S cā di genetrix Inter cede pro nobis
S cē michahel Intcedat S cē Protasi Intercede
S cē Gabrihel Intcedat S cē Nazari Intercede
S cē Raphahel Intcedat S cē celse Intcede
S cē Petre Intcede S cē Cosme Inter cede
S cē Paule Intercedat S cē Damiane Intcede
S cē Andrea Intcede S cē Domnine Intcede
S cē Iohannes Intcede S cē Pancrate Intcede
S cē Iacobe Intcedat S cē Ualentine Intcede
S cē Taddee Intcedat S cē Mafine Intcede
S cē Laurenti Intcedat S cē Agusine Intcede
S cē Geruali Intcedat S cē Columbane Intcede

S cē audoene Intcedat S cā cecilia Intcede
S cē aper Intcedat S cā Anastasia Intcedat
S cē seuerine Intcedat S cā petronilla Intē
S cē chuniberte Intcedat S cā afra Intcedat
S cā columba Intcedat S cā saula Intcedat

O mnes sci intercedite pronobis
E xaudidi Gregorio papae urra
E xaudi xpe Hludouuico Imperatori urra
E xaudidi Proli regali urra
E xaudi xpe Exercitui francorum urra
E xaudidi Peccata nobis indulge
E xaudi xpe Orationem populi tui
K yrie eyson Xpe eleison kyrie eleison COH
F ac nos qsdne scae marie sep uirginis subsidiis ac
tolli & gloriosa beatorum apostolorum martyrū
confessorū atq uirginū omniūq simul scorum
ppetratione defendi uideorum pariter caudie
patrocinia Implorамus eorū pariter caudie
ab omnibus aduersis protegamur auxilio p

ORA AD ORAN OAM CRUCEM
O NE IHU XPE QUI CUM SIS SPLENDOR CLORI
ae equalis patri scoq spui carne immaculata
assumere dignatus es & scas tuas palmas cruci
patibulo pmisisq configi uidaustra Infer ni
dissipares & humanum genus a morte libera
res Miserere mihi dne oppressos facinore
ac pequarum sordidato Non medig
neris derelinquere gloriosissime dne sed digna
re mihi indulgere malum qd egi Exaudi me
dne proferatum ad adorandam tuā crucē ut
in his sacris spsollempnis tibi merear adsistere
mundus & placere tuis conspectibus quo sine sēp
dne auxilio consolatus & ecclesie gregem ad tuā per
uenias sempiternam ame ITEM ALIA
A doro te dne IHU xpe In cruce ascendente de
cor te ut ipsa crux liberet me de aligdo patien
te A doro te uulnerati in cruce dep corte ut
tua uulnera sint remedii animę meae
A doro te mortui & sepulti dep cor te ut tua
mors sit uita mea A doro te descendente ad

Blu. Hirsl. lat. fol. 452 .f.1v

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin ~~(West)~~, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. Meteor. Cat. fol. 452 Bl 12v

Bln. theol. lat. fol. 1°, f. 108v

enim pater suscitat mortuos & uiuificat. sic & filius quos uult uiuificat. Neque enim pater iudicat quemquam. sed iudi cium omne dedit filio. ut omnes honorificent filium. sicut honorificant patrem; Qui non honorificat filium. non hono ficat patrem qui misit illum. Amen amen dico uobis. quia qui uerbum meum audit & credit ei qui misit me. habet uitā aeternam. Et in iudicium non uenit. sed transit a morte in ui tam. Amen amen dico uobis. quia uenit hora & nunc est. quando mortui audient uocem filii dī. & qui audierint. uiuent. Sicut enim pater habet uitam in semetipso. Et potestatem dedit ei & iudicium facere. quia filius hominis est. Nolite mirari hoc. quia uenit hora. in qua omnes qui in monumentis sunt. audient uocem eius; & procedent. Qui bona fecerunt. in resurrectionem uitę. Qui uero mala egerunt. in resurrecti onem iudicii. Non possum ego a meipso facere quicquam; Sicut audio iudico. & iudicium meum iustum est. quia

Io xl
Io xl
Io xl
Io xl

h sic dedit & filio habere uitam in semetipso

Nur zum persönlichen Gebrauch
Weitergabe an Dritte ist unzulässig!

Mbr. Theol. Kod. fol. 1
f. 108v (Faust I, 1. Szene)

Reproduktion: Deutsche Staatsbibliothek Berlin

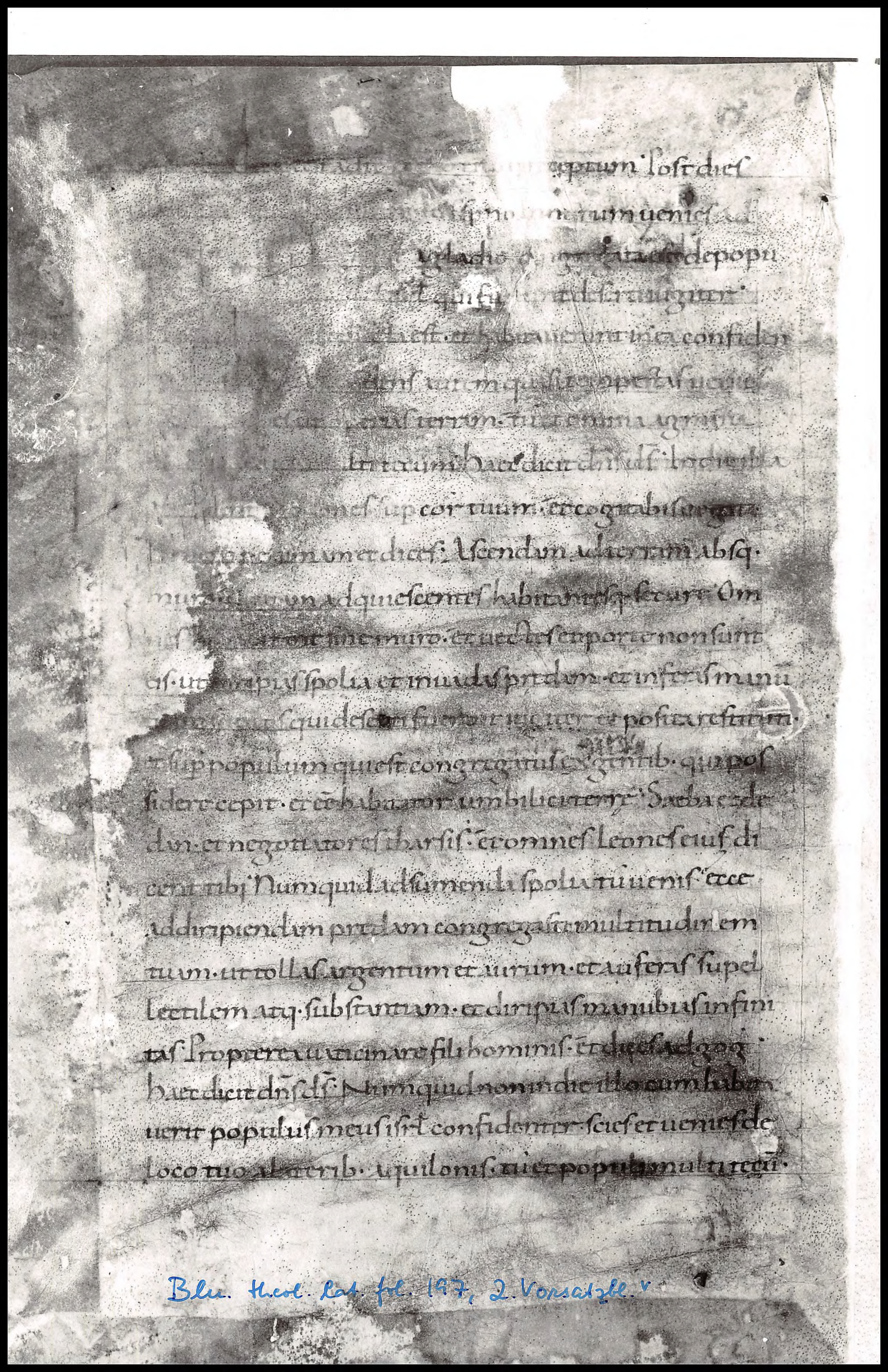

Blu. theol. Lat. fol. 197, 2. Vorsatzbl. v

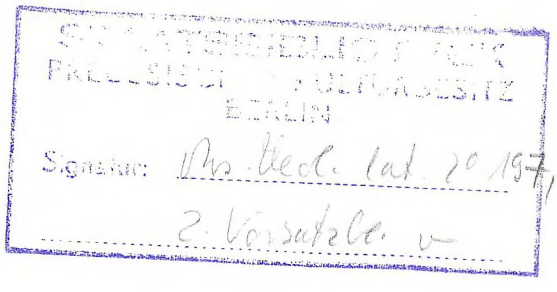
Signatur: Ms. Med. lat. 2° 197
2. Vorsatzbl. v

Berlin (W), Ms. theol. lat. fol. 197, 2. Vorsatzblatt verso

Blu. theol. lat. fol. 197, 2. Vorsatzbl. recto

Bln. theol. lat. fol. 248, Vorsatzbl. 2

[illegible]sor et sequior[illegible]

uchemens. et ascendens sup populum meum isr. quasi
nubes ut operiat terram in nouissimis dieb. eris. et
adducam te sup terram meam. ut sciant gentes me
cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog. hec
dicit dns ds. Tu ergo ille es de quo locutus sum in die
eb. antiquis in manu seruorum meorum prophe
tarum isr. qui prophetauerunt in dieb. illorum
temporum. ut adducerem te sup eos. Erit in die
illo in die aduentus gog sup terram isr. ait dns ds.
ascendet indignatio mea in furore meo et in zelo meo. et
in igne ire mee locutus sum. quia in die illo erit commo
tio magna sup terram isr. et commouebuntur a facie
mea pisces maris. et uolucres celi. et bestie agri. et omne
reptile quod mouetur sup humum. cunctiq. homines
qui sunt sup faciem terre. et subuertentur montes. et
cadent scopes. et omnis murus in terram corruet. Et
conuocabo aduersum eum in cunctis montib. meis
gladium. ait dns ds. Gladius uniuscuiusq. in fratrem
suum dirigetur. Et iudicabo eum pestte et sanguine
et imbre uehementi. et lapidib. immensis. Ignem
et sulphur pluam sup eum. et sup exercitum eius. et
sup populos multos qui sunt cum eo. Et magnificabo
bor et sanctificabor. et notus ero in oculis gentium mul
tarum. et scient quia ego dns. Tu autem fili hominis

STAATSBIBLIOTHEK
Signatur: Mus.ms. Bach P 248,
Vorsatzbl. r

uchemens: et ascendens sup populum meum in equi
nubes ut operiat terram in nouissimis dieb. erit. et
adducam te sup terram meam. ut sciant gentes me
cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog. hec
dicit dns dñs. Tu ergo ille es de quo locutus sum in di
eb. antiquis in manu seruorum meorum prophe
tarum israel. qui prophetauerunt in dieb. illorum
annorum. ut adducerem te sup eos. Erit autem in die
illo in die aduentus gog sup terram israel. ait dñs dñs
ascendet indignatio mea in furore meo et in zelo meo. et
in ignem ire mee locutus sum. quia in die illo erit commo
tio magna sup terram israel. et commouebuntur a facie
mea pisces maris. et uolucres celi. et bestie agri. et omne
reptile quod mouetur sup humum. cunctiq. homines
qui sunt sup faciem terre. et subuertentur montes. et
cadent scopuli. et omnis murus in terram corruet. Et
conuocabo aduersum eum in cunctis montib. meis
gladium. ait dns dñs. Gladius uniuscuiusq. in fratrem
suum dirigetur. Et iudicabo eum pestem et sanguine
et imbre uehementi. et lapidib. immensis. Ignem
et sulphur pluam sup eum. et sup exercitum eius. et
sup populos multos qui sunt cum eo. Et magnifica
bor. et sanctificabor. et notus ero in oculis gentium mul
tarum. et scient quia ego dns. Tu autem fili hominis

Ms. theol. lat. fol. 248, Vorsatzblatt recto
Berlin (W)

INCIPIT ARGUMENTUM
SECUNDUM MATHEUM.

Matheus ex iudaea sicut in ordine primus ponitur. Ita euangelium in iudaea prim⁹ scripsit. cuius uocatio ad dñm ex publicanis acta fuit. Duorum in generatione xpi principia pre sumens unius cuius prima circumcisio in carne al tera cuius sc̃dm cor electio fuit: et ex utrisq; in patrib. xp̃c. sicq; quater denario numero trinitr posito. principium a credendi fide in electionis tempus porrigens. et ex electione usq; in transmigrationis diem dirigens. atq; a transmigrationis die usq; in xp̃m diffinies. Decursum ad uentus dñi ostendit generationē. ut et numero actus faciens. et tempori. et se qđ eē ostenderet. et dī in se opus monstrans etiā in his quorum genus posuit xpi operanta sa principio testimonium non negaret. Quarum omniū rerum temp⁹. ordo. numerus. dispositio. ratio. qđ fidei necessarium ē. dñm xp̃m ē. qui factus ē. ex muliere. factus sub lege. natus ex uirgine. passus in carne omā. in cruce fixus. ut trium phans eā in semet ipso resurgens in corpore. ut patris nom̄ in patrib. filio et filii nom̄ patri restituens in filius sine principio sine fine ostendens. unū se cum patre eē. quia unus est. In quo euangelio utile ē. desiderantib. dm̄. sic prima t̄ medi a t̄ perfecta cognoscere. ut et uocationē apti. et opus euangeli. et dilectionē dī in carne nascentis. p uniuersi legentes intellegant. atq; idoneo in quo ad p̄hensis unt et ap̄hendere expetunt recognoscant. Hobis enim hoc in studio argumenta fuit. et fidem facta rei tradere. et operanti sdī intellegendi. diligenter eē. dispositionē quereretabus non taceret.
EXPLICIT ARGUMENTUM.

Bln. theol. lat. q°. 5, fol. 8ᵛ

Berlin theol. lat. qu. 5

fol. 8v

INCIPIT ARGUMENTUM

SECUNDUM MATHEUM.

MAtheus ex iudaea sicut in ordine primus ponitur. ita euangelium in iudaea prim̃ scripsit. cuius uocatio addm̃ ex publicanis actib. fuit. Duorum in generatione xpī principia pre sumens unius cuius prima circumcisio in carne al tera cuius scdm cor electio fuit: et ex utrisq. in patrib. xp̄c. sicq. quater denario numero tnformiter posito. principium credendi fide in electionis tempus porrigens. et ex electione usq. in transmigrationis diem dirigens. atq. a transmigrationis die usq. in xp̄m diffinies. Decursum ad uentus dnī ostendit generationē. ut et numero status faciens. et tempori. et seqd eē ostenderet. et dī in se opus monstrans etiā in his quorum genus posuit xpī operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omniū rerum temp. ordo. numerus. dispositio. ratio. qd fidei necessarium ē. d̄s xp̄c ē. qui factus ē. ex muliere. factus sub lege. natus ex uirgine. passus in carne omī. in cruce fixus. ut trium phans eā in semet ipso resurgens in corpore. ut patris nom̃ in patrib. filio et filii nom̃ patri restituens in filius sine principio sine fine ostendens. unū se cum patre eē. quia unus est. In quo euangelio utile ē. desiderantib. dm̃. sic primat medi tp̄ facta cognoscere. ut et uocationē apti. et opus euangeli. et dilectionē dī in carne nascentis. p̄ uniuersi legentes intellegant. atq. idoneo in quo ad p̄hensis sunt et app̄hendere expetunt recognoscant. Hobis enim hoc in studio argumta fuit. et fidem facte rei tradere. et operantis dī intellegendi diligenter eē. dispositionē querentibus non taceret.

EXPLICIT ARGUMENTUM.

Blu. theol. lat. qu. 5, fol. 8v

Ben.

theor. lat. $q = .5$

for. 8^v

INCIPIT ARGVMENTVM
SECVNDVM MATHEVM.

Matheus ex iudaea sicut in ordine primus ponitur. ita euangelium in iudaea prim. scripsit. cuius uocatio addm̃ expũblicanis actab. fuit. Duorum ingeneratione xpi principia pte sumens unius cuius prima circumcisio in carne al tenus cuius scdm cor electio fuit: et exutrisq. in patrib. xpc. sicq. quarter denario numero informiter posito. principium accredendi fide in electionis tempus porrigens. et exelectione usq. intransmigrationis diem dirigens. atq. a transmigrationis die usq. in xpm diffinies. Decursum ad uentus dni ostendit generationẽ. ut et numero actus faciens. et tempori. et seqd eẽ ostenderet. et di in se opus monstrans tã in his quorum genus posuit xpi operata sa principio testimonium non negans. Quarum omniũ rerum temp. ordo. numerus. dispositio. ratio. qd fidei necessarium ẽ. d xpc ẽ. qui factus ẽ. ex muliere. factus sub lege. natus ex uirgine. passus in carne omi. in cruce fixus. ut triumphans eã in semet ipso resurgens in corpore. ut patris nom in patrib. filio et filii nom patri restituens in filius sine principio sine fine ostendens. unũ se cum patre eẽ. qui unus est. In quo euangelio utile ẽ. desiderantib. dm. sic primit medi tõ fecta cognoscere. ut et uocationẽ apti. et opus euangeli. et dilectionẽ di in carne nascentis. p uniuersi legentes intellegant. atq. id ineo in quo adprehensi sum et apphendere expetum recognoscant. Hobis enim hoc in studio argumta fuit. et fidem facta rei tradere. et operanta sdi intellegendi diligenter eẽ. dispositionẽ que rentibus non tacere.

EXPLICIT ARGVMENTVM.

ehem. Berlin, Preußische Staatsbibliothek, theol. lat. qu.5, f. 8

Bln. theol. Lat. qu. 5

Ben.

therl. lat. 9c. 5
fol. 10r

matrem eius. et uade interram israhel. Defuncti sunt enim. qui querebant animam pueri. Qui consurgens. accepit puerum et matrem eius. et uenit interram israhel. Audiens autem quod archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo. timuit illo ire. Et admonitus insomnis. secessit in partes galileae. Et ueniens. habitauit in ciuitate. que uocatur nazareth. Vt ad impleretur quod dictum est per prophetas. quo nazareus uocabitur. In diebus illis. Venit iohannes baptista. predicans in deserto iudeae. et dicens. penitentiam agite. appropinquabit enim regnum celorum. Hic est enim. qui dictus est per isaiam prophetam dicentem. Vox clamantis in deserto. parate uiam dni. rectas facite semitas eius. Ipse autem iohannes habebat uestimentum de pilis camelorum. et zonam pelliceam circa lumbos suos. Esca autem eius. erat locuste. et mel siluestre. Tunc exiebat ad eum omnis hierosolyma. et omnis iudea. et omnis regio circa iordanen. et baptizabantur in iordane abeo. confitentes peccata sua. Videns autem multos pharisseorum. et saduccorum uenientes ad baptismu suu. dixit eis. progenies uiperarum. quis demonstrauit uobis fugere a futura ira. Facite ergo fructum dignum penitentie.

m. vii.
l. vi.
l. ii. pxxu

m. viii
m. ii.
l. vii
l. x.
m. viiii
m. iii.

m. x.
l. viii

Blu. theol. lat. qu. 5, fol. 13r

matrem eius. et uade interram israhel. Defuncti sunt enim qui
querebant animam pueri. Qui consurgens. accepit puerum et
matrem eius. et uenit interram israhel. Audiens autem quod
archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo. timuit illo
ire. Et admonitus insomnis. secessit in partes galileae. Et
ueniens. habitauit in ciuitate. que uocatur nazareth. Vt ad
impleretur quod dictum est per prophetas. quo nazareus uo
cabitur. In diebus illis. Venit iohannes baptista. predi
cans in deserto iudeae. et dicens. penitentiam agite. appro
pinquabit enim regnum celorum. Hic est enim. qui dictus
est per isaiam prophetam dicentem. Vox clamantis in deserto.
parate uiam dni. rectas facite semitas eius. Ipse autem iohan
nes habebat uestimentum de pilis camelorum. et zonam pelli
cam circa lumbos suos. Esca autem eius. erat locuste. et mel
silueste. Tunc exiebat ad eum omnis hierosolyma. et om
nis iudea. et omnis regio circa iordanen. et baptizabantur
in iordane abeo. confitentes peccata sua. Videns autem mul
tos pharisseorum. et saduceorum uenientes ad baptismum suum.
dixit eis. progenies uiperarum. quis demonstrauit uobis fu
gere a futura ira. Facite ergo fructum dignum penitentie.

t̄m. viii.
l̄e. vi.
l̄. ii. p̄s xv

t̄m. viii
m̄h. ii.
l̄e. viii
l̄. x.
m̄h. viiii
m̄h. iii.

t̄m. x.
l̄e. viii

Blu. theol. lat. qu. 5

Ben.

Theol. lat. 9 c. 5
fol. 13r

matrem eius. et uade in terram israhel. Defuncti sunt enim qui
querebant animam pueri. Qui consurgens. accepit puerum et
matrem eius. et uenit in terram israhel. Audiens autem quod
archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo. timuit illo
ire. Et admonitus in somnis. secessit in partes galileae. Et
ueniens habitauit in ciuitate. que uocatur nazareth. Vt ad
impleretur quod dictum est per prophetas. quo nazareus uo
cabitur. In diebus illis. Venit iohannes baptista. predi
cans in deserto iudeae. et dicens. penitentiam agite. appro
pinquabit enim regnum celorum. Hic est enim. qui dictus
est per isaiam prophetam dicentem. Vox clamantis in deserto.
parate uiam dni. rectas facite semitas eius. Ipse autem iohan
nes habebat uestimentum de pilis camelorum. et zonam pelli
ceam circa lumbos suos. Esca autem eius. erat locuste. et mel
silueste. Tunc exibat ad eum omnis hierosolyma. et om
nis iudea. et omnis regio circa iordanen. et baptizabantur
in iordane ab eo. confitentes peccata sua. Videns autem mul
tos pharisaeorum. et sadducaeorum uenientes ad baptismum suum.
dixit eis. progenies uiperarum. quis demonstrauit uobis fu
gere a futura ira. Facite ergo fructum dignum penitentie.

ehem. Berlin, Preußische Staatsbibliothek, theol. lat. qu. 5, f. 13r

uentum ualidum · tamutt · Et cum cepisset mergi·
clamautt dicens · Dñe · saluum mẽ fac · Et continuo
ihc extendens manum · apprehendit eum · et ait illi ·
modice fidei · quare dubitasti ·

Et cum ascendissent innauiculam · cessauit uentus ·
qui autem in nauicula erant · uenerunt · et adorauerunt
eum dicentes · Vere · filius dei es ;

Et cum transfretassent · uenerunt in terrã genesar ·
Et cum cognouissent eum uiri loci illius · miserunt
in uniuersam regionem illam · et obtulerunt ei om
nes male habentes · et rogabant eum · ut uel fimbriã
uestimenti eius tangerent ; Et quicumque tetige
runt · salui facti sunt ·

TUNC ACCESSERUNT AD EUM · XV ·
ab hierosolimis scribe et pharisei · dicentes · quare
discipuli tui transgrediuntur traditionẽ seniorum ·
Non enim lauant manus suas · cum panem mandu
cant · Ipse autem respondens · ait illis · Quare et
uos transgredimini mandatum dei · propter tradi
tionem uram · Nam deus dixit · honora patrẽ et matrẽ ·

m·clii
h·lxxxiii

m·clii
h·lxxxiii
e·xxxvi

m·clii
h·lxxi

Blu. theol. lat. qu. 5, fol. 33r

uentum ualidum. tamutt. Et cum cepisset mergi
clamauit dicens. Dñe. saluum me fac. Et continuo
ihc extendens manum. apprehendit eum. et ait illi
modice fidei. quare dubitasti.

m.clii
h.lxviii Et cum ascendissent innauiculam. cessauit uentus.
qui autem innauicula erant. uenerunt. et adorauerunt
eum dicentes. Vere. filius dei es;

d.clii
h.lxviii Et cum transfretassent. uenerunt in terrā genesar.
e.xxxvi Et cum cognouissent eum uiri loci illius. miserunt
in uniuersam regionem illam. et obtulerunt ei om
nes male habentes. et rogabant eum. ut uel fimbriā
uestimenti eius tangerent; Et quicumque tetige
runt. salui facti sunt.

m.clvii
h.lxxi TUNC ACCESSERUNT AD IUM. XV
ab hierosolimis scribe et pharisei. dicentes. quare
discipuli tui transgrediuntur traditionē seniorum.
Non enim lauant manus suas. cum panem mandu
cant. Ipse autem respondens. ait illis. Quare et
uos transgredimini mandatum dei. propter tradi
onem uram. Nam deus dixit. honora patrē et matrē.

Bln. theol. lat. qc. 5, f. 33r

Ben.

theol. lat. q. 5, fol. 33r

Bln. theol. lat. qu. 5

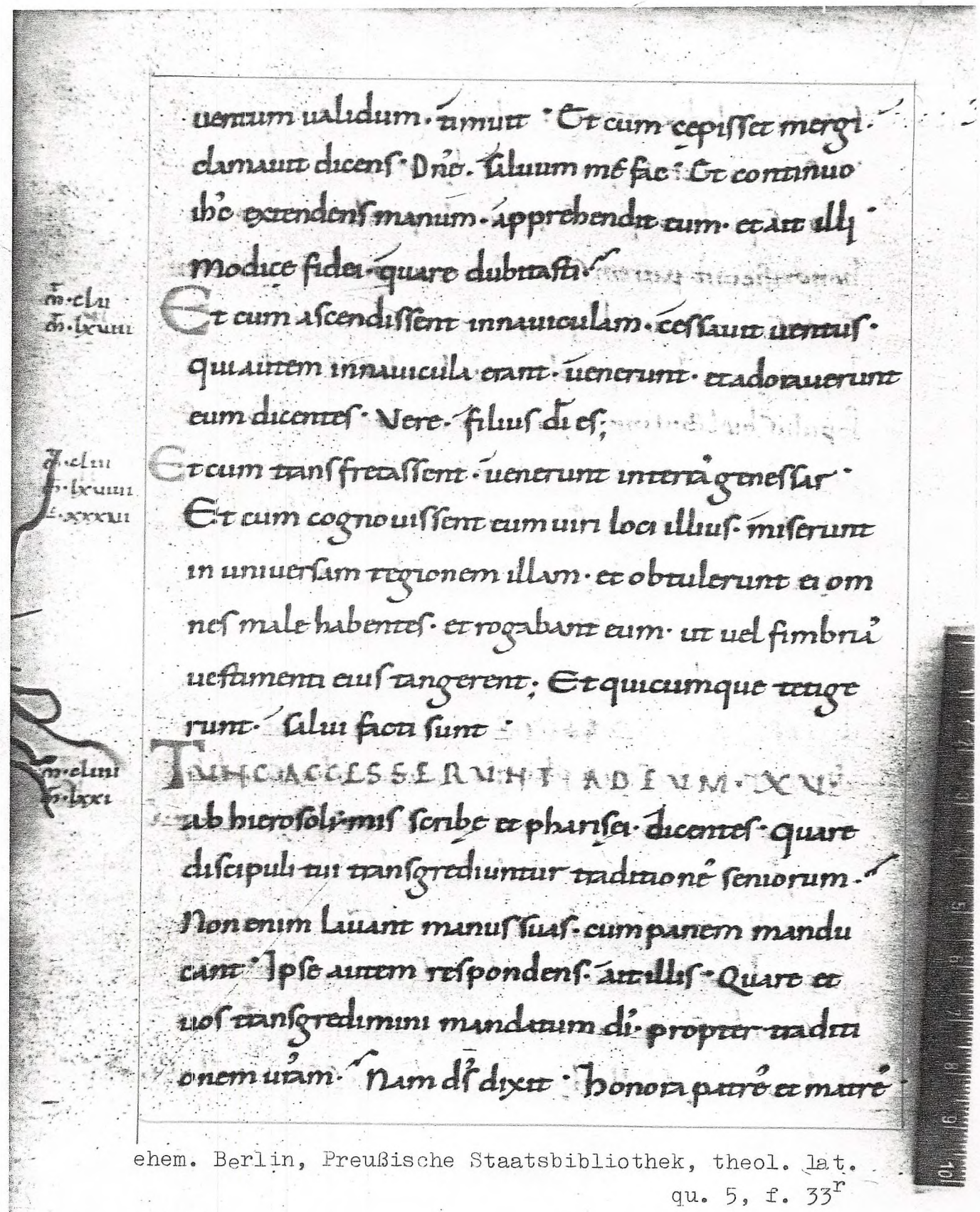

uentum ualidum · & amuit · Et cum cepisset mergi
clamauit dicens · Dñe · saluum mẽ fac · Et continuo
ihc extendens manum · apprehendit eum · et ait illi ·
modice fidei · quare dubitasti ·

Et cum ascendissent innauiculam · cessauit uentus ·
qui autem in nauicula erant · uenerunt · et adorauerunt
eum dicentes · Vere · filius dei es ;

Et cum transfretassent · uenerunt in terrã genesar ·
Et cum cognouissent eum uiri loci illius · miserunt
in uniuersam regionem illam · et obtulerunt ei om
nes male habentes · et rogabant eum · ut uel fimbriã
uestimenti eius tangerent ; Et quicumque tetige
runt · salui facti sunt ·

THC ACCLS SECUNDUM XVI

ab hierosolimis scribe et pharisei · dicentes · quare
discipuli tui transgrediuntur traditionẽ seniorum ·
Non enim lauant manus suas · cum panem manducant · Ipse autem respondens · ait illis · Quare et
uos transgredimini mandatum dei · propter tradi
onem uram · Nam dñs dixit · Honora patrẽ et matrẽ

ehem. Berlin, Preußische Staatsbibliothek, theol. lat. qu. 5, f. 33^{r}

Bln. theol. lat. qt. 5

Bleu.

theol. lat. 9 c. 5

fol. 61 r°

96

Bln. theol. lat. qu. 5

Bln.

theol. lat. 95.5

fol. 96r

Berlin theol. lat. qu. 5, fol. 96v

Ben.

Theol. lat. 90.5

fol. 96v

cantet · ter menegabis· Et egressus foras petrus· fleuit amare·

Le· ccxciiii
Mt· ccc xiii
Mr· cxciiii

Et uiri qui tenebant illū· illudebant ei cedentes· Et uelauerunt eū et percutiebant faciem eius· et interrogauer eū dicentes· Prophetiza quis̄· qui te percussit· ⁊ alia multa blasphemantes· dicebant in eū·

Le· ccxcv
Mt· ccc xviii
Mr· cxcviii

Et ut factus̄· dies· conuenerunt seniores plebis· et principes sacerdotū et scribę· et duxerunt illū in concilium suum dicentes· Si tu es xp̄s· dic nobis·

Le· ccxcvi
Sol

Et ait illis· Si uobis dixero· Non credetis mihi· Si autē et interrogauero· Non respondebitis mihi· neq· dimittetis·

Le· ccxcvii
Mt· ccc x
Mr· cxci
Lo· lxviii

Ex hoc autē· erit filius hominis sedens ad dexteris uirtutis dī·

Le· ccxcviii
Sol

Dixerunt autē oēs· Tu ergo es filius dī· ⁊ Qui ait· Vos dicetis· quia ego sum· At illi dixerunt· Quid adhuc desideramus testimoniū· ⁊ Ipsi enim· audiuimus de ore eius·

Le· ccxcviiii
Mt· ccc xii
Mr· cxciii

Le· ccc
Mt· ccc xviii
Mr· cxciiii
Lo· lxxii

Exsurgens omnis multitudo eorum· duxerunt illum ad pilatum·

Bln. theol. lat. qu. 5, fol. 148r

cantet · ter menegabis. Et egressus foras petrus. fleuit amare.

Le. ccxciiii
Mt. ccc xiii
Mc. cxciiii

Et uiri qui tenebant illu. illudebant ei cedentes. Et uelauerunt eu et percutiebant faciem eius. et interrogauer eu dicentes. Prophetiza. quis e. qui te percussit. et alia multa blasphemantes. dicebant in eu.

Le. ccxcv
Mt. cccxviii
Mc. cxcviii

Et ut factus e. dies. conuenerunt seniores plebis. et principes sacerdotu et scribe. et duxerunt illu in concilium suum dicentes. Si tu es xpc. dic nobis.

Le. ccxcvi
Sot

Et ait illis. Si uobis dixero. Non credetis mihi. Si aute et interrogauero. Non respondebitis mihi. neq. dimittetis.

Le. ccxcvii
Mt. cccx
Mc. cxci
Io. lxviii

Ex hoc aute. erit filius hominis sedens a dextris uirtutis di.

Le. ccxcviii
Sot

Dixerunt aute om̄s. Tu ergo es filius di. Qui ait. Uos dicitis. quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimoniu. Ipsi enim. audiuimus de ore eius.

Le. cccxcviiii
Mt. cccxii
Mc. cxcviii

Le. ccc
Mt. cccxviii
Mc. cxcviiii
Io. clxxii

Exsurgens omnis multitudo eorum. duxerunt illum ad pilatum.

Berlin theol. lat. qu. 5, fol. 148r

Berlin ~~to~~ theol. Lat. qu. 5

f. 148r

cantet · ter me negabis · Et egressus foras petrus · fleuit amare ·

Le · ccxciiii
Mt · ccc xiii
Mr · cxciiii

Et uiri qui tenebant illū · illudebant ei cedentes · Et uelauerunt eū et percutiebant faciem eius · et interrogauerūt eū dicentes · Prophetiza · quis est · qui te percussit · Et alia multa blasphemantes · dicebant in eū ·

Le · ccxcv
Mt · ccc xvii
Mr · cxcviii

Et ut factus est · dies · conuenerunt seniores plebis · et principes sacerdotū et scribe · et duxerunt illū in concilium suum dicentes · Si tu es xpc · dic nobis ·

Le · ccxcvi
Sot

Et ait illis · Si uobis dixero · Non credetis mihi · Si autē et interrogauero · Non respondebitis mihi · neq · dimittetis ·

Le · ccxcvii
Mt · ccc x
Mr · cxci
Lo · lxviii

Ex hoc autē · erit filius hominis sedens a dextris uirtutis dī ·

Le · ccxcviii
Sot

Dixerunt autē oēs · Tu ergo es filius dī · Qui ait · Uos dicitis · quia ego sum · At illi dixerunt · quid adhuc desideramus testimoniū · Ipsi enim audiuimus de ore eius ·

Le · ccxcviiii
Mt · ccc xi
Mr · cc xciii

Exsurgens omnis multitudo eorum · duxerunt illum ad pilatum ·

Le · ccc
Mt · ccc xviii
Mr · cxciiii
Lo · clxxiii

Bln. theol. lat. qo. 5, f. 148r

Ben.

theol. lat
9c.5 , fol. 148 r

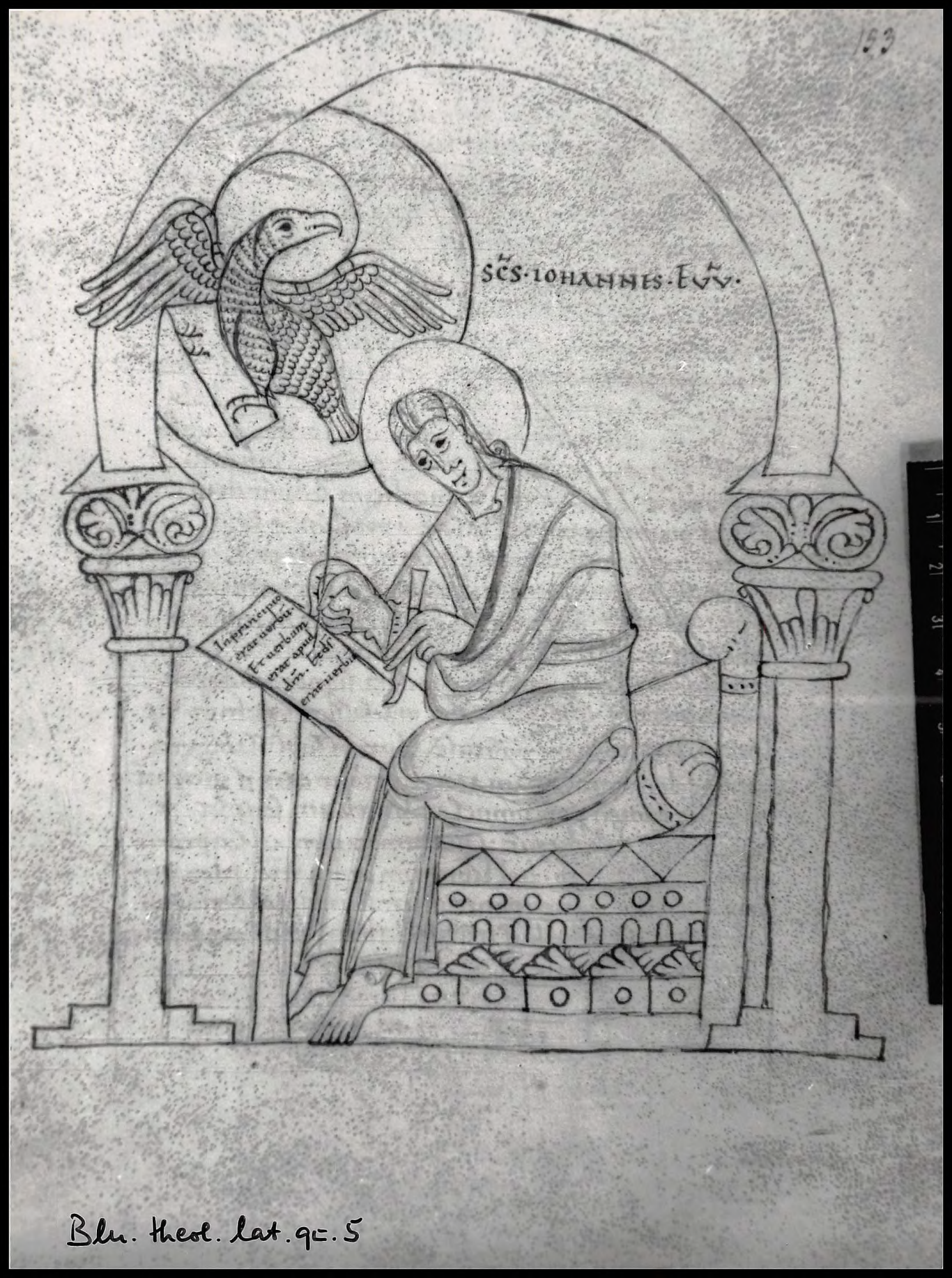

Bln. theol. lat. qu. 5

Ben.

Theol. lat. 9° 5

fol. 153r

cantet · ter me negabis · Et egressus foras flevit amare ·

Et vir qui tenebant illu · illudebant ei cedentes · Et velaverunt eu et percutiebant faciem eius · et interrogabant eu dicentes · Prophetiza · quis e · qui te percussit · et alia multa blasphemantes · dicebant in eu ·

Et ut factus e · dies · convenerunt seniores plebis · et principes sacerdotu et scribe · et duxerunt illu in concilium suum dicentes · Si tu es xpc · dic nobis ·

Et ait illis · Si vobis dixero · Non credetis mihi · Si autem et interrogavero · Non respondebitis mihi · neq · dimittetis ·

Ex hoc autem · erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei ·

Dixerunt autem omes · Tu ergo es filius dei · Qui ait · Vos dicitis · quia ego sum · At illi dixerunt · Quid adhuc desideramus testimoniu · Ipsi enim audivimus de ore eius ·

Et surgens omnis multitudo eorum · duxerunt illum ad pilatum ·

Lc · cc xciii
Mt · ccc xiii
Mc · cc xciii

Lc · cc xcv
Mt · ccc xvii
Mc · c xcviii

Lc · cc xcvii
Sol

Lc · cc xcviii
Mt · ccc x
Mc · cc xci
Jo · lxxviii

Lc · cc xcviii
Sol

Lc · cc xcviiii
Mt · ccc xii
Mc · cc xciii

Lc · ccc
Mt · ccc xviii
Mc · c xcviiii
Jo · c lxxvi

ehem. Berlin, Preußische Staatsbibliothek, theol. lat. qu. 5, f. 148^{r}

camte. aer menegabis. Et egressus foras flebat amare.

Le. ccxciiii
Mt. ccc xiii
Mc. cxciiii

Et uiri qui tenebant illu. illudebant ei cedentes. Et uelauerunt eu et percutiebant facie eius. et interrogauer eu dicentes. Prophetiza. quis e. qui te percussit. et alia multa blasphemantes. dicebant in eu.

Le. ccxcv
Mt. cccxviii
Mc. cxcviii

Et ut factus e dies. conuenerunt seniores plebis. et principes sacerdotu et scribe. et duxerunt illu in concilium suum dicentes. Si tu es xpc. dic nobis.

Le. ccxcvi
Sot

Et ait illis. Si uobis dixero. Non credetis mihi. Si aute et interrogauero. Non respondebitis mihi. neq. dimittetis.

Le. ccxcvii
Mt. cccx
Mc. cxxi
Io. lxxviii

Ex hoc aute. erit filius hominis sedens a dextris uirtutis di.

Le. ccxcviii
Sot

Dixerunt aute oms. Tu ergo es filius di. Qui ait. Uos dicetis. quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimoniu. Ipsi enim. audiuimus de ore eius.

Le. ccc
Mt. cccxviii
Mc. cxxviiii
Io. clxxvi

Exsurgens omnis multitudo eorum. duxerunt illum ad pilatum.

Berlin Theol. lat. qu. 5, f. 148r

omnib⁹ sanctissimis. rimbto. uen archiepō. et ad
algario abb. ratbramnus. in xpō salutem.

Depropinquorum coniugiis unde responderi uobis
quid sentiamus postulastis. nihil uobis scribere possum
quod non sciatis. Attamen ut uobis satis facere. reserendo nondifferamus. dicā ipse quid sentiam. maiorum
sequens auctoritatem. nr̄eq. regionis consuetudinem.

Ecce inquā nr̄i sacerdotes. omīs huiusmodi nuptias condempnant. nec sanguine sibi inuicem coniugii fœdere
sociari penitus concedunt. Quia uero frequenter in nr̄a
regione tales contingunt nuptiæ. fit ex hoc ut uaria
differantur nonsemp eadem. Siquidem quos primus. secūs
tertiusq. gradus sociat. omnino dissociant. In quarto uero
gradu coniunctos quā uis huiusmodi coniugium incertū
uocitent. nonsemper diuidunt. intercedente uel rationabili petitione. uel necessitatis cuiusquā consideratione.

Quos uero reliqui gradus. quintus uidelicet. sextus. et septimus coniunxerit. quāuis non approbent. non tamen
dissociant. SCTI LEGES

Sodalidoamus scīi leges quid ex hoc pcipiant. In libro theodosii tertio ita legitur. His quos in tertio et quarto gradu

Bln. theol. lat. qu. 198

p. 318

Bibl.. Phill. 1689, f. 1v

INCIPIVNT CAPITVLA IN LIBRO QVI PASTORALIS DICITVR.

I. Ne uenire imperiti ad magisterium audeant.

II Nemo cū regimīs subeant qui uiuendo ñ pficiunt
quę meditando didicerunt.

III De pondere regimīs. æ qđ aduersa quęque despicienda sit
pspera formidanda.

IIII Q đ plerūq; occupato regimīs soliditatē dissipet mentis.

V De his qui inregimine pdisse exemplo uirtutū possunt sed
quietem ppriam sectando refugunt.

VI Q đ bi qui pondus regimīs p humilitatē fugunt. unde ue
re sit humiles cū diuīs iudicīs ñ reluctamur.

VII Q đ ñ miquā pdicationis officiū æ ñ nulli laudabilit appe
tunt. æ ad hoc ñ nulli laudabilit coacti p trahuntur.

VIII De his qui p ēē concupiscunt. æ ad usū suę lubidinis instru
mentū aptia sermonis arripiunt.

VIIII Q đ mens p ēē uolentū prece fibi ficta bonorū operū
pmissione blanditur.

X Qualis quisq; ad regimen uenire debeat.

XI Si qui ad regimen ordinate puenerit qualem se in ipso
regimine debet exhibere.

XII Vt rector cogitatione sit mundus.

XIII Vt rector semp sit operatione praecipuus.

XIIII Vt sit rector discretus in silentio. utilis in uerbo.

XV Vt sit rector singulis compassione pximus prec̄ntib⁹
contemplatione suspensus.

Paraphé au desir de l'Arrest du 5. juillet 1763

Besnil

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: Ms. Phill. 1689
f. 1v

INCIPIT EXPLANATIO PRIMA BEATI GRE
GORII PAPE IN CANTICIS CAN
TICORŪ SALOMŌ · OMELIA PRIMA.

POSTQUAM A PARADYSI GAUDIIS
expulsum est genus humanū · in istam
peregrinationem uite p̄sentis ueniens.
cecum cor a spiritali intellectu ha
buit · Cui ceco cordi si diceretur uoce
diuina sequere dm̄. uel dilige dm̄. sicut
dictum ē ei in lege · forsi semel missū. & per
torporem infidelitatis frigidū n̄ caperet qd̄
audiret · Idcirco p̄ quedā enigmata sermo di
uinus anime torpenti. & frigide loquitur · &
de rebus quas nouit, latenter insinuat ei amo
rem quē n̄ nouit · Allegoria enī anime longe
a dō positē. quasi quandā machinā facit · ut p̄
illam leuetur ad dm̄ · Interpositis quippe enig
matibus dū quidda in uerbis cognoscit qd̄ suū
ē. in sensu uerborum intellegit qd̄ non ē suū · p̄ter
rena uerba separatur a terra · Per hoc enī qd̄ n̄ abhorret
cognitum · intellegit quidda incognitū · Rebus enī nobis
notis · p̄ quas allegorie conficiuntur · sententie diuine ues
tiuntur · & dū recognoscimus exteriora uerba · p̄uenim
ad intellegentiam interiorem · Hinc ē enī quod in hoc li
bro qui in canticis canticorum conscriptus ē · amoris qua
si corporea uerba ponuntur · ut a torpore suo anima

Bib. Pl. ill. 1689, f. 94v

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: Ms. Phill. 1689
f. 94v

B. Wirtgen, Die Hss. des Kl. St. Peter und Paul zu Erfurt bis zum Ende des 13. Jhs. (phil. Diss. Bln. 1936)

Abb. 6. Berlin Theol. lat. qu. 319
fol. 51': Hand B, C
(Kat Hs. 25)

auch abgebildet in: Glanz alter Buchkunst (1988) Nr. 32 S. 77

Abb. 10 Bln. Theol. lat. fol. 702, fol. 146': Hand A + B

salutari hostia post mortem non indigebimus si
ANTE MORTEM DE HOSTIA IPSI
QVARTVS VITALOGORV
DE RO.IN. VIGILIA PASCHE.
NI.NRI.IHV.XPI.SALVATORIS
honorabilem solum primum sua tuente cle
mentia fis kmu fidelit ueneramur. piecatit ad
ineffabilem admiramur: q n solum nre redemp
tionis causa diuersarum infirmitatum genera subiit. ut cui
sacri cultui num p diuersas festiuitatum gras. atq beatitudinis
nob efficat causas: ut lucra p multum utq somnu. n tam
multu. qm uolumtari sec religiosus dulcedine p uocamur. ea
magnum solemnitatum aduentu. surgere compellamur

BERLIN Theol. Cat. 4° 199 | fol 4

Habuare ſſ̄ ununum. cum pſalmo. Ecce quā̄ bonū̄.
O s̄ caſtorū̄ corporū̄ benignuſ unhabi ORAT̄
tatoꝛ & religioſaꝛū̄ amatoꝛ animaꝛū̄ reſpice ſuper
hunc famulū̄ tuū̄ qui te unſpyante tibi deuotionē̄ ſuā̄
opulut. & pīā̄ ut uneo ſu p̄donū̄ ſp̄ē tui pꝛudenſ mo
deſtia. ſapienſ benignitaſ. gꝛauſ lenitaſ. caſta libeꝛtaſ
ſeꝛueat uncaꝛuate. & nubil exqua te diligat. laudabilī̄
uiuat & laudaꝛi n̄ appetat. te timeat. tibi amoꝛe ſeꝛ
uiat. tui ei bonoꝛ. tu gaudiū̄. tu unmeꝛoꝛe ſolaciū̄. tu
uambuguuate c̄ſiliū̄. tu ununuꝛia defenſio. unꝛibu
lauone pauema. unpauꝛtate abundauia. uieuuio
cibuſ. uinfiꝛmuate ſis medicina. p̄te quē̄ diligeꝛe ſup
oīa appetu qd̄ ē̄ pfeſſuſ cuſtodiat. ut & boſtē̄ antiquū̄
deuncat. & uitioꝛū̄ ſqualoꝛeſ expuꝛget. quatinuſ p.
gꝛām̄ religionſ uꝛtutū̄ floꝛibuſ adoꝛnatuſ inelecto
ꝛū̄ monachoꝛū̄ c̄ſoꝛtio te donante meꝛeatuꝛ inueni
ꝛi. P dn̄m̄ ununuate eid̄ ſ. ſ. Deinde Ps. Lauda ie
ſ̄ unno pſalmo & gl̄a p. & k y r̄ & pat̄ n. ſequuntꝛo
Saluū̄ fac ſeruū̄ t. dſ meuſ ſ. in. Miſe ei dne au
xiliū̄ deſcō. & deſyon uiere e. Eſto ei turꝛiſ ſ. af.
D s̄ miſeꝛicoꝛſ. dſ̄ clemenſ cui cuncta bona placem.
ſine quo nīb ē̄ ſcēm inchoatuꝛ nibilq, boni p̄ficitur
aſſum nꝛīſ humillimuſ p̄cibuſ nie pieuuſ auꝛeſ. & hunc famulū̄ tuū̄ cui unuo nomine ſacre religionuſ

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL.: 0 64 21-2 82 36 00 · FAX: 0 64 21-2 82 89 31
E-MAIL: bildarchiv@fotomr.uni-marburg.de
INTERNET: http://fotomr.uni-marburg.de

ARCHIVNUMMER: LA 2241/56

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR
MIT GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

Abb. 111 b

BERLIN Theol. Cat. 4° 199 | fol 4

Habmare ſſſ mmum- cum pſalmo- ſ̈cce quä̈ bonü̈.
O s̈ caſtorü̈ corporü̈ benignuſ mhabı ORAT̈
tamor & religioſarü̈ amator animarü̈ reſpice ſuper
hunc famulū tuū qui te mſpıramte mbı deuotionē ſuä̈
opmlu- & prä̈ mcmeo ſu p̄donü̈ ſpē tu prudenſ mo
deſtia- ſapienſ benignmaſ- grauſ lenmaſ- caſta libcmaſ
ferueat incarnate- & nubl exqua te duligat- laudabilı̄
mmat & laudarı n̈ appetat- te tımeat- mbı amore ſer
mat- tu ei honor- tu gaudiū- tu mmerore ſolaciū- tu
mambugmtate ēſilui- tu mmurıa defenſio- mmbu
latione pamemia- mpaupiate abundamia- mcemmo
cibuſ- mmfirmuate ſiſ medicma- p̄te quē duligere ſup
oma appetm qđ ē̈ pfeſſuſ cuſtodiat- mt & boſtē̈ amiquṻ
deumcat- & umorü̈ ſqualoreſ carpurget- quamnuſ p̄
gräm religionſ mtimü̈ floribuſ adornanuſ melecto
rü̈ monachorü̈ ēſortio te donante meream mmeni
ri- p̄ dn̄m mmmuate eidē ſ- ſ- Deinde ſ̈ Lauda ie
ſ̈ mno pſalmo & gla p- & k y r̈ & paẗ n- ſequum o
Saluṻ fac ſeruṻ t- dſ meuſ ſ- m- Mmte ei dne au
rilui̇ deſeō- & deſyon mere e- ſ̈ſto ei turris ſ- af-
Ds̈ mſericorſ- ds̈ clemenſ cui cuncta bona placem-
ſine quo nıb ē̈ ſem̈ mcboamur nıbılq, boni p̄ficimur
aſſum nr̄ſ humillimuſ p̈cibuſ me pıcatuſ aurēſ- &
hunc famulṻ tuṻ cui mmo nomine ſacre religionſ

BILDARCHIV FOTO MARBURG

IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL.: 0 64 21-2 82 36 00 · FAX: 0 64 21-2 82 89 31
E-MAIL: bildarchiv@fotomr.uni-marburg.de
INTERNET: http://fotomr.uni-marburg.de

ARCHIVNUMMER: LA 22 41/56

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR
MIT GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

II, 11

multarum · et tanquam uocem chorum bi-
gar · et uocem quam audiui sicut citharo-
rum · citharizantium in citharis suis · et can-
tabant quasi canticum nouum ante sedem
et ante quatuor animalia et seniores · et nemo
poterat dicere canticum nisi illa centum xl
quatuor milia · qui empti sunt de terra · hi sunt
qui cum mulieribus non sunt coinquinati ·
uirgines enim sunt · hi sequuntur agnum quo-
cumq; ierit · hi empti sunt ex omnibus primi-
dō et agno · et in ore ipsorum non est inuenta
mendacium · sine macula sunt · ante thronum
dei · · · · ·

℟ Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo
uenantium · ℣ Laqueus contritus est et nos liberati
sumus · adiutorium nostrum in nomine domini qui fecit
celum et terram ·

Sequentia sancti euangelii secundum matheum ·

In illo tempore · Ecce angelus domini apparuit
in somnis ioseph dicens · Surge accipe puerum
et matrem eius et fuge in egiptum · et esto
ibi usquedum dicam tibi · Futurum est enim
ut herodes quaerat puerum · Adpendum cum
qui consurgens accepit puerum et matrem eius
nocte · et recessit in egiptum · et erat ibi usque
ad obitum herodis · ut adimpleretur quod dic-
tum est a domino per prophetam dicentem · Ex egipto
uocaui filium meum · Tunc herodes uidens quo-
niam illusus esset a magis · iratus est ualde · et mit-
tens occidit omnes pueros qui erant in bethle-
hem et in omnibus finibus eius · A bimatu
et infra secundum tempus quod exquisierat
a magis · Tunc adimpletum est quod dictum est
per hieremiam prophetam dicentem ·

Bln. theol. lat. fol. 364, Spiegel vom

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur: Ms. theol. lat. 2° 364

Vorderspiegel

discumbentes. Et ait ibi homini. non uestitum uestimento nuptiali. Et ait illi. Amice. quomodo huc intrasti non habens uestem nuptialem. At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis pedibus eius et manibus. mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus. et stridor dentium. Multi autem sunt uocati. pauci uero electi.

Edit ds confessionem [illegible] Sci Marci. [illegible] Lect libri sapientie

sco et excelso. in uerbo gratie. De omni corde suo [illegible] laudauit dnm. et dilexit dm qui fecit illum. Et dedit [illegible] contra inimicos potentiam. et stare fecit cantatores contra altare. Et de sono eorum dulcescere fecit modulos. et dedit in celebrationib. decus. et ornauit tempora usq. ad consumpmationem uite. Xps purgauit peccata ipsius. et exaltauit in eternum cornu ipsius. Sapientia laudabit animam suam. et in dño honorificabitur. et in medio populi sui gloriabitur. Et in ecclesiis altissimi aperietur os eius. et in conspectu uirtutis illius gloriabitur. In medio populi exaltabitur. et in plenitudine scōrum [illegible] mirabitur. in multitudine electorum habebit laudem. Et inter benedictos. benedicetur. Fuge homo qd. [illegible] Req̄s in anī. [illegible] Sci Dionisii. [illegible] Sci ps fidē nicee [illegible] fugt. Uidens ihs turbe. [illegible] Dñe exi. [illegible] Lectio apocalipsis

R̄s. Confortamini in dño. et in potentia uirtutis eius. Induite uos arma tura dī. ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Quō non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem. sed aduersus prin

133. yz. Lll

hic ē ordo qui fr̄e damon i tēplo

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Mss. theol. lat. fol. 159

(hinterer Spiegel)

dando spm scm cui crediderit. ergo id uocando. ut possit bona p spm scm operari.

Miserebor cui misertus. et misericordiam prestabo

eligendo. 7 predestinando. § s. hominis q bonu uelle a se ipso n potest habere.

cui misericors fuero; Igitur non est uolentis neque

qa p se currere id bonis operib; ptingere n potest. cui gra puenit bonu uelle accip.

currentis. sed miserentis est dei; Dicit enim scriptura

o miraculis. 7 exaltaui.

pharaoni; Quia in hoc ipsum excitaui te. ut ostenda

in te uirtute mea. & ut annuncietur nomen meu

in uniuersa terra. xxvii. Ergo cui uult misereat.

& quem uult t in obdurat; Dicis itaq; mihi; Quid ad

de hoc qd peccet.

huc queritur. uoluntati enim eius quis resistit.

O homo tu quis es qui respondeas deo. numquid

dicit figmentu ei qui se finxit. quid me fecisti sic. An

non habet potestate figulus luti ex eade massa

ministeriu.

facere aliud quide uas in honore. aliud uero in con

; Id est misericordia tribuo. que ad misericordia promerenda. in bonis psciis permansuri. o Id est qa ia morte merebaris. ideo te reseruaui ut terrere peccantes p potentia uindicantis.

; Testis ÷ raab meretrix nom dni Iace innotuisse.

n Hec opponit et radicentib; di iustitie predicans maiestate potestatis eius. 7 ostendens eu q in tanta dignitate homine creatu. nihil mala facere uoluntate. sed potenti iudicio uelle qd iustu est.

; PAVLVS DICIT. Id est cu sis fragilis. puluis 7 cinis. quis es ut querela deo obiciat. cur aliorum misereatur. alios obduret.

Sic 7 plastes noster de eadem humani generis massa in utraq; parte cessuros ponit.

§ sic nec postulamus ÷ quid accipiat sed donamur. Na saul 7 dauid peccantes pene eisdem uerbis poenituer. sed n eandem indulgentia meruer. quos dns in necessitate regni. n pari patientia duraturos pscium. o ÷ Neq; uelle possumus nisi uocem. 7 cu post uocationem uoluerim. n sufficit uoluntas nra. 7 cursus nr. nisi ds 7 uires currentib; pbeat. 7 p ducat quos uocat.

mansuros

o Sustinens quidem peccatores ut uel conuersos suscipiat. t in malo p duranres. ostensa ira notam faciat potentia sua. ea puniens que patabat. t nolle t n potuisse punire.

Bln StB. theol. lat. fol. 485, fol. 16r

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin
– Preußischer Kulturbesitz –
Handschriftenabteilung

Foto:

Signatur: MS. theol. lat. fol. 481
fol. 16r, oben

199 – Creditline

EPTA·I·

Dñs autem meus impleat omne desiderium uestrum·scdm
diuitias suas in gloria in xpō ihū· Dō autem & patri
nrō gloria in scta sctorum amē· Salutate omnē
scm in xpō ihū· Salutant uos qui mecū sunt frēs·
Salutant uos omnes scī· maxime autem qui de cesa
ris domo sunt·Gratia dnī nrī ihū xpī cum spū
urō amē· SCRIPTA DE VRBE ROMA·
d thessalonicenses secundā scribit· & notū
facit eis de temporibus nouissimis·& de aduersarii
detectione scribens de athenis· TETRASTICON

Thessalicę plebis cunctus laudatur abunde· ARGVMENTI·
Quod steterit fidei uerbis quod passus amara
Sit multum socia sibimet facientę phalange
Hebrei ut turba sibimet facientę suorū·

I PAVLVS ET SILVANVS ET TIMOTHEVS
ecclesię thessalonicensium in dō patre nrō
& dnō ihū xpō; gratia uobis & pax· Gratias agi
mus dō semp pro omnibus uobis· memoriam uestri
facientes in orationibus nostris sine intermissione·
memores operis fidei uestrę·& laboris & caritatis·

) · quia ut pfecti alia desiderare nō pos
rant · nisi quę sēdm diuitias dī non fe
rat quę ducent ad gloriā xpī·

roma·

Qui nup ex cesaris neronis familia
xpō credidēr·

uoluntate·

INCIPIT ARG·

Thessalonicenses s macedo
nes· qui accepto uerbo ue
ritatis pstiterunt in fide
et iā in psecutione ciuū
suorū·Prēterea nec re
ceper ea quę a falsis
apostolis dicebant· Hos
collaudat apls scribens
eis ab athenis p timothe
um diaconē·& onesi
mum acolitum·

$ Hi specialē nominantē qđ eorū
doctores erant·

s· multaplicēt· Laudes·

p omniū fide·

qui pfectę caritatis est sustinet oīa
patienter propter spem futurā·

cessatione·

nos·

Bln. theol. lat. fol. 481, f. 81v

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Mgo. theol. lat. fol. 481,

fol. 81v

Illa remissionis que gratiam vnā fuerunt
Quā non poterunt que mīgē vnā fuerūt

Procedat exaula regali· ita ut virginitatē tuā non saciat violari·
Virtq; illi· Quomodo fiet hoc ut ex utero grauā scā pudico et im
munī sim amarito· quō virum non cognosco· Sed si potest fieri
ut concipiā intacta & generem clausa· indica mihi modū· & pa
ratū inueniet animū meū· Omnibus enim modis exopto ut dm̄
meū et habeam prolem· & non perdam pudorē· Lēc· ¶ VIII·
Refert angls gabrihel modū conceptionis· qui in uerbo fiera
salvatoris· O inquit dī virgo maria· sponsa dī· dilecta dī· filia dī·
mater dī· si hunc ame modū conceptionis requiris quomodo
virgo concipias· virgo paries· & virgo post partū maneas·
uel quomodo fiat inte qui fecit te· audi me & ne pturberis
inte· Spūs scs sup veniet inte· & virtus altissimi obumbrabit
tibi· ut nec ęstum patiaris libidinis· & mater sis creatoris·
Intellexit maria anima illibata p quam auctor inte ingres
sus est mundū· per quā omis maledictio soluta est priorum
parentum· & cælestis benedictio intotum uenit mundum·
Hæc est virgo in cuius utero omis æcclā sub arratur· & con
uincta dō foedere sempiterno creditur·;·

Bln. theol. lat. fol. 481, f. 1r

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN

Signatur: Ms. theol. lat. fol. 481

fol. 1r

W. Arndt / M. Tangl, Schrifttafeln zur Erlernung der lat. Palaeographie, 2. Heft (^{4}1906)

Taf. 52

Berlin theol. lat. fol. 481

communicat operibus illius malignis plura habens
uobis scribere· nolui per cartam & atramentū·
Spero enim me futurū ad uos· & os ad os loqui·
ut gaudiū uestrū plenū sit· Salutant te sorores
Tue filii electe· Expt epta ii· scī iohannis apti
Senior gaio carissimo· Incipit ipsa epta scī ioh
quē ego diligo in ueritate· Carissime· de om
nibus orationē facio· prospere te ingredi & uale
re· sicut prospere agit anima tua· Gauisus sum
ualde uenientibus fratribus· & testimoniū per
hibentibus ueritati tue· sicut tu in ueritate am
bulas· Maiorem horū non habeo gratiā· quā ut
audiā filios meos in ueritate ambulare· Carissi
me· fideliter facis quicquid operaris in fratres· &

Incipit argumentū in epistam tertiam scī ioh apti. Dilectionis pietatis causa extollit· atq; ut in ipsa pietate maneat exhortat· Diotrepen impietatis & superbie causa obiurgat· De memorio autē bonū te stimoniū perhibet· & fratribus universis· explicat argumentū·

Hic ille gaius ē arbitrat· cuius in epta sua ad romanos paulus memo nit dicens· salutat uos gaius hospes meus· Uidet autē hic gaius eccliā fuisse· eo qd paulus ille memorat in extremo scripte epte ad romanos· quos ex uicis plene salutet·

Sicut nunc anima tua· ut interna uisa interius ppere agit in elemosinis· quas pauperib; largiris· ita deinceps plenā utrumbus uitā ducere possis·

quē ego diligo in uerītate · Carissime · de om

nibus oratiōnē facio · prospere te ingredi & uale

re · sicut prospere agit anima tua · Gauisus sum

ualde uenientibus fratribus · & testimoniū per

hibentibus ueritati tuę · sicut tu in ueritate am

bulas · Maiorem horū non habeo gratiā · quā ut

audiā filios meos in ueritate ambulare · Carissi

me · fideliter facis quicquid operaris in fratres · &

hoc in peregrinos · qui testimoniū reddiderunt

caritati tuę · in conspectu ecclesię · quos benefaciens

deduces digne dō · Pro nomine enim ihū xpī pro

fecti sunt · nihil accipientes a gentibus · Nos ergo

debemus suscipere huiusmodi · ut cooperatores

sumus ueritatis · Scripsissem forsitan ecclesię ·

fratribus uniuersis ·
explicit argumentū ·

Hic ille gaius ē arbitrandē cuius
in epīa sua ad romanos paulus meminit dicens · salutat uos gaius hospes meus ·
Uidet autē hic gaius corinthi fuisse · ex qđ
paulus illa mittens in eiusdem scripsit
epīam ad romanos · quos & ex ūna plasma
fabricat ·

Q — Iglitur nunc anima tua · uitam nītat
inuenire pspere agit in elemosinis · quas
pauperib; largiris · tua · deinceps plenā
uirtutibus uitā ducere possis ·

11 — 20

Q — ·i· sicut & facis ·

pfectione ·

deo sachon ·
meū abstē ·

recte fides & bone operationis ·

in demonīs ·

in ptēria ·

bringēs · conducendus ·

Q — tales ·i· peregrinos & pauperes · admonens · qui subsidia pdicatib; tribuens pdicandi cooperator existit ·

doctrine pdicationis ·

Q — quos pdicando & baptizando filios dō genuit ·

Q — ut fē uere fideles ita faciat · ex operibus ostendens ·

Q — ut si quis eos conuertit ad ue · deducet eos secur tā facilis ·

Q — ad pdicandū nomē ei profectus ppria spōte uenientes · sine propē nominis eius fidē & confessionē a cunctis suis patria · ex multis peregrinis efforta s ·

Q — quos a recta fide genitales nequaquā ad suos errores deflectere poterant ·

Q — iungit se beatus iohannes discretis fidelibus, quatenus eos reddat alacriores ad misericordiā pauperibus ·

W. Arndt / M. Tangl, Schrifttafeln zur Übung in der lat. Palaeographie 2. Heft (41906)
Taf. 52
Berlin Theol. lat. fol. 481

Blue. Savigny 2, 1 f. 1 r.

Cepta dominꝰ pp̄ ō p̄ Inn.

PRIMUS ENIM PONTIfex aaron crismate cōpositionis punctꝰ princeps populi fuit · & tamq; rex primitias & tributū pcepta accepit appto · & iudicandi plebē sorte suscepta · de mundis inmundisq; iudicabat · Sed & si alius ex ipso unguento puncꝰ esset · uirtute inde concepta · & iā ipse rex · aut pphā · aut pontifex fiebat · Qđ sit tēporalis grā abhominib; cōposita tamtū potuit intellegere · iā quanto sit illud unguentū qđ adō deuirgulto uitę · platū ē cū hoc qđ abhominib; factū ē · tā eximias in thomines conferat dignitates · Quid enim in pōsentī sēcło pphā & gloriosius · pontifice clarius · rege sublimius ·

Excepta dna clāi pp̄.

II QUOD PRIMUS AARON SACERDOTALE NOMEN ACCEPIT IN lege · & summi sacerdotis demonstrauit figurā · filii uero eius prioribus ·

Excepta dna clāi pp̄.

CUM AUTEM AARON PRIMUM IN LEGE SACERDOTALE NOMEN ACCEpit · primusq; pontificali stola indutꝰ uictimas ob tulit iubente dnō ac loquente ad moysen · Accipe inquit aaron & filios ei · & applicabis ad ostium tabernaculi testimonii · Cumq; laueris patrem cum filiis aqua indues aaron uestimentis suis · id linea tunica · sup humerali · & rationali · qđ constringes balteo · & pones thiaram in capite ei · & lamminam sanctam sup

Excepta dna clāi pp̄.

IN NOUO AUTEM TESTAMENTO PER XPM DNM NRM AP̄M & primum sacerdotalis cōpit ordo · qui ipse primo pontificatum in ecclā xpi dat ē dicente dnō ad eum · Tues inquit petrus · & super hanc petrā ędificabo ecclam meam · & portę inferi non prevalebunt adversus eam · & tibi dabo claues regni cęlorum · Huic ergo ligandi soluendiq; potestatem primus accepit ad nō · primumq; ad fidem pplm grā dei · & uirtute suę prędicationis addaxit ·

III OPTIMO LEGIO BEATO PETRO DIVINITUS SOLUMODO COMMISso · & de discretione potestatis quę inter apłos

Excepta melchiadis pp̄ Capm.

ATQ; HOC PRIVILEGIUM BEATO CLAVIGERO PETRO SUA UICE solum̄ cōmisit · qđ ei iuste progenitum̄ successit sedi · futuris hereditandum̄ atq; tenendum̄ tēporibus · quo & inter beatissimos apłos fuit quędam discretio potestatis · & licet cunctos par electio foret · beato tamen petro cessum ē ut alios primineret · & earum quę adquę ela uenirent causas & interrogatio nes prudenter disponeret · Qđ dei ordinatione talium ordinatum̄ ee credim̄ · ne oms posteri eoꝝ cuncta sibi uendicarent · si semp maiores causę sic sepeꝝ & potioꝝ curę negotioꝝ · ad unam beati principis apłoꝝ petri sedem confluerent · ut inde susciperent · finem iudicioꝝ · unde accepere initium institutionum · nequando q; a suo discrepārent capite ·

nō q̄ maiores cause ferende sint apud se apłice

Ber. Sangyng 2

for. 5v

buere. Vnde neceſſe eſt. ut ex opere ſuo ſcri
ptus frater et coepiſcopus noſter ſÿagrius fac
ta cum aliquantis epiſcopis ſuis petitione.
hoc ſperare. atque eam prędicto debeat dare
preſbitero. quatinus digne eiuſdem pallii uſum
cum dī gratia ualeat adipiſci. Vt ergo haec
uobis cura ante oculos creatoris noſtri in fruc
tu ſit xpianitatis. ueſtra ſollicitudo inuigilet.
et nullum qui ſub regno ueſtro eſt. ad ſacrum
ordinem ex datione pecuniae. uel quarumlibet
patrocinio perſonarum. ſeu proximitatis iure pa
tiatur accedere. Sed ille ad epiſcopatus uel alte
rius ſacri ordinis officium eligatur. quem dig
num uita et mores oſtenderint. ne ſi quod non
optamus. honor uenalis fuerit ſacerdotis. ſÿ
moniaca in illis partibus hereſis quae prima
in aecclesia prodiit. et patrum eſt ſententia dam
nata conſurgat. et regni ueſtri quod abſit ui
res imminuat. Nam graue omnino. et ultra
quam dici poteſt facinus eſt. ſpiritum ſanctum
qui omnia redemit uenundare. Sed et haec uo
bis cura ſit. ut quia ſicut noſtis neophytum
egregius prędicator ad ſacerdotii regimen omino uetat
accedere. nullum ex laico patiamini epiſcopum
conſecrari. nam qualis magiſter erit. qui diſcipu
lus non fuit. Aut quemadmodum ducatum
gregi dominico prębeat. qui diſciplinae paſtoris

Exceptā ÿgini pp. Cap. m.

De epiſcopis a clero et populo eligendis.

Epiſcopi a clero et populo eligantur. Quod ſi neceſſitas fuerit. ut de alia aecleſia eligatur epiſcopus. nullomodo inuidioſe conſecretur.

xxxvi. De eadem re.

Ex decr. leonis. pp.

Quaeratur de alia ciuitate epiſcopus. ſi de propria dignus non fuerit.

xxxvii. Quod populo non liceat p ſe ſacerdotum facere electiones.

Ex cōcil. Bragarenſi. cap. i.

Non liceat populo electionem facere per ſe eorum qui ad ſacerdotium prouocantur. Sed in iudicio epiſcoporum eſſe debet. ut ipſi eum qui ordinandus eſt probent. ſi in ſermone. et fide. et ſpirituali uita edoctus ſit.

xxxviii. Qualis epiſcopus eligi debeat.

Ex reg. gg. cap. lvii.

Cognoſcentes meſenatae aecclesiam ſacer
dotis regimine deſtitutam. uiſitationis
eiuſdem aecclesiae fraternitati tuae ope
ram ſolemniter delegamus. quam ita
te conuenit exhibere. ut nihil de pro
uectionibus clericorum. reditu. ornatu.
miniſteriſque. uel quicquid illud eſt.
in patrimonio eiuſdem a quoquam prę ſu
matur aecclesiae. Et ideo caritas tua ad
prędictam aecclesiam ire properabit. et
aſſiduis adhortationibus clerum plebemq;

Bln. Savigny 2, f. 9v

Ben.

Sanjay 2

f. 9v

= Clm. 6306, Hand C

9.

De quattuor synodis principalibus.

Canon grece · Latine regula nuncupat. Regula aut dicta qd recte ducit. nec aliquando aliorsum trahit. Alii dixer regulā dictā uel qd regat. uel qd normā recte uiuendi pbeat. vel qd distortū prauūq; quid corrigat. Canones aut generaliū ēciliorū a temporib; ēstantini coeperunt. In pcedentib; namq; annis psecutione ferente docendarū plebiū minime dabat facultas. Inde xpianitas in diuersas hereses scissa ē. quia n̄ erat epis licentia in unū ē uenire. nisi tempore supdicto impīs. Ipse enī dedit facultatē xpianis libere ēgregari. Sub hoc enā scī patres in ēcilio niceno de oī orbe terrarū ēuenientes. uicta fidē eugelicam & aplicam. scdm aplos symbolū tradiderunt. Int cetera aut ēcilia quattuor uenerabiles ee synodos. que tota principalit fidē cōplecunt. quasi quattuor euglia. t tota de paradysi flumina. Harū pma nicena synodus. cccxviii epoꝝ. ēstantino augusto imperante pacta ē. in qua arriane pfidie ēdemnata blasphemia ē. Qua de inaequalitate scē trinitatis idem arrius asserebat. Consubstantiale dō patri dī filium eade sca synodus diffinuit. Scda synodus. cl. patrū. sub theodosio seniore ēstantinopolim ēgregata ē. que macedoniū spm scm dm ee negantē ēdemnans. consubstantiale dō patri dī filiū scm spm scm dm ee quattuor synodi principales. fidei naturā plenissi-

pdicantes. sed et siqua sunt ēcilia. que scī patres spū
di pleni fanxer. p illoꝝ quattuor auctoritatē. oī
manent stabilita uigore. Synodū aut exgreco in-
pretari. comitatū t coetū. Concilii v nom tractū
more romano. Tempore enī quo causa agebat. o
ueniebant oīs in unū. cōmuniq; intentione
trahabant. Vnde & ēciliū a cōmuni intentione di
quasi ēsiliū. & ēsiliū quasi ēsidiū. d in l. littera
eunte. Vel ēciliū dictū ex cōmuni intentione. c
qd in unū dirigant omnē mentis obtutū. Supcil
enī oculoꝝ sunt. Vnde & qui sibimet dissentiunt
n̄ agunt ēciliū. quia n̄ sentiunt in unū. Coetus
v ēuentē e ut ēgregatio a coeundo id a ēuendo
in vnū. Hinc & ēuentus ē nuncupat. qd ibi homi-
nes ēueniant. sic ēuentū cetus. sic ēciliū a socieate
multoꝝ in vnum.

2 Item tanto de canonib; aplorum. & de sex syn
Aplī canones q p clementē romanū pontificē
sic quida asserunt dicunt ee translati sunt. l.

Prima aut synodus in nicea. cccxviii patrū ca
arriū alexandrinū prbrm. qui tres gradus intri
tate asserebat. patrē solicet maiorē. filiū minorē
spm scm creaturā. Temporib; ēstantini principis
siluestri pape romani. macharii hierosolimitani
alexandri alexandrini. qui ēdemnata eade hereti

Blu. Savigny 2, f. 125v

Bleu.
Savigny 2
fol. 125v

. ut abeo subtilit inquisit atq pspect. ipsi qq ad nos uenient testimonio robortur.

ccc xiii.

Exreg gg ad hrium epm. cap ccc xxx iii.

O e epo q ppt dolore captus sepe inamenta deie

ccc xv

Quamuis triste nob sit ualde qd loquim atq fratnu nos copassione poti urgeat. qua aliqd deaudit definire pmittat. suscepti tam sollicitudo regimi nis cor nrm instanti pulsat aculeo. magnam nos aeccliis curā pspicere. & ante qua earum possit utilitas deperire. qd fieri debeat. do auctore dis ponere. Et uenit igit adnos. quib. dam referentib. quenda epm tta passione captus incurrisse. ut qd mente alienata agere soleat. gemitus & flus audire sit. Ne g languente pastore grex qd absit insidiatoris laniandus dentib. exponat. Et ecle ipsius utilitates depereant. cauta nos necesse e pusione tractare. Et uideo quia uiuente epm absuo officio necessitas infirmitatis. n erim abducit. aliu loco eius nisi recusante eo. nulla sinit ratio ordinari.

Exconcil apud regia habito. cap v.

ccc xvi

Sed si intervalla egritudinis habere e solitus. ip se data pnitione n se ulterius adhoc ministeriu subuertente infirmitate. posse faceat assurgere. & aliu loco suo exp&at ordinandum. Quo facto. omniu solemnit electione. alt q digni fuerit eps ordin&ur: sic tam. ut quousq eundem epm inhoc sclo uita tenuerit. sumptus a debita de eadem ec clesia ministrent. Et nimu ero si nullo tempore

Quod si aliqui eps addm migrauerit. sedes uacans sine dilatione aliu epm regulariter designatu & consecratum accipiat.

Qui bene nostis abillo q solus rex & sacerdos fi eri potuit. ita ad ecclam disposita ee. ut pontifi cali auctoritate & regali potestate guberneet. & scriptu ee liquido puid&is. ubi n e guber nator. ppls corruit. & tanto periculosi. q nto anima plus e pciosa qua corpus. canonu & iam inrefragabilis auctoritas sup eos ordinatione euidentissime pcipiat. feruentissima legatio di fungentes monem. ut quando cuq do di spensante quilib& eps addm migrauerit. sub mota fundit pestifera symoniace heresis. sine di latione iuxta auctoritate canonica. sedes ua cans epm a uobis regulariter designatu. & gra sci spus consecratum accipiat.

O e ordinanda ecclia epo defuncto.

In commune aut oms q ceuenerant sacerdotes sibim&ipsis cura huimodi scandala pcauendi censuer. Itaq ppt huim temeritates tali defini tione cluisti e. ut deceatro obseruaret. ne quis adea ecclam que epm p diuisset. nisi eps uicine ecle exequiarum tempore accederet. q tam statu ec ipsi cura districtissime gereret. ne qd ante or dinatione discordantiu innouitatib. cleric

Blm. Savigny 2, f. 38v

Ben. Sangay 2

fol. 38v

DE COMMUNI VITA

Excepta Clemens. pp.

I

DILECTISSIMIS FRATRIBUS ET CONdiscipulis hierosolimis cum carissimo fratre iacobo coepiscopo habitantibus clemens eps.

Communis uita fratres omnibus est necessaria & maxime his qui dō inreprehensibiliter militare cupiunt & uitā aplōr eorumq; discipulorum imitari uolunt. Communis enim usus omniū qui s̄ inhoc mundo omnibus esse hominib; debuit. sed piniquitatē alius hoc suū dicit ēe. & alius illud. & sic inter mortales facta diuisio est. Deniq; grecorū quidā sapientissim' hec ita sciens ēe amicor̄ oīa. & sicut n̄ potest inquit diuidi aer neq; splendor solis. ita nec reliqua que cōmunit inhoc mundo omnibus data s̄ ad habendū diuidi debere. sed habenda ēe cōmunia. Vnde & dn̄s ppheta loquit dicens. Ecce quā bonū & quā iocundū habitare frēs inunum & ret. Ihus enī ēsuetudinis more retento etiā apli corūq; discipli ut p̄dictū ē unā nobiscū cōmunem uitā duxere. Vnde ut bene nostis. erat multitudinis corū cor unum & anima una. nec quisquā eorū aut nr̄m de his que possidebat aliquid suū esse dicebat. sed oīa illis & nobis erant communia. nec quisquā egenus erat int̄ nos. Oms ū qui domos t agros possidebant uendebant eos & p̄tia corū. & reliquas res quas habebant afferebant. ponentes ante pedes aplorū. si ē nobiscū

habet. & nouit se nihil ꝑ ꝑpriū habere. uideat ne pollicitationē suā irrita faciat. sed hoc qd dn̄o ē pollicitus fideliter custodiat. ne damnationē sed p̄miū sibi acquirat. quō satius est n̄ uouere quā uotū ꝑ ut melius potest n̄ p̄ficere. Grauius enī punit̄ quotū fecer̄ aut fidē p̄cepēr̄. & uotū n̄ p̄fecerunt. aut in malis uitā finier̄. quā illi q sine uoto aut fide mortui s̄. & tam bona egēr̄ opera. Ad hoc enī sensū rationabilē nature munere & sed m̄ natiuitatis reparationē suscepimus. ut sed m̄ aplm magis que sursū s̄ sapiamus. n̄ que sup terrā. quia sapientia huius mundi stultitia est apud dm̄.

III.

Exconcilio Toletano. xi. Cap̄. vi.

Quō huc usq; dissolute operationis effectus interdū notare fecit honestum constitutionis edictū. dū incognite resolui putat. qd indissolubili sanctionis auctoritate teneatur. ideo quicquid obuium exincerto occurrerit euidenter abici decet. ut de cetero nihil supsit qd indubium nitat. Ideoq; si in qualib& minori aetate t religionis tonsurā t religioni debitā uestē inutroq; sexu filius. aut unus aut ambo parentes dederint certe t nolentib; aut nescientibus se suscepta. & nūmox uita finis abdicauerit. sed ne

Ben. Sanguy 2

f. 43v

et prauu metuendo qđ diligant. Hęc diligenter
fili sollicite attende. studiose custodi. ut dū
tali moderatione dō nrō incolomes quod
suscepisti reddideris. in die aeterne re
tributionis eo dicente audire sis meritus.
Euge serue bone et fidelis. quia in pauca fuis
ti fidelis. supra multa te constituā. intra
in gaudium dñi tui.

Ut abbates in potestate epi. consistant.

Abbates p humilitate religionis inēporū
potestate cōsistant. & si quid extra regulam
fecerint. ab epīs corrigantur. Non semel sed
sepius in anno epi uisitent monasteria mo
nachorū. et si quid corrigendū fuerit. corri
gant et emendent. Monachi aūt suis abba
tib; omni obediētia & deuotione subia
ceant. Quod si quis pēr tumaciā extiterit
indeuotus. ac p loca aliqua uagari. aut
peculiare aliqđ habere p̄sumpserit. oīa
quae acquisierit. ab abbatib; auferantur.
secdm regulam monasterio profutura. Ipsi
aūt qui fuerint p̄uagati. ubi inuenti fuerint.
cū auxilio epi tamquā fugaces subcustodia
reuocentur. et constringantur.

Ut abbas pro humilitate locum suū
relinquere possit.

Abbas potē p humiliatione & cū p̄missione
Siue delacis qui monasteria habent. illud tam
uram pietatē deposcim. ut nunc in p̄senti
placito áurā serenitate ex p̄sse admoneantur.
ut de seipsis. cęteris bonū exemplū p̄beant.
et religiose sic decet cōuersentur. Et qđ unius
cuiusq; p̄fessioni inc̄uenies ē. et sacris cano
nib; p̄hibetur. omnino caueant. et loca sibi
áuobis cōcessa diripere & destrui pneglegentiam
non dimittant. & cōgregationes sibi commis
sas. siue spiritalit̄ siue temporalit̄ patno
affectu gubernare. eisq; necessaria stipendia
administrare n̄ neglegant. ne forte paliquam
inopiā diuina officia neglegantur. & ipse con
gregationes irreligiosē uiuere cōpellantur.
& ut nrām admonitionē libentius audiant.
benigne suscipiant. & obediēter adimpleant.
quō si illi nrīs admonitionib; paruerint.
nos dō auxiliante id per nrm studium
p uiris; efficere cupimus. ut ipsa religio semp
in melius p̄ficiat. & merces nobiscum exinde
crescat. Hec n̄ expericulo quantum potest
fieri caueatur animarū. et ab auris; urīs amo
ueatur p hac causa tedii quęrelarum.

Excēlus aquis p̄ua ri habito

De obediencia abbatib.

Obediencia quę abbatib; exhiberi debet.
ut absq; murmuratione fiat.

Ut abbates ad synodum ire n̄ cogantur: ni

Ben. Sanguy 2

f. 51r

NEMO QUI SCRIPTURAS DIUINAS LE

QUI IGNORAT QUOD IN PRINCIPIO NAS

centis eccle. discipuli munu egregati sunt cu multitudine credentiu. inquib; erat cor unu. & anima una. quiq; uendentes pdia & possessiones suas afferebant pcia. & diuidebat singulis. puncuiq; opus erat. Futura namq; eccl'am ingentib; apli puidebant. maximeq; qa dns illis pdixerat. Euntes inmundu uniuersu pdicate euglm. vt qa expellendos ee iudea nouerat se. & ingentib; dispgendos eccl'amq; egregandam exrudi ppo. ideirco inudca pdia minime sunt adepti. sed pcia tantumm adfouendos egentes. Attu cu interturbines & aduersa mundi succresceret ecta. adeo usq; puenit. vt nsolu gentes sed etiam romani principes. qpene totius mundi monarchia tenebant. adfide xpi. atq; adbaptismu sacramenta concurrerent

Quod sacerdotes agros quos uendere solebant xpcomune utilitate eccl'sis tradebant.

Excerp. Melchiad pp cap. xii.

A billo enim tempore & deincepf uiri religiosi n solum possessiones & predia que possederant. sed & ea semetipsos dno esecrar. aedificantes basilicas insuis fundis inhonore scoz martyru. peiuttates ac monasteria innumera. inquib; cetus dno seruientiu cueniret. Deniq; reges. & pfides. ac magistratus. nsolum hanc licencia tribuere. sed etiam. ppria ipsi largiti sunt puniuersa regna terraru. unde alerent egentes. q nihil inmundo possidebant eccl'ae fabricarent. atq; restaurarent. doq; & eccle ei rite famulantib; seruisq; illius supplementa absq; necessitate tribuerent.

IIII. Qd constantin primus imperatoz fabricandi eccl'as licentiam tribuit.

Eiusdem cap. x.

Equib; uir religiossim constantin prim fide ueritatis adept patent licentia dedit puniuersu orbe. insuo degentes imperio. nsolum fieri xpianos. sed eia fabricandas eccl'as. & pdia tribuenda cstituit. Deniq; ide pfatus pncepf. donaria in mensa. & fabrica templi pme sedis beati Petri pncipis aploz instituit. adeo ut sede imperiale qua romani pncipes pfidebant relinqueret. et beato Petro siusq; successoribus. pfutura cederet.

V. Qd romana eccl'a abipso dno saluatore nro primatu obtinuit & qd ea beatissimi Petrus & Paulus suo martyrio consecrauit.

Exempla Anacleti pp. Capit. xxv.

Hec u sacro sca romana & aplica eccl'a. nabaptis. sed abipso dno saluatore nro primatu obtinuit.

Bln. Savigny 2

f 69r

tatis urę gram subtraherent. ꝙpterea
quęsierē capitalū dequo uobis quasi no
boedienś inuenirer: sed inompredō ēfido
la nullom benignissimę uolumtatu urę
surripitē ꝙscorū aplq uirtutē quos casto
corde ꝙmente diligitis. ñ exc corporali prę
sentia sed exprectione semp habebitis. Su
darīv v qđ similtē transmittā iussistis cū
corpore eius ē qđ ita tangi ñ potest sicut
nec ad corp illius accedi. Sed quia serenis
simę domine tam religiosū desiderium
cē uacuū ñ debeꝫ de catenis quas ipse
sēs paulus aplś in collo ꝙ in manibus ge
stauit. ex quib multa miracula inppto
demonstrantē. partē uobis aliquā trans
mittere festinabo. si tam̄ banc tollere li
mando ꝑualuero. quia dū frequentē ex
catenis eisdem multi uenium ꝙ benedic
tionem petunt ut parū quid exlimatu
ra accipiunt assistit sacerdos cū lima ꝙ
aliquib peremtib; ita ēcte aliqđ de cate
nis ipsis excutiē. ut nulla mora sit. Qui
busdā v petentibus diu ꝑcatenas ipsa
lima ducit. ꝙ tam̄ ut aliquid exinde
exeat non obtinetur.

UT IN AECCLA NIHIL ALIUD AGATUR NISI ID AD QUOD FACTUM EST.

NORATORIO PRETER ORANDI ET

quando adecclam ēueniunt sine strepitu ac
tumultu ēā ingrediantē. in qua etiā quādiu
inorationis causa morantē nequaquā ina
nes in ēse ꝑferant ēfabulationes. sed tempore
quo missarū sollemnia celebrantē. ñ solum
abuosis ꝙ inutilib uerbis. uerū ꝙiā ꝙpri
tosis cogitationibus fundit abstinendū sit.

Lectio
Reconcilio
Carthagin.
Cap. xcvm.

Ut nullus in ęcclā conuiuetur.

Ut nulli epī t clerici in ęcclā conuiuentē. nisi
forte transeuntes hospitii necessitate illic re
ficiantur. Populi aut abhuiusmodi ēuiuis
quantū fieri potest ꝓhibeantur.

Lectio v.
Reconcilio
Turonico
Capī. ii.

Ut nullus in ęcclā tabernas construat.

Perlatū ē adscām sy nodū qđ quidā pbri in
ęcclis sibi comissis tabernas qđ nefas ē estimant.
ibiq ꝓponeꝫ uinū uendant aut uendere p
mittant. ꝙ ubi tantū om orationeꝫ ꝙ uerbū di
uinū diq laus debuerit resonare. ibi comes
sationeꝫ ꝙ ebrietates fiant. ibi ꝙ plausus ꝙ
uerba turpia. ibi rixę ꝙ ētentiones resultent.
Qđ quāsit dō ēsarū dnī ihc demonstrat.
Qui cū inuenisset ꝙ in templo uendentes ꝙ em
tes ꝙ nūmularios sedentes facto funiculo de
resticulis omēs eiecit de tēplo. Sicut ea quę licite
uendi uidebantē in templo. ꝙ ad hoc emebantē
ut in eodē templo offerrent dnō. ipse foras eiecit.
quid putas dē tā pestifera ꝑsumptione. ꝙ dī
ētemptu fiꝙ. Et si ñ solū sacerdotib sed

Ben. Sanjay
fol. 73r

datur: nā dum taxat· ut hac occasione mis
se & orationes non prer mittantur. Conueni
endū ē sabbato die cū luminaribꝫ; cuilibꝫ
xpiano adeccl̄am· cueniendū ē· aduigilias siue
admatutinū officiū· Concurrendū ē· & iam
cū oblationibꝫ; admissarū sollemnia & dū ad
eccl̄am cuenitur: nulla ibi causā diei tandi
ri· nulla iurgia fr̄ habenda· sed tantū modo
dō uacandū ē inceleberatione uidelicē sacrō
officiorū & exhibitione elemosinarū· & mdi
laudib; cū amicis; paxmis· & pegrinis spīalit̄
epulandum ē·

Vt ppls fidelib; tribuit̄ denunciatur· ut die
dn̄icum uenerabilit̄ colant·

In cēra ū admonitionis nr̄e officia satis il
lud nob necessariū iusum ē· ut ppls fidelib;
tribuit̄ denunciatur· ut diem dn̄icū inquo
auctor uite resurrexit amortuis· honorabi
lit̄ & uenerabilit̄ colant· Iam si pagani ob
memoriā & reuerentiā dōr suor diez colere·
& iudei more carnali sabbatū carnalit̄ obser
uare satagunt· quanto magis xpiane re
ligionis deuotio obmemoriā dn̄ice resurrec
tionis eundem diē uenerabilit̄ atq; honora
bilit̄ colere debeā· Multa namq; nr̄m ui su
multu & iam quorundā relatu didicimus· quos
dam in hac die opa ruralia exercere ex fulmi
ne in sectos· quosdā arauri extractione

9 De eodem·

Excellio ap
sem. Macardū
cap·v·

Statuimus quoq; sedm quod in lege dn̄s mandau
it opa seruilia dieb; dn̄icis n̄ agantur· sic gentior
m̄s in suis synodalib; edictis mandauit· quod nec
uri ruralia exerceant· nec inuinea colenda· nec
in campis arando· t metendo· t fenum secando·
t sepem ponendo· t in siluis stirpando· t arbores
cedere· t in pceris laborare· nec domos struere·
nec in horto laborare· nec ad placita cueniant·
nec mercatus fiat· nec uenationes exerceantur·

10 Vt nullus in dn̄icis diebus genua flectat·

Excellio
Niceno cap
xxx·

Quam sunt quidam in die dn̄ico genua flectentes·
& in dieb; pente costes· ut oīa in diuisis locis· eō
nam̄ obseruentur· placuit seō ē cilio apascha
usq; in octā pente costes stantes dn̄o uota psol
uere·

11 De eadem re·

Excellio
Turonico
Cap· xxxv·
viii·

Sciendum ē· qd exceptis dieb; dn̄icis & illis sollem
nitatib; quib; scā & uniuersalis eccl̄a obrecor
dationem dn̄ice resurrectionis solas stando
orare· flexis interram genib; simplicit̄ clem
tiā nobis p̄stitutā· nr̄orq; criminum indulgen
tiam deposcendū ē· cuius rei mei anglo ipse
dn̄s nobis dedit exemplum· S⁹ & stephanū
martyrem· & ap̄lm paulum· eadem lib act⁹
ap̄lor testis ē· ex quib; datur intellegi· opor
tere xpianū humilit̄ in terrā p̄sternī· ne
forte illi dicatur· Quid superbit terra & cinis·

Bln. Sammlung 2

f. 115 r

solliciteꝛ certus indicius innotuerit uos in eo
qđ int sacraꝫta eccl̃e principale ẽ ab aplicę instı
tutionis cõsuetudine discrepare · ita ut baptismi
sacraꝫtũ numerosius ꝫ indie epiphanię · quã in
paschali tempore celebret · miror uos t̃ p̃cesso
res uros tã irrationabilẽ nouitatẽ usurpare po
tuisse · ut confuso temporis utriq; mỹsterio · nul
lã ee differentiã crederẽtis · int̃ diẽ qua adorat
ẽ xp̃c ámagis · et diẽ qua surrexit xp̃s amortuus ·
Quã culpã nullom potuisse ẽt incidere · si unde ẽ
secratiõnẽ honoris acceptus · inde legẽ tot obser
uantię sumeretis · et beati ap̃li p̃ri sedes · que
uob sacerdotalis mat ẽ dignitatis · eet eccl̃a
stręe magistra rationis · A cui vos regulis recess
isse · minore possit æquanimitate tolerari · si
aliqua cõmonitionis nr̃ę increpatio p̃cessisset ·
Hunc aut quia ñ desperat correptio · seruanda ẽ
mansuetudo · utiqet uix insacerdotib; ferenda
sit excusatio · quę p̃tendit insciẽtiã · maluimus
tam ẽ censurã necessariã tẽperare · et ratione vos
aptissimę ueritatis instruere ·

II De eadem re.

Exeadẽ epta
Cap̃ · xii ·

Si quis aut diẽ epiphanię festiuitatis · quę in suo
ordine debito honore uenerandа ẽ · ob hoc exis
timat ꝑ ulegiũ habere baptismatis · quia hoc qui
dã putant qđ meadẽ die dñs adbaptismũ sci io
bis accesserit · sciat illi baptismi aliã grãm · aliã
cum ee principiũ · et tunc regenerationis
potentiã sanxit · quando de latere ipsius
p̃fluxer̃ sanguis redẽptionis · et aqua bap
tismatis · Sic̃ g̃ uetus testamẽtũ nouu testifi
catio fuit · et lex pmoỹsen data grã aut
ueritas p̃ihm xp̃m facta ẽ · sic diuersa
sacrificia unã hostiã reformar̃ · et multor
agnorũ occisio · illi immolatione finita
ẽ · deq; dr̃ · ecce agn̄ dei · ecce qui tollit pec
catũ mundi · sic et iohs ñ ẽ xp̃c · sed xp̃i
p̃nuus · ñsponsus · sed sponsi amicus fuit ·
Adeo fidelis · et non sua quęrens · sed quę ihu
xp̃i · utse p̃stitueret · adsoluenda calciamenta
pedũ ei indignũ · quo ipse quidẽ baptiza
ret · maqua impenitentia · Ille aut baptiza
tur · et eet inspũ scõ etigni · qui duplici pote
state · et unã redderẽ · et peccata cõsumeret ·
His itaq; frs kmũ tot ac tantis existentibus
documentis · quib; omi ambiguitate submo
ta euidenter agnoscitis · inbaptizandis elec
tis · ꝗ secdm aplicam regulã · et exorcismis ser
uandis · et cunctis scificandis · et frequentib;
s̃pdicationib; imbuendis · duo tantũ tem
pora · id̃ pascha · et pentecosten ee seruan
da · Hoc utq; indicim̃ cautam · ut ab aplicis
institutis · nullo uteri recedatis excessu ·
quia multũ p̃ hęc ee ñpotent · si quis quam

Bln. Sammlung 2
f. 94v

Bln. Savigny 2, f. 132v

impii terrę. Ego aut annunciabo in sempiternũ
psallam dõ iacob. / in questione.

52 Ut iudex ñ prius obuiet sua sententia litigan
tib, quã diu ipsi habeant aliqd qd̃ opponant

Ex decr Eleuthe rii pp. Cap. iii.

Nec litigantib, iudex pri⁹ uelit sententia sua
ob uiare. nisi quando ipsi iã pactis omnib, ni
hil habeant in questione qd̃ opponant. Etiam
diu actio ventiletur. quo usq; rei ueritas
reperiatur. frequent interrogare oportet. ne
aliqd p̃ter missũ forte remaneat. qd̃ adnecti
c̃ ueniat. Indutię enĩ ñ modicę adquirendũ
dandę s. nealiqd oppere agi á quacumq; parte
uideat⁹. qa p̃surreptionẽ multa ꝓueniunt.
Nihil tam absq; legitimo & idoneo accusatore fi
at. nã & dñs nr̃ iudã furẽ ee sciebat. Sed qa ñ
ẽ accusat⁹. ideo ñ ẽ iecit⁹. Ctquicqd int apłos
egit. p dignitate ministerii ratũ mansit.
Nã si leges sęti accusatores requirunt. q̃nto ma
gis ecclię regulę. Docent enĩ c̃ferta
& humana. quę sint ecclię atq; cęlestia.

53 Quomodo epm quis appellet.

Desynodo ap̃al theim acta.

Siquis ergo epm. t auctores ecclę quã libet que
relã habere iusta crediderit. ñ prius prima
tes aut alios adeat iudices. quã ipsos aquib,
se lesum estimat c̃ueniat familiarit. Et secdm
euangelicũ p̃ceptũ hoc agat. ñ semel. sed se
auctores ecclę sę p̃priũ crediderit habe
re negotiũ. pri⁹ adeũ recurrat caritatis stu
dio. ut familiari colloquio admonit⁹ ea
sanare debeat. quę inquerimoniã de
ducunt⁹. Quãr si differre uoluerit. sen
tentiã suscipiat excõmunicationis. & reliq.

Nullus ep̃s nisi canonice uocat⁹. & in legitima
synodo suo tempore aplica auctoritate
c̃uocata. cui iussione dñi & meritis beati
petri apli singularis c̃gregandorũ c̃cliox
auctoritas. & scorũ canonũ ac uenerandox
patrũ decretis multiplicit⁹ priuilegia
tradita ẽ potestas. sup quib, libet cri
minib, pulsatus. audiatur. ut impetat⁹.
Si malit p̃sumptũ aquib, libet fuerit. inua
nũ deducat⁹ qd̃ egerint. nec int ecclię ꝓtectos
ullomodo reputabunt⁹. nec ullas habebit
uires. quicqd ei obuiauerit. q̃m eadẽ se
des tę ante ueritatis uoce primũ pri
matẽ obtinuit nec prima diceret⁹ si aliũ
sup se haberet. quę etiã ẽ omniũ caput
ecclarũ á quã oms sumpsere originem.
Primatũ enĩ nsynodalib, aut aliquib, cõ
mentis meruit instituti. sed dño largi
ente q̃ aut. Tues petrus & sup hanc pr̃ã

Bln.
Savigny 2
f. 132v

O archidiacono iniuste degradato. et de eo qui locum eius surripuit.

Iustis aburbe tua uenientib; frē kīme dicidi pastorali cura derelicta. solis te con uiuiis occupatum. Qui audita non crederem. nī hęc actionum tuarū experimētis apparēt. Hā quia nequaq; delectione studeas. nequa quā exortationi inuigiles. sed ipsū quoq; usum ecclastici ordinis ignores. hoc est in testimonio qđ es subquib; es positus. seruare reuerentiam neglexis. Cū enim sćę memorię decessoris mei fueris scriptis phibitus. ne contra honoratū archidiaconē tuū quasi ad fortiorem honorem p̄uidens conatus es eū callida arte degradare. Unde actū est ut eo archidiaconat' loco remoto aliū accersires. qui tuis moribus obtemperare potuisset. cū p̄fatus uir nulla tibi ut arbitror re displicuit. nī qđ uasa sacra. et uelamina tuis tē parentib; dare phibeat. Quā causā subtili uolumē et nē ego. et tē sćę memorię decessor meus indagatione discutere. sed tu tuo t' actuū conscius. psonā ad iudiciū instructā transmittere distulisti. Unde frīnitas tua t' frequentatā totiens admonitionē a culpę suę errore resipiscat. ut p̄fatū honoratū in suo mox mea scripta susceperit loco susciat. qđ si facere fortasse distuleris. usū t' pallii qui

T u igit' frē kīme nequaq; nos amplius prouoces neduros ualde inasperitate sentias. quos erga te positos in caritate contempnis. Restituto igitur loco suo honorato diacono instruc tam psonam sub festinatione transmitte qui mihi hoc debere excusatione fieri possit allegatio nibus demonstrare. Undē namq; archidia conem ad nos uenire decreuimus ut quicqđ iustum. quicqđ omnipotenti dō placitū fue rit. cognitis assertionib; partiū decernim'. Hos enī nullum p psonali amore defendim'. sed auc tore dō norma iustię post posita. cuilibet psonę acceptione custodimus.

233. De quodam diacono qui se depositū iniuste questus é. qualit' examinari restitui debeat.

Exercē partiu. Cap. ccxcv. Ad colūbum epm numedię.

Quam grauis et auditu ipso intolerabilis dolor dm̄ p̄sentium latoris. qui se asserit fuisse dia conem sit quęrela. data a beo petitio quae tenet' in subditis. frīnitati urę faciet manifestū. Sed quia puenit ad nos qđ p corporali culpa fuisset depositus. dilectio ura subtili hoc in quisitione pquirat. Et si ita é. in pęnitentia restituendus é. ut commissi flagitii iunculū lacrimis possit absoluere. Si u' insons abhuimo di ppetratione claruerit. una cum primate concilii talis frib; co epis nris. omnia quę peticio eius continet. diligenti cura a uobis querenda sunt. Et si quęrela eius ueritate

offerent · usq; oms gentes seruient ei · Et hec oma
supius designata · xpo filio di doceam fuisse oblata ·
Immutate eusde filii di quę secundu carne fa
cta é · ppham fuisse completa euglio cpbante · Cu
natus eet ihs inbethle iudę · indieb; herodis re
gis · ecce magi aboriente venerũ hierosolimá di
centes · Ubi é qui natus é rex iudeoꝝ · & infra ·
& intrantes domu inuenerũ puerũ cu maria
matre ei · & procidentes adoraverũ eu · & apti the
sauris suis obtulerũ ei munera · Sacrificiu itaq;
qd xpiani sacris altaribꝫ admouent · n solii dó
patri · sed & iá filio cómuni deuotione offerẽ · qm
nec patri · sine filio potest offerri · neq; filio sine
patre sacrificari · Qd aut cómuni operationes vir
tute fecissẽ · fert scriptura dicente · faciam homi
né admaginé & similitudiné nram · Item ibi ·
Descendam & efundam ibi linguas eoꝝ · & pluit
dns á dño igné & sulphur sup sodomá · Et ineuglo
Later · mis usqm operat · & ego operor · Similit &
opera quę ego facio · n sunt mea · sed ei qui misit
me patris · Quę oma n discreá patris & filii po
tentiá monstrant · sed una ditatis operationé ad
nuntiant · Et is qui patnú opus excipitur · & patnis
operib; alienus ée n credit · Si aut ineuglo filiú di
cognoscerẽs altissimú nuncupatú · numq; filio dero
gans · hec de solo dó patre dictú poneres testimoniu ·
cú scriptú sit · tu puer pphẽa altissimi vocaberis ·
Et vt filii cú patre indiscrete in altissimis habitasse
credat · salomonis testimonio cpbat · Ego sapientia
filiú docent altissimú nuncupatú · t diabolo crede ·
qui contra opifices sui thronú sedé sibi uolut collo
care · Vt eú agnoscatis filiú á patre ut uos suspicam,
ne n fuisse poenitus derelictú · hoc de se in euglo po
suit testimoniú · Later q me misit · mecu é · & n reli
quit me solu · q; quę placita s ei facio semp · Unde
p subreptionẽ mandam · ut omis cura & sollitudo ·
in ugil & · ne fides temere · aut uol · lá nullus é
ignorantię locus · nullus vtat simplicitatis excusatio
ne pterę · Scienti peccare · necessaria efusio é · & qd
errore extraxit · scientia reform · Ista fr mone · &
hec doce · Utiná adplenioris affatus sacis até · psentię
tuę · nob gaudia extigissent · ut gratularem nos · & collo
quio tu · & psentia frui · quá sum ante scripta cpleri ·
Veritam pbasti dilectissime fr · q xpianam fidé uene
ris affectu · dú ea quę ad regulas patrú ptinent · &
ad mandata catholica · sine aliq; cupis transgressione
seruare · & spnis erratica & nociua · catholica & aptica
cupis tenere pcepta · & recte fidei regulas docere atq;
seruare · Haec fr kme · & alia quę patrú regulis éu
nent in labiis · & incordib; nris indiuisa retractatio
ne meditem · Et sic scriptú é · Harrem ea filius nris ·
ut ea mediten incordib; suis · sedentes in domo ·
ambulantes intinere · dormientes atq; surgentes ·
Quia beatus in dño · qui in lege ei meditabit die
ac nocte · Hoc & éni magist gentiu · secutus discipu
lú suú instruens admon · Haec meditare · in his
esto subiciens plenitudiné · Quo si fidelib; sine intis
sione incubum instructis · separam á uiris · dum

Bln. Savigny 2
f. 198 r

sib; adee ꝑcam̃ scelicꝫ ut ignorantiae pareas
& errori indulgeas. Adperfectus uoluꝰ pfectu operis
efficatiã largiaris. Et quia conscientia remor
dente tabescim̃. ne aut ignorantia nos traxerit
in errorẽ aut ꝑceps forsitan uoluntas impule
rit iusticiã declinare. Ob hoc te poscim̃. te ro
gam̃. ut si quid offensionis in hac cõcilio celebrita
te attraxim̃. cõdonare & remissibile facere digne
ris. ut in eo quod soluturi sum̃ aggregari cõci
lio. & cunctis ꝑmũ absoluam̃ nostrꝫ nexib; de
lictoꝝ quatenꝰ & transgressores venia et cõfitentes
tibi subsequtur remuneratio sempiterna. ℣ dnm̃.

ORDO ALTERIUS DIEI

Eda ꝟ die eodẽ ordine ut in ꝑma. et in minori
reuerentia omis ad ecclam ueniant. sedentib; q;
sedm ordinẽ ꝑoris dia metropolitan dicat.

Remus. Et diaconus. Flectamus genua. Et di
cat epꝰ or̃ sicut mos ẽ.

Omnib; nris qs dne spm scm benignus infunde.
quatenꝰ in nomine tuo collecti. sic incuncti re
neamus cũ moderatione pietatis iusticiã. ut hic
ate in nullo dissentiat uoluntas nra. sed semꝑ ra
tionabilia meditantes que tibi sunt placita. et
dictis exequam̃ & factis. ℣ Deinde dicat letania
℣ Et letaniã unus epis dicat oratione.

Ds qui nos iusticiã loqui et que recta sunt ꝑci
pis iudicare. ut hue nob. ut nec iniquitas in
ore. nec prauitas inueniat̃ in mente ut puro cor
di puroq; sermo cõsentiat. ostendat̃ in opere iusti
cia. nec appareat dolus in lingua. sed ex corde
emendanda & renouanda sunt. cartas omium vrm
ubicũq; nouerit aliqua emendatione cõdigna. inme
diu ꝓferre n̄ ambigat. ut p uꝝ scitatis studiu.
dno largiente adoptatũ ꝓueniat statu. ad laus
dem & gl̃am nominis xp̃i dni nri.

Deinde admonendi sunt omes ut nullus ad fine
du ueniat nisi ieiunus. & ad cetu cõmuni accedat
ante qua generalis secessio aduenias. Nec fiat
aliq querela que contra canone sit in audiencia
sacerdotale ꝓferatur. n̄ ꝓius ad aliquid manifeat
qua que ꝓposita e terminet. Quando aut hora
discessionis aduenerit. unus ex epis dicat omne
ne hanc.

Oro tibi dne curuantes genua cordiu. qs ut bonu
quod ate requirimus exequam̃. scilicet ut ꝓmpta te
cum sollicitudine gradientes. discretionis arduae
subtile iudicia faciam̃. ac mis edam diligentes. cla
ream studiis tibi placite actionis. ℣ dnm̃.

ORDO DIEI TERTIAE

Eadem ꝟ hora ut in ꝑma. & die seda cuncti in ec
clam euenientib; dicat metropolitan. Orem̃. Et
diaconus. Flectam̃ genua. Leuate. ORATIO

Omps semꝑ ds qui sacro uerbi tui oraculo ꝓmisisti
ubi duo & tres in nomine meo fuerint aggregati. te
mediu fore. adesto cetui nro ꝓpitius. et cor nrm̃ il
lumina misericors. ut abono miae tuae nullatenꝰ ab
errem̃. sed rectum iusticiae tuae tramite hominib; te
neamus. ℣ dnm̃. Deinde letania. Istaq; cum finie
rint. unus de pontificib; dicat oratione hanc

Ds qui pplis tuis indulgentia cõsulis. & amore domi

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms Sawicz 2

f. 217

INCIPIT EPISTOLA SCI AUGUSTINI AD AUXILIUM EPM PCAUSA INIUSTE EXCOMUNICATIONIS.

Dño dilmo & uenerabili frī & consacerdoti auxilio. Augustin indño salutē. Vir spectabilissi
li nr̄ comes clasician̄. grauit̄ apud me lit̄eris questus ē. qđ sit anathematis iniuria ā tua
sanctate ꝑpessus. narrans qđ uenerit ad aeccl̄am apparitione pauca suę potestatis con
grua committ̄. & egerit recti. ne ēa salutē suā faueres eis qui ꝑ eccl̄ia petrando adul
terii violande fidei in ipsa domo fidei requirebant. Quos tam ēsiderantes qđ mali fe
cerint. n̄ inde uolentes abductos. sed sponte die egressos. atq; hinc uenerationi tuę
ita sibi succensuisse. ut aecclāstica confectione gestaq; cui omi domo sua anathe
matis sententia ferirēt. Quib; litteris ei lectis. n̄ mediocri aestuans cogitationib;
magna cordis tempestate fluctuantib; ap tuā caritatē tacere n̄ potui. vt si habes
de hac re sententiā certis rationib; vt scripturarū testimonis exploratā. nos
quoq; docere digneris. quom recte anathematizet̄ ꝑ patris peccato fili. aut ꝑ
marti uxor. aut ꝑ domini seruus. aut qsquā in domo cuā n̄ nat̄. si eode tem
pore q̄ uniuersa dom ē anathemate obligata nascat̄. ne ei possit ꝑ lauacrī
regenerationis in mortis periculo subueniri.
Neq; enī hęc corporalis ē pena. qua legim̄ contemptores dī cui sanc
omib; qui eide impietatis participes n̄ fuerint parit infectos. Te qppe adhuc
re uenerū mortalia corpora timebant. quandoq; unq; moritura. Spiritalis au
tem pena qua sit qđ scriptū ē. que ligaueris in terra. erit ligata in celo. animas obligat.

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Mbl. Sees 194
2

f. 209r

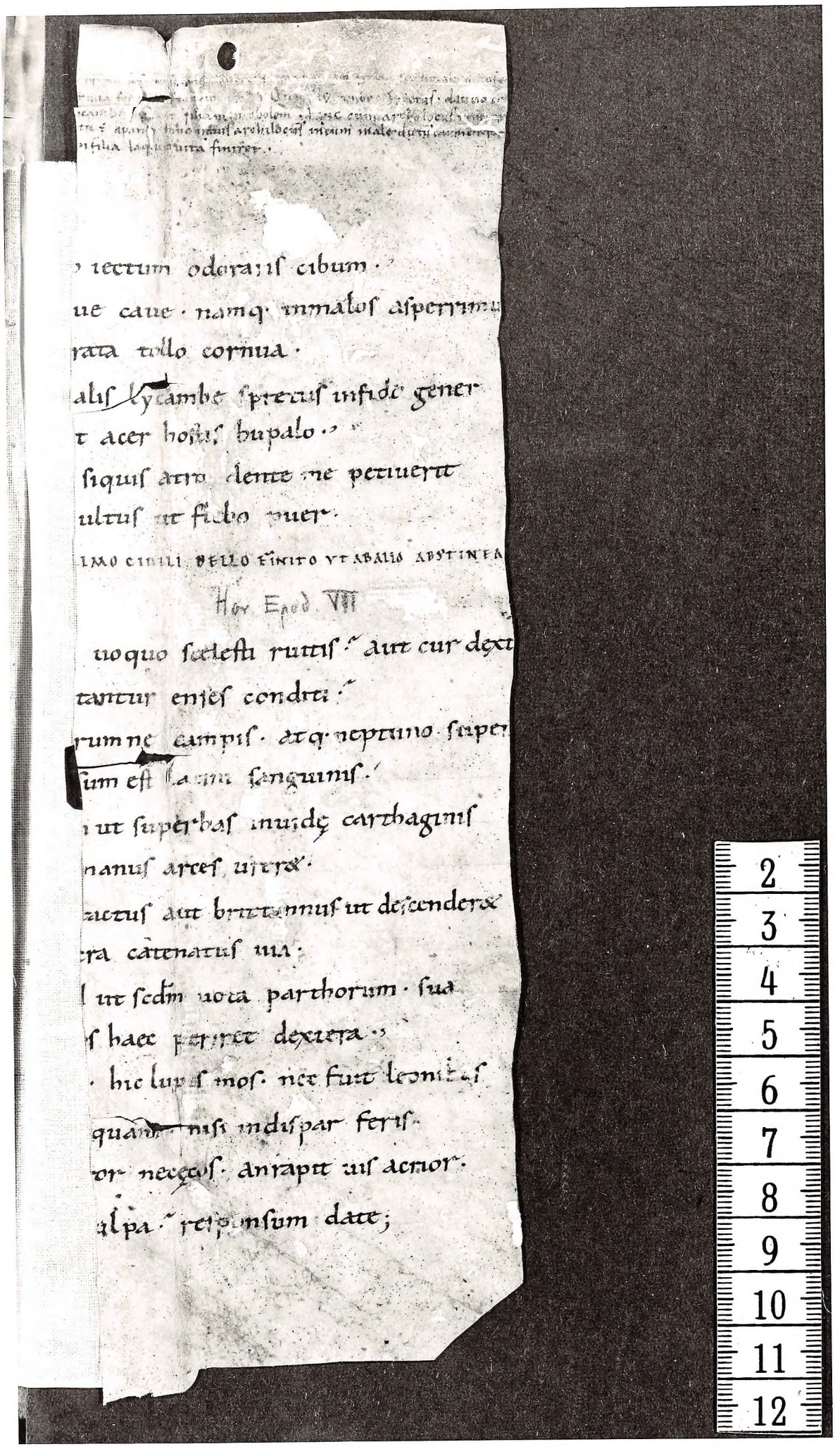

rectum odera; ſ cibum ·
ue caue · namq; inmalos aſperrimu
rata tollo cornua ·
alis lycambe ſpretus infide gener
t acer hoſtis bupalo ··
ſiquis atro dente me petiuerit
ultus ut ficbo puer ·

IMO CIVILI BELLO FINITO VT A BALIS ABSTINEA

Hor Epod VII

uoquo ſceleſti ruitis? aut cur dext
tantur enſes condti?
rum ne campis · atq; neptuno ſuper
ſum eſt ſacrum ſanguinis?
ut ſuperbas inuidę carthaginis
nanus arces uidere ·
uictus aut britannus ut deſcendere
ra catenatus via ·
ut ſcdm uota parthorum · ſua
ſ haec periret dextera ··
· hic lupus mos · nec furit leonibus
quam niſi indiſpar feris ·
or · neceſſ · anraptt uis acnor ·
alpa? reſponſum datt;

Bln. theol. lat. fol. 727

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: n.t.l.f.727
Postabl. r

Theol. lat. fol. 727

Collegij Parisiensis Soc. Jesu.

De historia tripertita

Vrbis cesaree conseruante moenia xpi
Insignem statuam. mulier quā fecerat illa
Que dnī vestem sensit tangendo medelam ..
Impius multas ut uidit eā uenerari
Rex de recte eam statuaq; suā locat illic ..
Nox crepitu grandi uehemens descenderat ignis
De celo. imparcesq; duas diuiserat illam ..
Corruit altera pars. oculis ast altera stando
Fulminis indicium demonstrat adhuc resecantes ..
Ad dnī curatu multos egros simulacrum ..

Abisai. filii Sarruie. filii Jachar usarres. ionathan filii Semaa.

Paraphrasis Petri de Mantert
de Ling Willem 1769
Noemit

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Signatur: Ms. Phill. 1654
f. 1r

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
Postadresse: 10102 Berlin
Unter den Linden 8

thie selbun fuazi frono · mit stocon iro scono ·

Thu diun thera salba · stank in ala balba ·
ir fulta thiu ira guati · thes selben huses uuti ·

Thaz bisprah tho iudas · ther io in themo argeren uuas ·
quad mansia mohta scoro · fir kousen filu diuro ·
In thiu man ir uuelti · man armer mit nerti ·
ioh man thes gihogti · ouh nakotte githagti ·

Ouh then thar after lante · farent uuallonte ·
thaz man then innon · mit thiu ginadon ·

Thoh er thaz tho quati · nideter iz biguati ·
odo inan thie armuati · uuiht ir barmeti ·

Er uuas thiob hebegen · ioh se kilari sines ·
uuoltes thar uuazir scaboron · bithiu bigan er sulih redinon ·

Laz sia quad ther meistar · duan thiu uuerk thiu si bigan ·
thaz siuz nir fullen uuthuman · ni muazi sih big raban bin ·

Mit iu eigut ir gi nuhtigo · io armero uuihto ·
34. nales duur mih in uuar · nieigut em mizen hiar ·

III · Cum audisset populus quia uenit ihs ·

Gihorta tho ther liut thaz thaz druhtan xpc thara queman

Ex

Luuas ·

te dom impa
ta e exodore ·

Dix iudas qua
hoc unguentu
n uendidit ·

Dix aut hoc n
quia de egenis
pinebat ad eu

Sine illam ·

Pauperes enim
semp habetis
uobiscum ·

Blu. StB.
germ. qu. 504,
fol. 10r →

III. 24,77

Bln.
germ. 9°. 504
10ᵛ

Bln. germ. 9°. 504
fol. 10ᵛ

Blu. Lat. fol. 759, f. 1a

N.

N. 97

INCIPIT OMELIA SCI IOHANNIS IPI CONSTANTINO SOLITANI DE PREPARATIONE LAC SI

Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontem lacrimarū. Oportunas multa nunc ame qui tunc a propheta dicitur. Licet enim conturbes nubes. nec gens nec gelamentan da inhibise. Animam flendo multis genabus ro bilos multasq; urbes possor. Nam sanus quis est qui malorum est quā malarum inquorum [illegible] ec nec sp quondā quā malarum esse [illegible] [illegible] memoriam sui. sfore ac plenorū eg memo [illegible] ac mariorē sp fundi fleas. qua tunc p ph ea p fundo. Non enim ut bis ut dox capio exce dio deflere nec ubi sunt lacrimas capiunt autem lenior sed ubi sg nus animę lapsa. ec complū in quo xpi habitauit exci dium. Siquidem ornamenta quondā animę tuę nunc nunc diabolica est anima consumpsit. Siquidem pluscr pro sua conventa laute. tunc ea serta aut splen dore fulgere. Iacuit ipsa ac nudae in feriorem illis pulchra lamentationem pudice. Siquidem barbarę manus sacra polluisse deflentur. ac sacra sedes ig nis propter quas hostia bis ubi contaminata cherubin ea arca ne ppter nimiam ibi cubile lapide ec cum au rea lamina. Flebam lamentabo quia ego deflebo. [illegible] illa dare ec maior quanto ne ruisse tunc ea hec ec eundem tunc mala anima quā ne illius templi pariete sedere. Hec sine causa multo fuit. q dum ne erat templu. Non enim aurea argentea ec mea illo. salutem tuę anima ec dominica ista fundabat. Habebat enim area nam sc. ec duo cherubin. Ide fide pacis. ec filii ec spi sci huiusmodi habitare nobilitate. Ablata sunt ea hec. ab anima tua. Nuda tuę omnib; ornamentis [illegible] ancilla q dum minus conse quanto fuerat mune [illegible] Remansit de forma sc [illegible] supp[illegible]

perte abea omne marimen omnisq; custodia nomiam ostiū mea claudatur. n seruantē in gressus sed pacem omnib; malignis spiritib; adcer rupe lam se ruinam ibus. Nulla in [illegible] carpisco gine ac nulla capidra ac foeda repellit. Sed si uenerit formicarum esse ingredie. Si tuę anę sanctae ec siboni neq; quis ec impurior esse uenerit neme phibet. Nemo propellit. Nul lus enim mea custos nullus remansit edificat. Nam prius hanc adeli secreta nullus hominum odi malis indulgē accessus. tunc ea adparitii mum mentem tuam penetrare potuerat ulla contagio. Sed forte esse incredibile uidear loq apud os per quę ipse tua nescunt. Sed hanc quę nec animę tuę dispicuam uidere. Inde unq; ē quod ego in remedia debuit plango. quia nouit. ac inest fabulicer lugeo. dure cordior asp quę vera cere pedare uidē ad priorus glorie sciam. Quod ec sup hominē impossibile ui deatur. apud mi tamen omnia possibilia sunt. Ipse ē enim qui dilexit ac terminapem ecclesiae core erig ac pauperem. Ut collocet eū cū prin cipib. cū principibus populi sui. Ipse ē qui sterilem facit in domo matrem super filios lętantem. Non ergo dubites neq; desperes mu tari ē posse immelius. Sicnim tunc potuit diabolus ut ac cellis ut tua fabaguis in pfundu ec deducere ac male. Quanto magis potuit dī ad sui mū ec bonorū uertacē renouare. ec non solū in dē reformare q̄ fuisti. Sed de bet more multo qua prius debuit officere. Tua ei ne concidat animo. neq; spe abiecta bonę. Ne sone accidat ubiq; dimpus sole. nemo peccatoq; multitudo in desperationem adducat animam. Si impietas. Ecce salomon in di-

Ex Libris Imperialis Monasterij S. Maximi:

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Mus. Mus. Lit. 20759
Bl. 1r

Bln. lat. fol. 759, f. 13r

confessio. Nonenī cor de compuncto. necmamaritudine lacrimaru talia pferunt. Necco affectu quasiq
oder ea que accusant. Neultra dica agere hec. sedne audire quide uelint. sed tantu resinsermone ÷ a ser
mone summis elabus. neximamo cordis dolore p ducto. Iam uel hi ea phocipso laudari expectant. qua
si quinihil fallant. Sed hicc congaseme ipsos tamuera pnuntiant. Quasiuero ita graue apud hominesap
pareat peccatu. cui abeo pferatur quadmisit accusabali arguit. sedisud facunt bu. quimulta despe
ratione ea sensu doloriscarent. Nechominu uauerent nota. Sedcu fiducia quada quasi alena mappa
enunciant mala. Iam nihil horu facere uolo. neq; exdesperatione adconsuendu uenire. sed cum
spebona et p supbione indulgencie desperationis radice penitus excasa. Radicaut ÷ desperatio
nis signauia. et nisolu radix. sed et nutrpenitus ecmat. Na sicut fidei tu generat uneasecurit. Ita
et ignauia nisolu gignit exdesperatione. sed alia acsouet. Ex seme ipsis gignit. animant hec pare
et augescunt. cohibere quis harū absidat. Altera sinedubio interimit primā alteriusq. Vtā ergo male
copulata briga disiunge. et iugu eius confringe. Iugu aut dico animi iudiciu. in quo uelut iugo libra ut
et pendat humane. Ubi eni cogitatio animi recte consulerit. Ubi ex sunt rapit inpceps. Sednunc q d
dicam; ausculta. sepe accidit. ut ppenitentia a quis multa et magna correxerit. Int hec tam bona que p
penitentia correxit. ea peccata comiserit. Et hoc ÷ q maxime desperatione animo indicit. Quia inde
sibi dextruxisse q d edificauerat. Et com illos labore sinanit effudisse. et hec ÷ cogitatio. que p caput
anime pond desperationis inponit. Sed illud rursus oportet cogitari. p q d pessima et inimica ut nre
cogitatio ista pellat. Qui a illa bona que egim. et em dat o illa que ppenitentia a questa e. nisi fuisset.
Et uelut contrariu ponduspondere huic q d expectat nobis ad ducat ÷ obstaret. Nihil fuerit q
inp fundu nos malos decidere. phiberet. Ne aut. sic forusque dalorica iaculu graue et amaru inpmisit
usq; ad uitalia uisceru penetrare. Sed umle alis teli. maxima fregit exparte. Ceru ÷ eni q q d fert se
cu illuc plura opera bona et pluramala. Impfis penis habebit aliquid refrigerii. Qui aut bonorum
operu nihil. Malos aut seu multa copia defert. Quid eu maneat. necopus ÷ dicere. erit eni ubi sine
dubio con pensatio bonos operu malos q; Et uelut in statera posita utraq; pars que demerserit.
Illa sibi eos quo momentu uergitur operariu uindicaut. Siergo malos multitudo superauerit. operariu suum
p trahit ad gehennā. Sueromanora fuerint opera bonos. suma ut obsistent et repugnabunt mihi. Atque
operatores suu ad regione unusq; ex ipso ea gehenne confinio reuocibunt. Uerū hec. nia ex nro sensu
qua ex diuinis scripturaru ser momb; adfirmant. Sic eni scriptura p nuntiat dicens. Ipse reddit unicuiq;
secm opera eius. Non solu eni in gehenna supplicios. sed in regno celesti. multe erunt differentie. man
siones eni in q d multos est apud patre meu. et uere. Alia gloria solis et alia gloria lune. Itaquere amplius
admirandu sit. Ut ofender et q d ea in imminimi ratione et mensura pensabit. merito. et stellā in q d ab stel
la differt in claritate. Ut ploc ofendere et q a int singulos eos quinimo et ipsa sic differentia.
Hec igit omā scientes. nos subraham abo peribonis. neq; desperationi sobtenui. Dehinc nos atq;
ignauie concedam. Neq; si ad splendore solis ac lune. puenire npossum. Ea scelle not qua ut inse
rior dari tas contempnenda ÷ Tantu ÷ ut aliquanto ulu lucas ut ara meritoq; queam. Tantu ÷ ut qua

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Mo. Ind. 2° 759
Bl. 13

Bln. lat. fol. 759 . f. 47r

illum curr̃ ⁊ illum curr̃ ⁊ impl̃or equesc̃. salue curr̃ unus per illum excende se usq; ad nos. Longe enim eramus
a longe pegrinabam̃. Parue̅. ⁊ longe pegrinabam̃. a Languidi mouer eno s̃ po cerim̃. Medicaf uene ad egro cor̃
una pot̃ recta e. ad pegrinos. Saluum̃ a ipso ambulem̃ ipsi. hoc ⁊ credere. ⁊ ihc xp̃c. Quomodo ergo ⁊ xpi an.
qui s̃ solo nomine xpi ani. s̃ fide facta sec̃ uita. ⁊ p̃ quomodo ere dic ⁊ demones. p̃a ec demones ere dic ⁊. ec conc̃remes cic ⁊.
Sic hc̃ scripta ita. Quid potuer̃ plus credere demones. quã ut dicere ⁊. Sam̃ qui s̃ filius dei. Quod dixer demones.
hoc dic̃ e. petrus. Cui hs̃ querenti quis ea. quę illi dicer ent homines. respondeb̃ illi discipuli. Alii dicu ⁊ iohan
baptista. alii helyas. alii hieremiã. aut unus exp̃pheaꝝ. Et ille. Vos aut̃ quę me dicis se. ⁊ respondit petrus. et ait.
Tues xp̃s filius dei uiui. Et audiens dñs. Beatus es simon barIona. q̃ nr̃ reuelauit tibi caro et sanguis. sed pat̃ meus qui in celis est.
Quidem. quę laudes ps̃ecutus hanc fidem. Tues petrus. ⁊ sup hanc petram. edificabo ecclam meam. Quid est. sup hanc petram
edificabo ecclam meam. sup hanc fidem. sup id p dicta. tues filius dei uiui. Sup hanc petram inquid. fundabo ecclam meam.
Magna laus. Ergo dic̃ petrus. Tues xp̃s filius dei uiui. Et nunc ei demones. Sam̃ qui s̃ filius dei. sed dei. ⁊ Hoc petrus. hoc ei
demones. Eadem uerba. sed eadem. Et unde constat. q petrus hoc cũ dilectione dicebat. ⁊ q fides habuit ana. cũ dilectione nec
Demones aut̃. sine dilectione. Quomodo sine dilectione. ⁊ Hoc dicebat petrus. ut xpm amplecteret. ⁊ Hoc dicebat ⁊ demones.
ut xp̃m non se credere. ⁊ q q. ante quã dicere ⁊. Sam̃ qui s̃. tues filius dei. quid nob et tibi. dixer. Quid uenisti ante tempus
perdere nos. Aliud ergo. confiteri xpm. uere et pellat ic exp̃m. Et q ouidens q quomodo hoc dic̃. qui credit p petram quę dat fides
et p quomodo cumulat. Et q; frs̃ quemo hereticorũ dicere nob. et nos credim̃. Et de uenit de demonib; exemplũ ppositum. ⁊ negau
dixer s aduersa credentiũ. sed explorat ea facta nouercia. Videam̃ ergo quid ⁊ credere in xpo. Quid credere. ⁊ q ihc ipse est. xp̃s.
Seq̃t. Omnis qui credit q ihc s̃ tus xp̃s. ex deo natus est. Sed quid ⁊ credere aliud. ⁊ Et omnis qui diligit qui genuit. diligit eũ qui
⁊ genuit se. ab ipso. Iam fidei connumerat dilectionem. q sine dlectione. fides in anis est. cũ dilectione fides xpiani. sine dilectione
fides demonis. Qui aut̃ nec credit ⁊ pr nos est quã demones. q uis eto quis nihil credere in xpo. adhuc nec demones imitatur
credere in xpo. sed odire xpm. ⁊ Habe confessionem fidei in amore poene. p̃ter. in amore corone. p̃a ec illi puniri ante
bant. Adde huic fidei dilectionem. ut fiat fides qualem dic̃ ap̃s paulus. fides que p dilectionem operatur. Inuenisti xpianum
inuenisti ac inter sales. inuenisti ac angelorum. inuenisti mutã suspirante pegrinũ. adiungere illi. comes tuus est.
Curre ad illo. sed ne a tuo hoc est. Omis quid diligit qui genuit eu. diligit eũ qui genitus est. Abipso. Qui s genuit. pat. Qui s genit
filius. Qui ergo ait. Omis qui diligit patre. diligit filiũ. in hoc cognoscam̃. q diligim̃ filios dei. Quid est hoc frs̃. paulo ante desi
nodi dicebat. p̃ dei filii dei. Fecerunt s pacis se. xp̃s. contemplandũ nob. et dicat se. nob. Omis quere dic̃ q ihc s̃ xp̃s. ex deo nat
est. Et omis qui diligit qui genuit eu. idem patre. diligit eũ qui genitus est. ex ipso est. idem filiũ. dnm nr̃m ihm xpm. Et sequit. in hoc
cognoscamus s diligim̃ filios dei. Qua si dicat ur sic. in hac cognoscem̃. q diligim̃ filii dei. Filios dei dixe. qui filii dei paulo ante
dicebat. Qui a filii dei corp̃ sunt ei filii dei. Et ea ille caput. et os membra. unus est filius dei. Ergo qui diligit filios dei. filiũ dei diligit.
Et qui diligit filiũ dei. patrẽ diligit. nec potest quisquã diligere patrẽ. nisi diligat filiũ. ac qui diligit filiũ. dili
git filios dei. Quos filios dei. membra filii dei. Et diligendo fit ac ipse membrũ. ac fit p dilectionem incopage corporis xpi.
ac sic unus xp̃s amat se ipsũ. Cũ se enim unusquisq; amat membra. corpus amat. Et sic̃ aut̃ unum membrũ. compatiunt omnia mem
bra. Et sic̃ loquit ur unum membrũ. congaudet omnia membra. Et quid secutus ait. uos aut̃ estis corp̃ xpi. et membra.
Dicebat paulo ante de dilectione fraterna. ⁊ ait. Qui non diligit fratrem quem uidet. dm quem non uidet quomodo potest dili
gere. Nunc diligis fratrem. forte fratrem diligis. ac xpm̃ diligis. Quomodo. quando membrũ xpi diligis. cui ergo membra

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Ms. lat. 2075 4
Bl. 47r

cis meis sed uisero. Suscipe eam dne cande oblatione pro anima b; parentu meoru et amicoru meo communione in xpo
quiescentiu. ut consortio sco rum tuoru cum ppetua fruant eternitate. CP XII. CONFITENDA SUNT
PECCATA CORAM DO ANTEQUAM URAM OFFERATIS ORATIONEM
Confitebor tibi dne oia peccata mea que coram te feci ego et ego sed omnib; diebus uite meae. Dsque ea fac omnia
tua nosa oia peccata mea. indulge et misereremea q nimiu peccaui tibi. Unde quesoro dne. ut fiat mihi
fides firma in corde. Galea salutis in capite. Signu xpi in fronte. Verbu ueritatis in ore. Voluntas bona in mente.
Dilectio di in pectore. Precinctio castitatis in circuitu. Honestas in actione. Sobrietas. Inconsciencia. Humilitas. in
spe tate. Patientia. in tribulatione. Spes. in creatore. Perseuerantia. usq; in finem. Amor utq; ad xpm. Presta me
dno nro ihu xpo qui tecu uiuit et regnat cu spu scto p oia secula seculoru amen. CP XIII QUID ORANDUM
Spus sctus superueniet in te. SIT AMISSA PRO SACERDOTE QUANDO PETIT PRO SE ORARI.
et uirtus altissimi obumbret te. ecce ministret tibi. Memor sit dns sacrificiu tu. et holocaustu tu pinguet fiat.
Tribuat tibi dns secundu cor tuu. et omne petitione tua confirmet. Dne p nris peccatis acceptabile. et suscep
abile sacrificiu in conspectu tuo ::

SE9 SCI IOHIS EC MARCUM

IN ILLO TEMP Mis cro des rex et ternuit. iohannem ec umcrcum in
carcere. propter herodiadem uxorem philippi fratris sui. qua duxerat
eam. Dicebat enim iohannes herodi. non licet tibi habere uxorem fratris tui.
herodias aut insidiabatur illi. et uolebat occidere eum nec poterat.
herodes enim metuebat iohannem sciens eum uirum iustum et sctm. et custodie
batam. et audito eo multa faciebat. et libenter eum audiebat. Et cum dies
opportunus accidisset. herodes natali suo cenam fecit principibus et tribunis. et primis
galilee. Cumq; intrasset filia ipsius herodiadis et saltasset. et placuisset herodi
simulq; discumbentib; puella. ait regi. Pete me quod uis et dabo tibi.
et iurauit illi. quod quicquid petieris dabo tibi. Licet dimidium regni mei.
Quod cum audisset exiit. et ait matri sue. Quid petam. At illa dixit. Caput
iohannis baptiste. Illa ingressa statim cum festinatione ad regem. petiit dicens.
Uolo ut protinus des mihi in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex propter iusiurandu
et propter simul recumbentes. Noluit eam contristare. sed mittens spiculato
ri precepit ut afferret caput eius in disco. Et decollauit eum in carcere
et attulit caput eius in disco. et dedit illud puelle. et puella dedit illud matri sue.
Quod audito discipuli eius. uenerunt et tulerunt corpus eius. et posuerunt
illud in monumentum

STAATSBIBLIOTHEK
PREUSSISCHER KULTURBESITZ
BERLIN
Signatur: Mo. Lud. 10759
Bl. 27v

lucaſ iohanneſ· Inſecuncundo· iii· matheuſ marcuſ lucaſ·
Intertio iii· matheuſ· lucaſ· iohanneſ· Inquarto· iii· mathe
uſ· marcuſ· iohanneſ· Inquinto· duo· matheuſ· lucaſ· Inſexto
duo· matheuſ· marcuſ· Inſeptimo· duo· matheuſ· iohanneſ·
Inoctauo· duo· lucaſ· marcuſ· Innono· duo· lucaſ· iohanneſ·
Indecimo propria unuſquiſque quaenon habentur inaliſe
diderunt· ſinguliſ uero euangeliuſ· Abuno incipienſ uſq; ad
finem librorum diſparnumeruſ increſcit· Hicnigro colore
pſcriptuſ ſubſehabet· Aliumexminio· numerum diſcolorem·
quiaddecem uſq; procedenſ· indicat prior numeruſ inquoſit
canone requirenduſ· Cumigitur aperto codice uerbigra
tia illud ſiueillud capitulum ſcireuoluenſ cui canoniſ ſit· ſta
tim exſubiecto numero doceberiſ· Et recurrenſ ad principia
inquibuſ canonū eſt· diſtincta congrueſ· eodemq; ſtatim cano
ne extrahe· ſi ortaſ inuento· illum quem querebaſ numerum·
euſdem euangeliſte qui &ipſe exinſcriptione ſignatuſ inueni
es· Atq; eiuſmodi ceterorū tamtab; inſpectaſ quoſ numeroſ erigi
one habeant adnotabiſ· Et cū ſueriſ· recurrenſ aduolumina
ſingulorū· &ſinemora repetaſ numeroſ quoſ anteſignaueraſ·

Deutsche Staatsbibliothek Berlin/DDR
Handschriftenabt. / Literaturarchiv

Ms. Theol. lat. fol. 1, f. 2r

= Hand A

Aufnahme: Deutsche Staatsbibliothek Berlin

sepius indulgendum · xviiii· Similitudo derillo qui con
seruum suum propter centum denarios suffocat de eunu
chis. infantes nonesse arcendos abenedictione difficile
diuitem introire inregno caelorum · xx · Deprimis no
uissimos futuros. parabolam operariorum inuineam con
ductorū. depetitione filiorum zebedei & deprimis accubi
tus cene. deduobus cecis secus uiam curatis · xxi · De asina
& pullo eius deficu arefacta interrogatur de iohanne bap
tista . subiungens parabolam duorum filiorū inuineam
missorum · xxii · Parabolam de uinea & colonis qui inter
ficiunt adsemissos. parabola de his qui inuitati adnupta
s uenire contempnunt de denario caesaris · xxiii· De mu
liere que. vii· frs habuit . ihs temptatus a fariseis interro
gat cuius filius est xps · xxiiii · Increpans scribas dicens
uae uobis scribe & pharisei. increpatio ciuitatis de occasi
one prophetarum & lapidatione · xxv. Hierusalem hie
rusalem designis nouissimorum dierū de aduentu salua
toris de x. uirginibus de talentis de ouibus a dextris & he
dis a sinistris · xxvi · De iudeorū concilio de con ꝑhenden

Deutsche Staatsbibliothek Berlin/DDR
Handschriftenabt. / Literaturarchiv

Ms. Theol. lat. fol. 1, f. 4v

= Hand A

Mikrofilm: Deutsche Staatsbibliothek Berlin

nem uram seruetur. mox Serenī dixit Honora patrē tuum & matrē
tuā. Et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Vos autē
dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corban qđ est donū qđcumq: ex
me tibi profuerit. Et ultra nō dimittitis eū quicquā facere patri suo aut
matri. Rescindentes uerbum dī p traditionē uram quā tradidistis.
Et similia huiusmodi multa facitis. Et aduocans iterum turbā dice
bat illis. Audite me omnes & intellegite. Nihil est extra hominē in
troiens in eum qđ possit eum coinquinare. Sed quæ de homine p
cedunt illa sunt quæ coinquinant hominē. Si quis habet aures
audiendi audiat. Et cū introisset in domū a turba interrogabant
eū discipuli eius parabolam. Et ait illis. Sic & uos imprudentes
estis. nō intellegitis. quia omne extrinsecus introiens in hominē non
potest eum cōmunicare. q non introit in cor eius. sed in uentrem
& in secessum exit purgans omnes escas. Dicebat autē. Quō de ho
mine exeunt illa cōmunicant hominē. Ab intus enī de corde
hominū cogitationes malæ p cedunt. Adulteria. fornicationes
homicidia. furta. auaritia. nequitiæ dolus. impudicitia. oculus
malus. blasphemiæ. superbia. stultitia. Omnia haec mala ab intus
p cedunt & cōmunicant hominem. CAP VII.

Et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis. Et ingressus in
domum neminem uoluit scire & non potuit latere. Mulier enim statim

Deutsche Staatsbibliothek Berlin/DDR
Handschriftenabt. / Literaturarchiv

Ms. Theol. lat. fol. 1, f. 53v

= Hand C

Aufnahme: Deutsche Staatsbibliothek Berlin

sate. & aperietur uobis. Omnis enim qui petit accipit. &
qui querit inuenit. & pulsanti aperietur. Quis autem ex
uobis patrem petit panem. numquid lapidem dabit illi.
aut piscem. numquid pro pisce serpentem dabit illi. aut
si petierit ouum. numquid porriget illi scorpionem. si er
go uos cum sitis mali. nostis bona data dare filiis uris. quan
to magis pater uester de celo dabit spm bonum. petentibus
se. Et erat eiciens demonium. & illud erat mutum. Et cū
eiecisset demonium. locutus est mutus. & admirate sunt
turbe. Quidam autem ex eis dixerunt. In beelzebub prin
cipe demoniorum. eicit demonia. Et alii tentantes. sig
num de celo querebant ab eo. Ipse autem ut uidit cogitationes
eorum. dixit eis. Omne regnum in seipsum diuisum desola
bitur. & domus super domum cadet. Si autem & satanas in
seipsum diuisus est. quomodo stabit regnum ipsius. quia dici
tis in beelzebub eicere me demonia. si autem ego in beelzebub
eicio demonia. filii uri in quo eiciunt. ideo ipsi iudices uri
erunt. Porro si in digito dei eicio demonia. profecto puenit
in uos regnum dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum.

Deutsche Staatsbibliothek Berlin/DDR
Handschriftenabt. / Literaturarchiv

Ms. Theol. lat. fol. 1, f. 83r

= Hand D

Aufnahme: Deutsche Staatsbibliothek Berlin

ordinatio. ideo &per singula anobis non exponitur ut sci
enti a desiderio conlocata &quaerentibus fructus laboris
&do magisterii doctrina feruetur. Explicit argumentu.

INCIPIUNT CAPITULA EIUS DEM :.

I. Pharisaeorum leuitae interrogant iohannem. iohannis ihm
uidens agnum dī dicit inuenimus messiam. / II. Ihs ad cae
nam de aqua uinum facit. de templo nummularios eicit.
soluite hoc templum dicens. nicodemo loquitur de bapti
mo &de alio mutas. / III. Ihs in iudaea baptizat &iohan
nis non me quique dicat, xpm crescere. se aut minorari.
IIII. Ihs autem cū muliere samaritana loquitur. prophetam in
patria sua sine honore esse dicit. reguli filium a morte
resuscitat. / V. Apud natatoriam bethsaidam triginta
octo annorum infirmitatem hominis sanat ac dicit scru
tamini scripturas. &si crederetis moysi crederetis forsitan
&mihi. / VI. De quinque panibus &duobus piscibus &
quod eum regem facere uoluerunt ihs supra mare ambu
lat &de manna &de pane caelesti loquitur. ac recedenti
bus a deo discipulis unum ex duodecim diabolum dicit.
VII. Scheno phenia ihs medio die festo ascendens in templum

Deutsche Staatsbibliothek Berlin/DDR
Handschriftenabt. / Literaturarchiv

Ms. Theol. lat. fol. 1, f. 100 v

= Hand A

Aufnahme: Deutsche Staatsbibliothek Berlin

Blu. theol. lat. fol. 18, f. 14r

INCIP ARGVMENTV SĒD MATHEVM.

MAtheus ex iudea · sicut in ordine primus ponitur · ita euangl̄m in iudea primus scripsit · cuius uocatio ad dm̄ expublicanis actab̄ fuit · duorū in generatione xp̄i principia sumens · uniuscuiusq; prima cr̄ucifixio in carne · alterius cuius scdm cor · electio fuit · et exutrisq; inpatrib̄ xp̄c · Sicq; quaterdenario numero triformiter posito · principiū acredendi fide in electionis t̄epus porrigens · et ex electione usq; in transmigrationis die · atq; a transmigrationis die usq; in xp̄m definiens · decursa aduentus dm̄i ostendit generationē · ut et numero saluū faciens et t̄epori · et se qđ ēet ostendere · et dī in se opus monstrans · et ea inhis quorū genus posuit · xp̄i operatus a principio testimoniū n̄ negaret · Quarum omniū rerū · t̄ep̄ · ordo numerus · dispositio · ut ratio · qđ fida necessariū ē · ds xp̄c ē · qui fact̄ ē ex mulier · factus sub lege · nat̄ ex uirgine · passus in carne · oīa in cruce fixit · ut triūphans ea in semetipso · resurgens in corpore · et patris nom̄ in patrib̄ filio · et filii nom̄ patri restituens in filius · sine principio sine fine · ostendens unū se cū patre ēe · quia un̄ ē · in quo euangelio utile ē desiderantib̄ dm̄ · sic prima ut media ut p̄fecta cognoscere · ut et uocatio nē apti · et opus euangelii · et dilectionē dī in carne nascentis · p̄ uniuersa

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 251.629

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

INCIP̃ ARGVMENTV SĪ D MAT hEVM.

Matheus ex iudea. sicut in ordine primus ponitur. ita euangl̃m in iudea primus scripsit. cuius uocatio ad dm̃ expublicanis actib. fuit. duorū in generatione xp̃i principia sumens. uniuscuius prima circūcisio in carne. alterius cuius scd̃m cor. electio fuit. et exutrisq; inpatrib. xp̃c. Sicq; quaternario numero triformiter posito. principiū acredendi fide in electionis tēpus porrigens. et ex electione usq; in transmigrationis die dirigens. atq; a transmigrationis die usq; in xp̃m definiens. decursa aduentus dñi ostendit generationē. ut et numero sanus faciens et tēpori. et se qđ ēet ostenderet. et dī in se opus monstrans. eaq; in his quorū genus posuit. xp̃i operatus a principio testimoniū n̄ negaret. Quarum omniū rerū. tēp̃. ordo numerus. dispositio. ut ratio. qđ fides necessariū ē. ds xp̃c ē. qui fact̃ ē ex mulier. factus sub lege. nat̃ ex uirgine. passus in carne. oīa in cruce fixit. ut triūphans ea in semetipso. resurgens in corpore. et patris nom̃ in patrib. filio. et filii nom̃ patri restituens in filius. sine principio sine fine. ostendens unū se cū patre ēe. quia un̄ ē. in quo euangelio utile ē desiderantib. dñm. sic prima ut media ut p̃fecta cognoscere. ut et uocatio nē apti. et opus euangelii. et dilectionē dī in carne nascentis. p̃ uniuersa

Bln. StB. Ham. lat. fol. 18. f. 14r

BILDARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

251629

Scriptorium 7 (1953)
Jammers

Pl. 26. — *a*) Dusseldorf, ms D. 1, f. 126v (voir p. 235-259).
b) Dusseldorf, ms D. 2, miniature (voir p. 235-259).

Pl. 27. -

Bln. theol. lat fol. 192 Fragm.?
s. „Freudenst." S. 42 Nr. 34

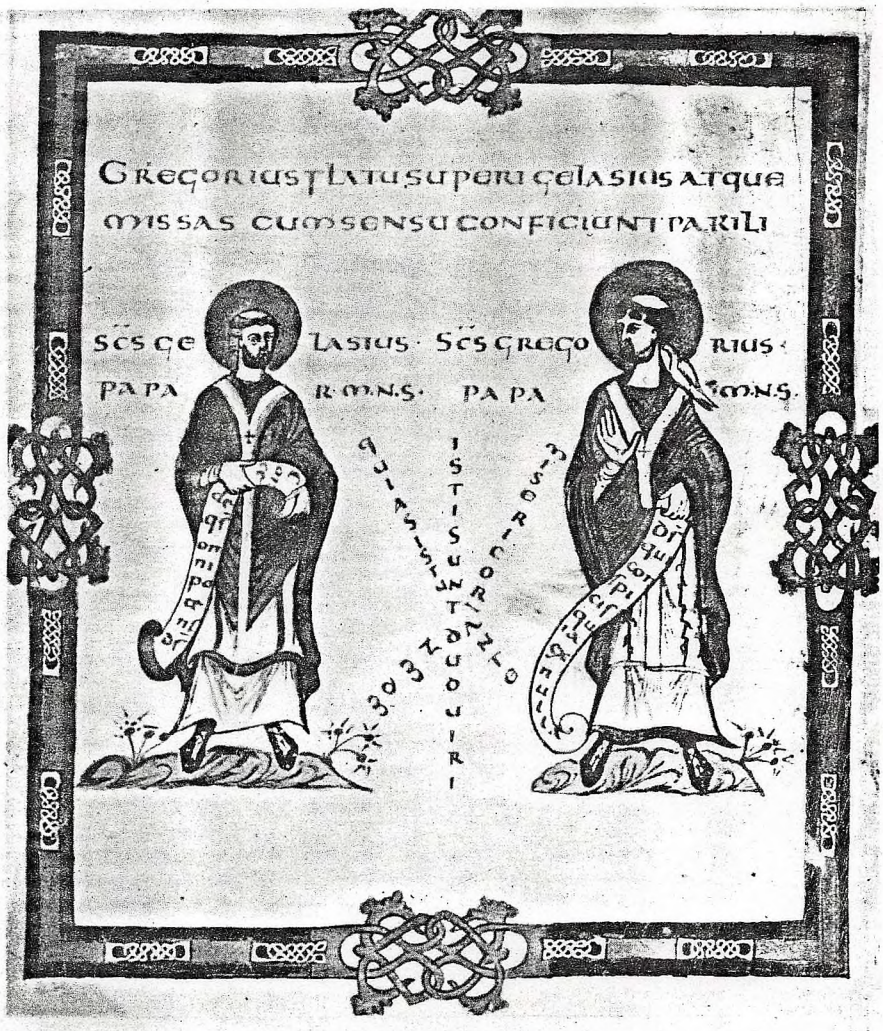

a

b

PL. 26. — *a*) Dusseldorf, ms D. 1, f. 126v (voir p. 235-259).
b) ~~Dusseldorf, ms D. 2,~~ miniature (voir p. 235-259).

Ben. theol. lat. fol. 92 fragm.?

PL. 27.

Blu. theol. Lat. fol. 336.
f. 8r
linke Sp.

fidentes; Exurite uos et confundemini. Accin
gite lumbos uros super ubera. plangite super
regione desiderabili. super uinea fertili., Super
humum populi mei spinę et uepres ascendet.
quanto magis super omes domos gaudii ciuita
tis exultantis. Domus enim dimissa est. mul
titudo urbis relicta ē, tenebrę et palpatio fac
tę sunt super speluncas. usq. in ęternum., Gau
dium onagrorum pascua gregum. donec
effundatur sup nos spūs de excelso., Et erit de
sertum in chermel. et chermel insaltum repu
tabitur; Et habitabit in solitudine iudicium.
et iustitia in chermel sedebit. et erit opus ius
titię pax. et cultus iustitię silentiū. et securitas
usq. in sempiternū., Et sedebit pplus mis inpul
chritudine pacis. et in tabernaculis fiducię. &
in requie opulenta., Grando autē in descensio
ne saltus. et humilitate humiliabitur ciuitas.,
Beati qui seminatis sup omes aquas. immit
tentes pedem bouis et asini., Uę qui prędaris. XXXIII
nonne et ipse prędaberis. et qui spernis. non
ne et ipse spernēris. Cum consummaueris
depredationē depredaberis. cum fatigatus
desieris contępnere. contępnēris; Dne mise
rere nri. te enim expectauimus. esto brachi
um nrm in mane. et salus nra in tępore tribu
lationis; A uoce angeli fugierunt populi.
et ab exultatione tua dispersę sunt gentes.,
Et congregabuntur spolia usa sicut colligit
bruchus. uelut cū fossę plenę fuerint deco.,
Magnificatus ē dns quo habitabit in excel
so. implebit sion iudicio et iustitia: et erit
fides in temporibus suis., Diuitię salutis sa
pientia et scientia: timor dni ipse est thesau
rus eius; Ecce uidentes clamabunt foris an
geli pacis. amare flebunt., Dissipatę sunt
uię cessauit transiens per semitam. irritū

LIOTHEK
ULTURBESITZ
N
Lat. fol. 336,
(obere Hälfte)

Blu. theol. lat. fol. 336

deuorante. aut quis habitabit exuobis cum ardoribus sempiternis. Qui ambulat iniusticias et loquitur ueritatē. qui spernit auariciam excalumniā. et excutit mānus suas abomni munere. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinem. et claudit oculos suos ne uideat malum; iste in excelsis habitabit. munimenta saxorum sublimitas eius. panis ei datus est. aquę eius fideles sunt. Regem in decore suo uidebunt. oculi eius cernent terram delonge. cor tuū meditabitur timorem. Ubi ē littera tus. ubi legis uerba ponderans. ubi doctor paruulorum. populum imprudentem non uidebis. populum alti sermonis. ita. ut non possis intelligere disertitudinem linguę eius. in quo nulla est sapientia. Respice sion ciuitatem sollemnitatis nr̄ę. oculi tui uidebunt hierusalem. habitationem opulentam. tabernaculum quod nequaquā transferri poterit. nec auferentur claui eius in sempiternum. et om̄s funiculi eius n̄ rumpentur. quia solummodo ibi magnificus dn̄s n̄r; Locus fluuiorum riui latissimi et patentes. non transibit per eum nauis rémigum. neq. transiens magna transgredietur pereum. Dn̄s enim iudex noster. dn̄s legifer noster. dn̄s rex noster. ipse saluabit nos; Laxati sunt funiculi tui. et non preualebunt. Sic erit malus tuus. ut dilatare signum non queas; Tunc diuidentur spolia predarū multarum. claudi dimpient predam. nec dicet uicinus elangui; Populus qui habitat in ea. auferetur ab eo iniquitas. Ac XXXIIII.
cedite gentes et audite. et populi attendite; Audiat terra et plenitudo eius. orbis

STAATSBIB
PREUSSISCH
BERL
Signatur: Ms. theol
fol.

p cussi hos uros. disciplinā nō recepert; deuo
rabit gladius ur pphetas uros. quasi leo uasta
tor generatio ura; uidete uerbū dnī, hū qd
solitudo factus sum isrl. aut tra serotina.
Quare ergo dixit populus meus. recessimus.
non ueniamus ultra adte. nuqd obliuiscet
uirgo ornamenti sui. sponsa pectoralis fascię
suę. pplus uero meus oblitus ē mei. dieb; in
numeris. Quid niteris bonam ostendere
uiam tuam ad quęrendam dilectionem. Sācta
quę insuperet malicias tuas. docuisti uias tuas.
& in malis tuis inuentus ē sanguis animarū
pauperū et innocentiū. Non infossis inueni
eos. sed in omnibus quę supra memoraui.,
et dixisti., absq; peccato et innocens ego
sum. & propterea auertatur furor tuus ame.,
Ecce ego iudicio contendā tecū. eo quod di
xeris non peccaui. quia uilis est facta; mimis.
teranis uias tuas. & ab egypto confunderis
sicut confusa es ab assur. Nā et abista egredieris.
& manus tuæ erunt sup caput tuū. quoniā
obtruit dns fidentiā tuā. et nihil habebis
psperū. Vulgo dr. si dimiserit uir uxorem
suā. & recedens ab eā duxerit uirū alterū.
numqd reuertetur adeā ultra. Nūquid pol
luta et ēaminata erit mulier illa. Tu autem
fornicata es cū amatorib;. multis. tamē reuer
tere adme dicit dns. Leua oculos tuos in direc
tum. et uide ubi nō pstrata sis. in uiis sedebas.
expectans eos quasi latro insolitudine. &
polluisti terrā in fornicationib; tuis. & in
malicia tua; Quā obrem phibite stellę plu
uiarum. et serotinus ymber nō fuit; frons mu
lieris meretricis facta ē tibi. noluisti erubes
cere. Ego saltē amodo uocame pat meus. dux
uirginitatis męę tuę; Nūqd iraseris inppetuū.
aut pseuerabis in finē. Ecce locuta es. & feciśti
mala. & potuisti; Et dixit dns adme in dieb;
osie regis; Nūqd uidisti quę fecerit auersatrix

Bln. theol. Lat. fol. 336, f. 19r Linke Sp.

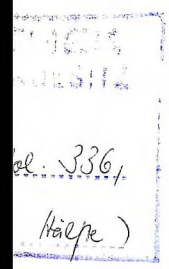

aīt dñs; Et dixit dñs ad me, Iustificauit anima
sua auersatrix isrl. comparatione puaricatri
cis iuda; Vade et clama sermones istos contra
aquilonē et dices; Reuertere auersatrix isrl
aīt dñs. et nō auertā faciē meā a uobis. quia
sc̄s ego sum aīt dñs. et non irascar in perpetu
um. tamen scito iniquitatē tuam. quia in
dnm dm tuum preuaricata es. et dispersis
ti uias tuas alienis. sub omni ligno frondoso.
et uocem meam non audisti. aīt dñs. Con
tamini filii reuertentes dicit dñs. quia ego
uir uester. et adsumam unum de ciuitate.
et duos de cognatione. et introducā uos
in sion. et dabo uobis pastores iuxta cor meū.
et pascent uos scientia et doctrina; Cumq;
multiplicati fuerritis et creueritis in tra in
diebus illis aīt dñs. non dicent ultra arca tes
tamti dni. neq; ascendet sup cor. neq; recor
dabunt illius. nec uisitabit nec fiet ultra.;
In tempore illo uocabunt hierlm solium dni.
et congregabunt ad eā oēs gentes in nomine
dni in hierlm. et non ambulabunt pt puitatē
cordis sui pessimi; In diebus illis ibit domus
iuda ad domū isrl. et uenient simul de tra
aquilonis. quā dedi patribus uris. Ego autē
dixi, quomodo ponā te in filiis. et tribuā
tibi tram desiderabilē hereditatē pclaram
exercituum gentiū. et dixi. Patrē uocabis
me. et pt me non cessabis. sp quomodo si con
tempnat mulier amatorē suū. sic contempsit
me domus isrl dicit dñs. Vox in uiis audita
ē. ploratus et ululatus filiorum isrl. quoniā
iniquā fecerunt uiā suā. obliti sunt dī sui.
Conuertimini filii reuertentes. et sanabo aue
siones uras. Ecce nos uenimus ad te. Tu enī
es dns ds nr. uere mendaces erant colles. mul
titudo montium. Vere in dno dō nro salus
isrl. confusio comedit laborem patrū nrorū
ab adolescentia nra. greges eorū. et armenta

19

Bln. theol. lat. fol. 336

ingredi

STAATSBIBLIO
PREUSSISCHER KULTU
BERLIN
Signatur: Ms. theol. lat. q
fol. 19r (obe

Blu. Hevel. Kal. fol. 336, fol. 31r

cunctis diebus nr̃is. Nos et mulieres nr̃æ
filii et filiæ nr̃æ. et nõ ædificaremus domus
ad habitaculum. et uineam et agrum et se
mẽ non habuimus. ⁊ habitauimus in
tabernaculis et obedientes fuimus iuxta
omnia quæ p̃cepit nobis ionadab pat̃ nr̃. ⁊
Cum autem ascendisset nabuchodonosor
rex babylonis ad terram nr̃am dximus; uenite. et ĩgrediamur hierlm a facie exercitus
syriæ. et mansimus in hierlm; Et factum
est uerbum dn̄i ad hieremiam dicens; Hec
dicit dn̄s exercituum d̃s isr̃l; Vade et dic
uiris iuda et habitatoribus hierlm; Num
quid non recipietis disciplinam ut obedia
tis uerbis meis dicit dn̄s. q̃ualuerunt ser
mones ionadab filii rechab quos p̃cepit
filiis suis ut non biberent uinum et non
biberunt usq; ad hanc diem. quia obedi
erunt præcepto patris sui; Ego aut̃ locu
tus sum ad uos de mane consurgens et lo
quens. et non obedistis mihi. misiq; ad uos om
nes seruos meos p̃phas consurgens dilu
culo mittens q. et dicens. Conuertimini
unusquisq; a uia sua pessima. et bona
facite studia ur̃a. et nolite sequi deos ali
enos. neq; colatis eos. et habitabitis in ter̃a
quã dedi uobis et patribus ur̃is. et nonn

iuda uniuersa mala quæ ego cogito facere
eis. Reuertatur unusquisq; a uia sua pessima
et p̃pitius ero iniquitati et peccato eorum. ⁊
Vocauit g̃ hieremias baruch filium neriæ. et scrip
sit baruch ex ore hieremiæ oms sermones dn̄i
quos locut̃ ẽ ad eum in uolumine libri; et p̃
cepit hieremias baruch dicens; Ego clau
sus sum nec ualeo ingredi domũ dn̄i. ingre
dere g̃ tu et lege de uolumine in quo scripsis
ti ex ore meo uerba dn̄i audiente p̃plo in do
mo dn̄i in die ieunii. insup et audiente uni
uerso iuda qui uenerunt de ciuitatibus suis
legesi. si forte cadat oratio eorũ in conspec
tu dn̄i. et reuertat̃ unusquisq; a uia sua pessima.
quõ magn̄ furor et indignatio quã locut̃ ẽ
dn̄s aduersus p̃plm hunc; Et fecit baruch
filius neriæ iuxta omnia quæ p̃ceperat ei hie
remias p̃pha. legens ex uolumine sermones dn̄i
in domo dn̄i; Factũ ẽ in anno quinto ioachim
filii iosiæ regis iudæ in mẽse nono p̃dicauerunt
ieunium in conspectu dn̄i omi p̃plo in hierlm.
et uniuersæ multitudini quæ ẽ fluxerant de ci
uitatibus iuda in hierlm. legit q̃ baruch ex uo
lumine sermones hieremiæ in domo dn̄i. in ga
zophilatio gamariæ filii safan scribe in uesti
bulo superiori. in introitu portæ noue dom̃ dn̄i.
audiente omni p̃plo; Cũq; audisset micheas

Jede Reproduktion ist nur nach schriftlicher Genehmigung erlaubt; Reproduktionen für kommerzielle Zwecke sind honorarpflichtig.

Creditline:
Berlin (West), Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Handschriftenabteilung
Foto:

Signatur:
ms. theol. lat. 20 336,
31r

Bln. theol. lat. fol. 336, f. 35ª linke Sp.

rotarū illius; Non respexerunt patres filios manibus dissolutis; paduentu diei inquo uastabunt oēs philistim ⁊ dissipabit tyrū et sydon. Cū oīb reliquis auxiliis suis; De populat ē enim dñs palestinos reliquias in sule capadocię; Venit caluitiū sup gazā con ticuit ascalon. et reliquie uallis earū; usq; q̄ cideris. O mucro dñi. usq; q̄ nō requiescis. ingredere uaginā tuā refrigerare et sile; quomodo q̄ escet. cū dñs p̄cepit ei aduersū ascalonē et ad uersus maritimas ei regiones ibiq; dixerit illi.

xlviij Hęc dicit dñs exercituū dēs israēl; uę sup nabo quō uastata ē. et confusa; Capta ē cariathaim. con fusa ē fortis et tremuit. non ē ultra exultatio in moab; contra esebon cogitauerunt malum. uenite et disperdam eam de gente; ergo silens conticescens equitur q; te gladius; Uox clamo ris de oronaim uastās et contricio et contradic tio magna; Contrita ē moab annunciate clamore ē páruuli ei; p ascensum enī luith plo rans ascendit in fletu quō in descensu oronaim hostes ululatū contritionis audierunt; fugite sal uate animas uras. et eritis quasi myrice in de serto; p eo enī q̄ habuisti fiduciam in munī tionib tuis et in thesauris tuis. tu quoq; ca pieris et ibit chamos in transmigrationē. Sacerdotes ei et principes eius simul. et ue niet p̄do ad omē urbem. et urbs nulla sal uabit ē. et p ibit uallis ⁊ dissipabunt ē cāpes tria. quō dixit dñs. date flore ē moab quia florens egredie ē. et ciuitates ei deserte erunt et inhabitabiles; Maledictus qui facit op dñi fraudulenter. et maledictus qui p hibet gladiū suum a sanguine; fertilis fuit moab ab adulescentia sua. et requieuit in fecibus suis. nec transfusus ē de uase in uas. et in trans migrationem non abit. id circo p mansit gustus eius in eo. ⁊ odor ei nō ē immutatus;

336

Bln. theol. lat. fol. 336

fracta ē uirga fortis baculus gloriosus. des
cende de gla et sede insitu habitatio filię
dibon. quō uastator moab ascendet adte.
et dissipabit munitiones tuas. in uia sta.
et prospice habitatio haroer. interroga
fugientem. et eum qui uastat dic quid ac
cidit. confusus est moab. quō uictus est.
ululate et clamate annuntiate in arnon.
quō uastata est moab. et iudicium ue
nit ad terram campestrem super elon et
sup iaesa. et sup mefath et sup dibon. et sup
nabo. et sup deblathaim. et sup cariathaim.
et sup betgamul. et sup bethmaon et sup ca
rioth. et sup bosra. et sup oīs habitatores trę
moab. quę longe et quę ppe ft. abscisiū ē cor
nu moab. ī brachiū eī ctritū ē ait dns. inebri
ate eū quō ctra dnm erect ē. et alludet manū
moab in uomitu suo. et erit in derisū etiā ipse.
fuit enī i derisū ē isrl. qsi inter fures reperisset eū.
ppter uba g tua que ad ū sū illū locut ē captiue
duceris. relinquite ciuitates et habitate
in petra habitatores moab. et estote quasi
colūba nidificans in summo ore foraminis.
audiuim superbiā moab superbus ē ualde.
sublimitatē eī et arrogantiā et superbiam
et altitudinē cordis illius. ego scio ait dns.
iactantiā eī. et q nō sit iuxta eā uirt eī. nec
iuxta quod poterat conata sit facere. ideo sup
moab ieulabo. et ad moab uniuersam cla
mabo aduiros muri fictili lamentantes. de
planctu iazer plorabo tibi uinea sobema.
propagines tuę transierunt mare. usq
ad mare iazer putuerunt. sup messē tuā
et uindemiā tuā pdo irruit. ablata est lęti
cia et exultatio de carmelo et de terra mo
ab. et uinū de torcularibus sustuli. Hequa
quam calcator uuę solitum celeuma
cantabit. de clamore esebon usq eleale

STAATSBIBLIOTH
PREUSSISCHER KULTURB
BERLIN
Signatur: Ms. theol. lat. fol
fol. 35 (olim Kal

Blu. Theol. Lat. fol. 336, f. 41ra linke Sp.

CXVI De sacra mo sabbati & neomeniae. dnm

CXVII Quē admodū inqrat pplis intēplū adorare

CXVIII d euoluntaria holocaustō. & salutare sacerdos.

CXVIIII Sacerdotē de sua hereditate. dimittere filius

hereditatē. & nihil tollere de hereditate ppli.

CXX Locus ubi sacerdotes coquent sacrificia.

CXXI Locus scōrū cocorū coquentiū populi.

CXXII De aquis multis sibi ostensis. quę pcedunt de

aede dnī. & descenderint in galeā & arabi

am & usq; admare.

CXXIII De aqua baptismi significantē. pte ist.

CXXIIII Determino terre quaquā hereditate acce

EXPLICIUNT CAPITULA.

INCIPIT LIBER HIEZECHIELIS PROPHETE.

ET FACTUM EST IN TRICESIMO ANNO IN QUARTO IN QUINTA

MENSIS · CUM ESSEM IN MEDIO captiuorū iuxta fluuiū chobar· aperti sunt celi· & uidi uisiones dī· in quinta mensis· ipse ē annus quintus transmigrationis regis io achim; factū ē uerbū dnī ad hiezechielē filiū buzi sacerdotē in terra chaldeorū· iuxta flumē cobar· Et facta ē super eū ibi manus dnī; Et uidi· & ecce uentus turbinis ueniebat ab aquilone· nubes magna· & ignis involuens· & splendor in circuitu ei· & de medio ei quasi species electri· id ē de medio ignis; Et in medio ei similitudo quatuor animaliū· Et hic aspectus eorū· similitudo hominis in eis· Et quatuor facies uni· & quatuor pennę uni· Et pedes eorū pedes recti· & planta pedis eorū quasi planta pedis vituli· & scintillę quasi aspectus eris candentis· & manus hominis sub pennis eorū in quatuor partibus; Et fa

Bln. theol. lat. fol. 336

quasi carbonũ ignis ardentiũ · & quasi aspectus
lampadarũ: Hec erat uisio discurrens in medio
animaliũ · splendor ignis · & de igne fulgur
egrediens; & animalia ibant & reuertebantur
in similitudinẽ fulgoris coruscantis; Cũq;
aspicerẽ animalia · apparuit rota una superiꝰ
iuxta animalia habentia quatuor facies; Et
aspectus rotarũ & opus earũ quasi uisio maris ·
& una similitudo ipsarũ quatuor · & aspectus
earũ & opera quasi sit rota in medio rotæ;
Per quatuor partes earũ eunteꝫ ibant · & nõ re
uertebantur cũ ambularent; Statura quoq;
erat rotis & altitudo · & horribilis aspectus · &
totũ corpus plenũ oculis in circuitu ipsarũ
quatuor; Cũq; ambularent animalia ambu
labant pariter & rotæ iuxta ea · Et cũ eleua
rentur animalia de terra · eleuabantur simul
& rotæ; Quo cũq; ibat spiritus illuc eunteꝫ spũ & rotæ
pariter eleuabantur sequentes eũ · Spiritus enim unæ
erat in rotis · Cũ euntib; ibant · & cũ stantib;
stabant · & cũ eleuatis a terra pariter eleua
bantur & rotæ sequentes ea · quia spiritus unæ erat
in rotis; Et similitudo sup capita animali ũ
firmamenti quasi aspectus christalli horri
bilis · & extenta sup capita eorũ desup · Sub fir
mamento aut pennæ eorũ recte unaquæ altera ad
alteram · Unũ quodq; duab; alis uelabat corpa
suũ · & alteram similiter uelabat · Et audiebã
sonũ alarũ quasi sonũ aquarũ multarũ quasi
sonũ sublimis dei · Cũ ambularent quasi sonus
erat multitudinis · ut sonus castrorũ · cũq; sta
rent demittebant pennas eorũ · Nã cũ fieret
uox sup firmamentũ quod erat sup caput
eorũ · stabant · & cũ mittebant alas suas · &
sup firmamentũ quod erat imminens capiti
eorũ · quasi aspectus lapidis saphiri · simili
tudo throni · & sup similitudinẽ throni ·

STAATSBIBLIOTH
PREUSSISCHER KULTURB
BERLIN
Signatur: Ms. theol. lat. fol
fol. 41r Colere Höl

D ieb; duo milia. cce.xxii.

D e interpratione arietis ibirci.

V bi angls loquit ad danielē de lxx ebdomas.

D e dnō xpō.

V bi ieunauit daniel. iii. ebdomadas dieꝝ iuidit angłm.

D e regib; psarū pdixit angls danieli.

D e rege qse extollet ꝟra dnm eū am xpō.

D e resurrectione mortuorū iustorū ⁊ iniustorū.

D e duob; presbiteris qui concupierunt susannam
uiolare.

V bi suscitauit dns spm sem i danielē ⁊ liberauit susannā
a morte.

V bi daniel euertit bel ⁊ templū eius destruxit.

V bi daniel occidit draconē ⁊ missus ē in lacū leonū
attulit prandiū et abbacuc ꝓpheta.

EXPLICIUNT CAPITULA.

INCIPIT LIBER DANIELIS. ē.

.ii.

ANNO TERCIO REGNI IOACHIM REGIS IUDÆ VENIT NABUCHODONOSOR REX BABILONIS IHERUSALEM. ET OBsedit eam. et tradidit dns in manu eius Ioachim regem iudę. et partem uasorum domus dī. et asportauit ea in terram sennaar. in domū dī sui. et uasa intulit in domū thesauri dī sui; Erat aut rex assanaz ꝓpositus eunuchorū suorū. Ut introduceret de filiis israł ⁊ de semine regio ⁊ tyrannorū pueros in quib; nulla eet macula decoros forma ⁊ eruditos omi sapientia. Cautos scientia ⁊ doctos disciplina. et qui possent stare in palatio regis. Ut doceret

Ben. Theol. lat. fol. 336. f. 58ra linke Sp.

THESIS
ADEST2

(fol. 336.)

(see Heyse)

meū regi; Et dixit daniel ad malasar. quē ōstituerat princeps eunuchorū sup danielē anna
niā. misaelē. et azariā, Tempta nos obsecro seruos
tuos diebus decē. et dent nob legumina ad uesc
endū. et aqua ad bibendū. et ꝛ̄ plare uultus
nr̄os. et uultus puerorū qui uescunt̄ cibo regio.
et sicut uideris facies cū seruis tuis; Qui audi
to sermone hmuscemodi tempauit eos diebus
decē, Post dies aut̄ decē apparuer̄t uultus
eorū meliores et corpulentiores oīb. pueris
qui uescebant̄ cibo regio, Porro malasar tollebat
cibaria eorū. et potus eorū dabatq, eis legumina;
Pueris aut his dedit d̄s scientiā et disciplinā in om
ni libro et sapientia. Danieli aut intellegentiā
omīm uisionū et somniorū, Opletis itaq
diebus. post quos dixerat rex ut introducerent̄.
introduxit eos pp̄ositus eunuchorū in conspectu
nabuchodonosor, Cūq, locut̄ fuisset rex cū
eis inuenti sunt in uniuersis tales ut daniel. anna
nias. misael. et azarias. et steterūt in conspectu
nabuchodonosor. Et omnē libū sapientie et intel
lectus q̄s sciscitat̄ ē ab eis rex inuenit in eis decuplū
sup cunctos ariolos et magos. qui erant in uniuer
so regno eius, Fuit aut daniel usq, ad annū
primū cyri regis. In anno. ii. regni nabucho
donosor. uidit nabuchodonosor somnū et ecstasim
ē spūs ei. et somnū ei fugit abeo. Precepit aut rex. ut uoca
rent̄ ariolos et magos et maleficos et chaldeos. ut in
dicarent regi somnia sua; Qui cū uenissent et stetissent coram rege.
dixit ad eos rex; Vidi somnū et mente confusus
ignoro quid uiderim; Responderūt q
chaldei regi syrie. Rex in sempiternū uiue.
Die somnium seruis tuis. et interpretationē eius indica

Bln. theol. lat. fol. 336, f. 58r rechte Sp.

STAATSBIBLIO
PREUSSISCHER KUL
BERLIN
Signalur: Ms. theol. la
fol. 58r (

tuit eum. pater inquã tuus o rex. Quia spũs
amplior ⁊ prudentia intellegentiaq; ĩtpta
tio somniorũ. ⁊ ostensio secretorũ. ac solutio
lẽgatorũ inuente sũt in eo. hoc ẽ in daniele cui
rex posuit nomẽ baltasar; nunc itaq; daniel
uocet̃. ⁊ ĩtpẽtationẽ narrabit. Igit introduc
tus ẽ daniel corã rege; Adquẽ pfatus rex ait;
Tues daniel de filiis captiuitatis iudeę quã ad
duxit rex pat̃ mẽ de iudea. audiui de te qm̃
spm̃ deorũ habeas. ⁊ scientia intellegentiaq;
ac sapientia amplior es inuente sint in te.
Et nunc introgressi sũt in aspectu meo sapi
entes magi ut scripturã hanc legerent. ⁊
ĩtpẽtationẽ ei indicarent mihi. ⁊ nequi
uerũt sensũ sermonis hui edicere, Porro ego
audiui de te. qd possis obscura ĩtpẽtari. ⁊
ligata dissoluere, Si ergo uales scripturã
legere. ⁊ ĩtpẽtationẽ ei indicare m. pur
pura uesti eris. ⁊ torquẽ aureũ circa collũ
tuũ habebis. ⁊ tercius in regno meo princeps
eris, Adquẽ respondens daniel ait coram
rege; munera tua sint tibi. ⁊ dona tua de
mus alteri da. Scripturã aut̃ legã tibi rex.
⁊ ĩtpẽtationẽ ostendã tibi o rex. Dns altissi
mus regnũ ⁊ magnificentiã gtam ⁊ honorẽ
dedit nabuchodonosor patri tuo. ⁊ ppter
magnificentiã quã dederat ei omnes pp̃li tribus. ⁊ lingue tremebant ⁊ metue
bant eũ. Quos uolebat interficiebat. ⁊ quos
uolebat pcutiebat. ⁊ quos uolebat exaltat. 64
⁊ quos uolebat humiliabat; Quando aut̃
eleuatum ẽ cor ei. ⁊ spũs illius obfirmat
ẽ ad supbiã. depositus ẽ de solio regni
sui. ⁊ gta eius ablata ẽ. ⁊ a filiis homi
nũ abiectus ẽ. Sed ⁊ cor ei cũ bestiis po
situ ẽ. ⁊ cũ onagris erat habitatio eius;
fenũ quoq; ut bos comedebat. ⁊ rore cęli
corp̃ ei infectũ ẽ. donec cognosceret qd

Bibl. theol. lat. fol. 336, f. 61ra linke Sp.

Blu.
theol. lat. fol.
336

que scripsit hoc quod exaratū ē. Hęc ē aut̄
scriptura que digesta ē; mane. thecel
phares; ꝛ hęc int̄p̄tatio sermonis; mane
numerauit dñs regnū tuū ꝛ cōpleuit illud;
thecel. appensū ē in statera ꝛ inuentū ē
minus habens; phares diuisū ē regnū tu
ū ꝛ datū ē medis ꝛ p̄sis. Tunc iubente re
ge indutus ē daniel purpura ꝛ circūdata
ē torques aurea collo ei. ꝛ p̄dicatū ē de eo
qđ haberet̄ potestatē tercius in regno. Ea
dē nocte interfectus ē baltasar rex chal
deus. ꝛ darius medus successit in regno.
annos natus sexaginta duo. Placuit da vj
rio ꝛ statuit supra regnū satrapas cen
tum uiginta ut essent in toto regno eius.
ꝛ sup eos principes tres. ex quib; daniel
unus erat. ut satrape illis rederent ratio
nē. ꝛ rex n̄ sustineret molestiam. Igitur
daniel superabat om̄s principes ꝛ satra
pas. quia spūs dī amplius erat in eo. Porro
rex cogitabat constituere eū sup omne
regnū. Unde principes ꝛ satrape quere
bant occasionē ut inuenirent danieli
ex latere regni nullamq causam ꝛ suspi
tionē reppererire potuerunt. eo quod fide
lis eet. ꝛ om̄s culpa ꝛ suspicio n̄ inueniret
in eo. Dixer̄t ergo uiri illi. n̄ inueniemus
danieli huic aliquā occasionē. nisi forte
in lege dī sui. Tunc principes ꝛ satrape
subripuer̄t regi. ꝛ sic locuti sunt ei. Dari
rex in eternū uiue; Consiliū inier̄t cunc
ti principes regni. magistratus ꝛ satrape.
senatores ꝛ iudices. ut decretū imperato
rū exeat ꝛ edictū. ꝛ om̄s qui petierit ali
quā petitionē a quo cūq dō ꝛ homine
usq ad dies triginta nisi a te rex mittat̄
in lacū leonū. Hunc itaq rex confirma
sententiā ꝛ scribe decretū. ut n̄ immute

STAATSBIBLIO
PREUSSISCHER KULTU
BERLIN
Signatur: Ms. theol. lat. q
fol. 61 Cover